

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ
Українського Вчительства

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.

Телефон: 4-59.

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Членська вкладка в місяці квітні ц. р. виносить 4.50 зол.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЧИ ВЗАЇМОДОПОМОГА?

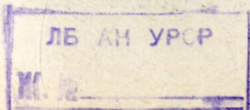
(Критичні завваги до евентуальної реконструкції „Фонду посмертних допомог“).

Чи „Фонд посмертних допомог“ В.П.У.В. є життєвим забезпеченням чи нашою внутрішньою взаїмодопомогою?

Ось перед нами засадниче питання, яке треба всебічно розглянути, розяснити і дати на нього недвозначну, тверду відповідь.

Правно-формально не є наш „Фонд посмертних допомог“ життєвим забезпеченням (асекурацією), бо В.П.У.В. не є забезпеченим товариством, яке свої фонди будує на зовсім інших підставах, ніж побудувала наша організація свій „Фонд посмертних допомог“. Оборотові капітали нагромаджують забезпечені товариства з ратальних виплат премій своїх членів, фактично їх мають і ними орудують. Чисте майно забезпечених товариств повстає з відсотків від оборотових капіталів, що нагромадилися з випланих премій і з премійних надвиплат, які в усіх забезпечених товариствах бувають звичайно досить поважні. Висота життєвої премії повстає зі суми випланих рат премій (а часто й надвипланих при безрецидивних забезпеченнях) і вона є примусовою ощадністю забезпеченого члена, його приватною власністю, його правовим майном, яким він може розпоряджатися по своїй волі.

„Фонд посмертних допомог“ В.П.У.В., як оборотовий капітал, фактично не існує. Є це пливкий фонд, поміщений у кишенях членів, який періодично впливає з членських 1-о золотових датків від усіх членів кожного місяця і зараз же відпливає в формі виплат на рахунок посмертних допомог членам родин померлих членів. „Фонд посмертних допомог“ є отже взаїмодопомогою! Повстає

він із приватного майна всіх членів Товариства, передаваного юридично Дирекції до орудування на ціллі, згори передбачені й ясно окреслені. Таким чином „Фонд посмертних допомог” не є приватною власністю одного помершого члена; він не має права розпоряджати ним по своїй волі на зразок життєвого забезпечення. Бо цей фонд є власністю загалу членів (жертводавців на допомогу), Товариства, яке розпоряджає ним згідно з приписами обов’язуючого правильника.

Саме на цьому місці мусимо пригадати нашим членам, як розуміє цю справу обов’язуючий дотепер „Правильник”. У 2-ому його параграфі сказано: „Завданням „Фонду посмертних допомог” є подавати негайну допомогу родинам(!!!)*) померших членів Товариства В. П. У. В.”. Кому ж отже з родини(!) помершого члена має конкретно виплатити Дирекція посмертну допомогу? Про те маємо виразну постанову в § 18-ому: — „Посмертну допомогу виплатить Товариство в засаді особі, вказаній у письмений деклярації члена, зложеної за його життя в Дирекції Товариства”... Даліше: „Колиж умре член Товариства, котрий названої деклярації з якихбудь причин у Дирекції Товариства не зложив, тоді виплатить Товариство посмертну допомогу по нім членам його найближчої родини в такім порядку: а) на першій місці вдові (вдівцеві), оскільки не була (не був) судово сепарована(ний), б) колиж вона (він) не живе, — тоді дітям і пасербам, (як вони малолітні, то) до рук законного опікуна, (якже вони дорослі) тоді в рівній поділі кожному з них до рук”... Наостанок: „На випадок, коли нема спадкоємця(ів), управненого(них) дістати посмертну допомогу, виплатить Дирекція належну допомогу стипендійному фондів для сиріт по членах Товариства; для вжиткування цього фонду видасть Товариство окремі постанови”. Повстає отже питання, хто

*) Правильник говорить виразно про родини, але не про рідню (сестер, братів, стрийків, дядьків і т. д.), а в § 18-ому вчислені ті родини таксативно — чоловік, жінка, діти, пасерби — і більше ніхто. Рідня отже, а тим більше чужі люди не можуть мати жадних прав до посмертних допомог. Якщо хто з нас думає, що права до посмертного фонду требаби поширити й на членів ближчої і дальшої рідні, то це моглоби статися хиба в тих формах, які прийняла держава при виплаті рідні звороту коштів лікування і похорону з „посмертного кварталу”. А саме, виплачує вона з цього кварталу зворот фактичних коштів лікування й похорону на підставі засвідчених оригінальних рахунків. Саме цей зворот коштів із державного „посмертного кварталу” повинен рідні чи чужим людям, що плекали хорого небіщика, вистарчати і немає найменшої потреби запомагати їх ще й учительським грошем.

є управненим спадкоємцем посмертного фонду? — В нашому розумінні, в розумінні всіх членів і проводу Товариства вирішив уже давно цю справу § 2-ий „Правильника”, а § 18-ий ближче її зінтерпретував та зілюстрував. Значить, право до посмертного фонду В. П. У. В. може мати тільки родина члена, особа, названа в його письмєнній декларації, а коли такої нема, то особи з родини члена, названі в § 18-ому, уст. 3.

Тимчасом чимало членів нашого Товариства, головнo самітні, помішавши несвідомо розуміння життєвого забезпечення з посмертною допомогою В. П. У. В., та не знаючи правильника нашого „Фонду посмертних допомог”, розпоряджають ним по своїй волі на зразок життєвого забезпечення, як власним приватним майном і переливають права до посмертних допомог на особи зпоза своїх родин передбачених у правильнику, на людей, котрі часто ні фактично ні ідеологічно не мають ніякого відношення до нашого Товариства.

Цьому хаосові розумінь і впливаючих із них конкретних потягнень окремих членів ми повинні положити край. Погоджуючися вповні з висновками автора статті „За правильну й повну професійну свідомість”, поміщеної в 3-ому випуску „Учительського Слова” з цього року, ми звертаємо увагу всіх членів, що вони не мають права підписувати декларації, незгідних із постановами §§ 2-го й 18-го „Правильника Фонду Посмертних Допомог”. Дирекція не буде обов’язана приймати та виконувати неправильно й незаконно підписані декларації. Тим більше не буде Дирекція брати під розвагу якихнебудь письмєнних або усних завіщань померших членів, оскільки вони незгідні з постановами §§ 2-го й 18-го Правильника посмертного фонду та не виплачуватиме посмертних допомог нечленам родин померших членів Товариства. Постанови цивільного закону про спадки не можуть торкатися нашого „Фонду посмертних допомог” та не можуть обов’язувати наше Товариство.

Це бувби, так мовитиб, ідеологічний, гуманітарний бік справи. А тепер ми ще мусимо торкнутися другого засадничого та немєвше також важного — матеріяльного, економічного.

Треба нам найперше відповісти на питання, які матеріяльні зобов’язання має Товариство перед своїми членами з титулу „Фонду посмертних допомог”. Скажім собі, що наша організація має зараз тільки 2000 карних членів, які чесно й совісно виповняють свої основні членські обов’язки, т. є. платять точно вкладки й додатки до вкладок. Кожному з тих членів, без огляду на те, як довго ще

він житиме, винна В. П. У. В. на рахунку посмертної допомоги 2000 зол., отже всім разом кругло 4,000.000 зол. (чотири мільйони)! Є це капітал (довг), не фікційний, але таки дійсний, що вдесятеро перевищує все наше нерухоме й рухоме майно разом із усіма есентуальними готівковими резервами. Капітал, який стає вже чародійною притягаючою силою не тільки для членів, але ще й може більше для довголітніх нечленів. В останніх місяцях ми маємо щораз більше випадків, що довголітні ексчлени ненадійно пробуджуються з довгого організаційного сну, відкривають у собі божу іскру професійних чеснот, чують у собі організаційні інстинкти, розгоряються полум'ям любови до нашої В. П. У. В. і впрошуються наново в члени Товариства, бо... воно орудує чотири-мільйонним посмертним фондом, який знаходиться не в касі Товариства, але в кишенях його членів, як їх приватна власність. Прохання таких ексчленів о прийом їх у члени присилають Відділи і попирають їх звичайно високими й переконуючими аргументами національних інтересів, професійної солідарности та й ще дечим!...

Головна ж Управа В. П. У. В., яка обов'язана дбати про охорону інтересів цілого Товариства та кожного члена в організації з-окрема, зайняла вже до таких кандидатів на членів конкретне становище на своєму засіданні в дні 27 грудня м. р. і виступить на щогорічному Загальному Зборі з внесенням на ухвалу такої поправки до Правильника „Фонду посмертних допомог”: — „Загальний Збір з дня 1933 доповняє Правильник „Фонду посмертних допомог” такою постановою: „Звичайні члени, прийняті наново до Товариства на підставі § 20-го, уст. 2 Статуту, мають право користати з „Фонду посмертних допомог” тільки в висоті квот, рівних усім виплатам членських вкладок і додатків до вкладок, внесених до Товариства за час від дня їх поновного прийняття в члени Товариства. Це обмеження триває для них повних 10 літ. По їх уливі користатимуть вони з посмертних допомог на рівні з усіма іншими звичайними членами Товариства”.

Ці наші завваги піддаємо під прилюдну дискусію загалу членів, як матеріял для есентуальних внесень Відділів на щогорічний Загальний Збір.

*

Перед загалом членів виринають ще два засадничі питання дальшої долі „Фонду посмертних допомог” — це справа поповнювання резервового фонду та висоти посмертної допомоги. Але цим важним питанням ми присвяtimo окрему статтю.

МОВА ЦИФР.

(Розбудова нашої організації поза межами б. Галичини).

Поширення аґенд нашої станової організації на основі нового статуту поза дотеперішні межі її діяльності в 3-ох чи 4-ох воєводствах натрапляє, після нового закону про товариства, на деякі труднощі, що тісно в'яжуться з цифровим розміщенням наших членів поза межами б. Галичини. Щоби цю справу докладно з'ясувати, — подаємо статистичний огляд розміщення дотеперішніх членів нашої організації на території цілої Польщі (за виїмком воєвдств волинського й поліського — де маємо всего кілька членів).

Фактичний стан представляється так: — Починаючи від західних окраїн Львівського воєводства, яких межею є Сян, маємо в 7 повітах 38 членів (24 мушци і 14 жінок), а саме: в повіті Кольбушова — 10, Ланьцут — 1, Ніско — 5, Пшеворск — 1, Ряшів — 6, Стрижів — 4, Тарнобжеґ — 11.

Після вимогів § 19-го нового закону про товариства треба на оснування Відділу в повіті найменше 15 членів. Із повищого списку видно, що в ніоднім із вище виказаних 7 повітів нема вимаганої законом кількості осіб для оснування Відділу. Отже не остає ніщо інше, як оснувати з членів цих 7 повітів один спільний для всіх Відділ із осідком у Кольбушовій або Тарнобжеґу, бо оба ті повіти виказують найбільше число членів. Колиб одначе були відповідні умови, то можнаби оснувати там 2 Відділи, а саме: для членів із повітів Ніско, Ланьцут, Пшеворск, Ряшів і Стрижів — із осідком у Ряшеві, а другий Відділ для повітів Кольбушова й Тарнобжеґ, які мають разом 21 членів (а попередні 5 мають 17 членів).

В той сам спосіб прийдеться нам поступати й ув інших воєводствах, бо після §§ 55 і 66 нового нашого статуту можна лучити членів із кількох повітів ув один Відділ, коли покликані адміністраційні чинники на це позволять.

Ідім дальше! В Краківському воєводстві маємо в 10 повітах розміщених 23 членів (14 мушци і 9 жінок), а саме: в повіті Бохня 2, Бжеско — 1, Грибів — 1, Мелец — 7, Нови Тарґ — 1, Мисленіце — 3, Ропчице — 4, Хшанув — 2, Вадовіце — 1, Велічка — 1.

На Лемківщині маємо два Відділи в Мушині й у Грибові. Ті Відділи зістануть переорганізовані відповідно до вимогів нового закону про товариства, після вказівок Дирекції Товариства, бо це одні з найкращих та найідейніших наших Відділів — тільки на жаль, мало чисельні. З повищого списку бачимо, що в Краківському воєводстві нема ні одного повіту, де скількість наших членів переходилаби десятку, тому для повітів Бохня, Бжеско, Мелец, Мисленіце і Ропчице (17 членів) можнаби хіба при сприятливих умовах політичної натури оснувати Відділ із осідком у Мельцу.

В Люблинському воєводстві маємо в 11 повітах розкинутих 37 членів (23 мушци і 14 жінок), а саме: в повіті Гарволін — 5, Янів люблинський — 1, Люблин — 2, Любартів — 4, Луків — 5,

Пулави — 9, Радзінь — 1, Соколів підляський — 2, Седльце (місто) — 3, Венґрув — 4, Влодава — 1. Тут можлива злука 4 повітів (Гарволін, Луків, Любартів і Пулави) в 1 Відділ із осідком у Пулавах або Лукові. Колиб у Лукові повстав спільний Відділ — тоді тут можнаби ще долучити й Седльце, де маємо 3 члени. Після постанови § 66 нового статуту, всі члени інших повітів, ізза територіяльного розміщення та несприятливих комунікаційних умов, підлягалиби або безпосередно Централі ві Львові (так як дотепер це було), або булиби прилучені до новоповсталого Відділу.

Найкраще наш стан посідання представляється в Келецькому воевідстві, де маємо в 15 повітах 55 членів (38 муцин і 17 жінок), а саме: в повіті Бендзін — 2, Ченстохова — 7, Єнджеюв — 1, Ілжа — 5, Кельце — 8, Коньське — 1, Козеніце — 4, Олькуш — 8, Опатув — 4, Опочно — 3, Піньчув — 3, Радом — 1, Сандомеж — 1, Стопніца — 1, Влошова — 6.

Тут можливі такі комбінації: повіти — Ченстохова, Бендзін і Влошова (15 членів) можуть утворити спільний Відділ у трійку, або ще можуть „дібрати” до себе зі сусіднього воевідства Лудзкого два повіти, що межують із воевідством Келецьким, а саме Радомско і Велюнь, які разом мають 18 членів. Тоді повставби 1 спільний Відділ, доволі великий проміром своєї діяльності й чисельний (33 членів) із осідком у Ченстохові, яка лежить у вельми догідному центрі для всіх тих повітів і має добрі залізничні получення та добрі гостинці (від сторони Велюня). Другий Відділ мігби повстати з повітів Олькуш, Хшанів (краківське воевідство), Єнджеюв, Коньське, Кельце й Опатув (27 членів) із осідком ув Олькуші або Кельцах. Повіти Ілжа й Козеніце мусілиб „гравітувати” до Відділу в Пулавах, колиб такий там повстав.

У Лудзкому воевідстві маємо в 12 повітах 45 членів (29 муцин і 16 жінок), а саме: в повіті Бжезіни — 2, Каліш — 1, Конін — 3, Коло — 4, Ленчица — 3, Лудзь — 2, Піотркув — 3, Радомско — 6, Серадз — 5, Слунца — 2, Турек — 2, Велюнь — 12. Колиб 2 найсильніше нашими членами обсажені повіти (Радомско і Велюнь) злучилися з Відділом у Ченстохові, тоді в 10 повітах цього воевідства осталоби 27 членів, для яких оставалоби хіба створити знова спільний Відділ із осідком у Лодзі, як найдогіднішому пункті, бо до того Відділу мігби тоді „гравітувати” повіт Скерневіце (6 членів) і Ловіч (1 член) із Варшавського воевідства.

У Варшавському воевідстві маємо в 16 повітах 43 членів (25 муцин і 18 жінок), а саме: Цеханів — 2, Гостинін — 2, Груец — 1, Ловіч — 1, Мінськ мазовецькі — 1, Млава — 1, Нешава — 1, Плоцк — 1, Пшасниш — 1, Рипін — 4, Серпц — 8, Скерневіце — 6, Сохачев — 4, Влоцлавек — 2, Варшава-повіт — 6, Варшава-місто — 2. В тому воевідстві можнаб скомбінувати 2 Відділи, а саме один у Варшаві, до якого належалиби повіти Груец, Мінськ, Сохачев і евентуально Скерневіце та Ловіч — який у той спосіб об’єднавби в собі 21 членів; другий у Серпці, до якого ввійшлиби члени з осталих повітів у числі 22 осіб.

У Білостоцькому воевідстві маємо в 10 повітах 25 членів (17 муштин і 8 жінок), а саме: в повіті Августів — 1, Білій-сток — 3, Бельск — 1, Гостинін — 1, Кольно — 1, Ломжа — 6, Острів мазовецькі — 5, Остроленка — 4, Сокулка — 2, Високе мазовецьке — 1. Тут можлива комбінація Відділу на ціле воевідство з осідком у Ломжі, бо з тим центром межують ті повіти, де є найбільше наших членів, а саме Високе мазовецьке, Кольно, Остроленка і Білійсток.

У Виленському воевідстві маємо в 5 повітах 8 членів (2 муштин і 6 жінок), а саме: в повіті Дзівна — 3, Постави — 2, Свенцяни — 1, Вілейка — 1, Вільно-Трокі — 1. Тут ніякі комбінації на віщо не здадуться, хіба, що зголосяться в члени всі ті молоді Товаришині й Товаришки, які дотепер стоять осторонь від нашої організації, а є їх у Вилениці (після зібраних нами інформацій) значна скількість.

У Новоградському воевідстві маємо в 2 повітах 2 члени (1 муштина й 1 жінка), в повіті Міда — 1, і в Несвежу — 1.

В Познанському воевідстві маємо в 6 повітах 8 членів (7 муштин і 1 жінка), а саме: в повіті Лешно — 1, Острів — 1, Сьрем — 1, Стшельно — 1, Вжесня — 1, Жнін — 3. Вкінці в Поморському воевідстві маємо в 1 повіті, в Тухолі — 1 члена.

Отже загальний стан наших дотеперішніх членів на землях цілої Польщі — поза межами б. Східної Галичини (три полудново-східні воевідства — Львів, Тернопіль, Станиславів), де наш стан посідання дає основу існування нашій становій організації, маємо всего навсего 286 членів. Яке це марне відношення до загалу наших членів! Після виказу з останнього загального перепису населення начислено 4538 народнього вчительства, яке зголосило себе до української національності. Після віроісповідання цей стан представляється так: До греко-католицького обряду призналося 5138 осіб учительства народніх шкіл, з чого до національності: польської 567 осіб; до білоруської 2 особи, до іншої 2, а не подало ніякої національності 28 осіб; це мабуть „червоні товариші”. Решта, це є 4538 осіб — призналося до української національності.

Коли порівнаємо загальне число народнього вчительства української народности з числом тогож учительства, яке є зорганізоване в своїй становій організації „Взаїмна Поміч Українського Вчительства”, — то виходить, що поза порогами тоїж організації ходить „люзом” 2300 осіб учительського звання, яким місце в своїй організації. Чому вони до нині не нагадали собі тої справи та чому до нині не вступили до „Взаїмної Помічі”, яка вже від 1905 року гуртувала в собі весь загал українського вчительства в довоєнних часах, — не будемо тут відгадувати, бо тут не місце на ту справу. Скажемо лиш коротко. Всі наші дотеперішні члени, які знаходяться поза межами б. Східної Галичини, нехай розведуть інтенсивну пропаганду за привіднанням усіх тих молодих наших Товаришів і Товаришок, що перебувають у їх сусідстві. Тепер, коли новий статут нашої організації розтягається програмою своєї діяльности на цілу

Річносполиту Польську, не слід нікому з тих Товаришів і Товаришок, які з різних причин сторонили від своєї рідної організації, бокувати від неї далше та належати „страха ради“ до чужої організації. Поки не мали ми статуту, який розтягавби обсяг ділання нашого Товариства на цілу Польщу, тоді ми годилися на те, що деякі банні члени були „госпітантами“ по деяких „Ogniskach“. Але тепер на це ніяк не можемо згодитися, бо кожний, хто почуває себе українцем, повинен гуртуватися в своїй власній становій організації, бо на це вона й призначена, а не в чужій — де після статуту членом може бути лише член тої нації. Тому й ті Товариші й Товаришки, що належать до „Ognisk“, не можуть називати себе українцями...

Заввага. — Перед заснуванням Відділу В.П.У.В. в повіті або одного Відділу на кілька повітів (§ 66, 1—2 статуту) треба зібрати (§ 41 закону про товариства з 27 жовтня 1932 та по думці виконних розпорядків до нього Міністра Внутрішніх Справ із 10 й 17 грудня 1932) 15 членів-основників, які підпишуть прохання до того повітового Староства, де буде осідок Управи Відділу. Зразки прохань, разом із згодою Головної Управи на заснування Відділу висилає Дирекція Товариства на руки провідника ініціаторів разом із 5-ма примірниками Статуту. Завважуємо, що для повітів поза межами б. Східної Галичини має Дирекція друковані статuti в польській мові і висилає їх негайно на домагання провідника ініціаторів.

Звертаємо ще увагу, що згідно з законом про товариства і виконним розпорядком до нього Міністра Внутрішніх Справ, тепер основники-члени не підписують (як колись) статутів, тільки підписують прохання і до нього прикладають 4 примірники статуту.

Повища стаття може бути поясненням тактики Товариства при заснуванні Відділів та рівночасно відповідю тим членам, які спеціально цікавляться питанням розбудови нашої організації по затвердженні нового статуту В.П.У.В.

ЗАСНОВУВАТИ НАМ ЧИ АКТИВІЗУВАТИ СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД?

(Завваги до „Проекту стипендійного фонду“).

Головна Управа нашого Товариства пером свого члена тов. Лилика*) заактуалізувала „нову“, двадцятькількалітню ідею організації — „оснування стипендійного фонду для вчительських дітей, студентів вищих шкіл“, а Надзвірна Рада, як стверджує автор, „поширила стипендії на учнів середніх або фахових шкіл“.

У своєму проєкті стипендійного фонду т. референт зробив три основні помилки: 1. Стипендійний фонд перемінив на допо-

*) Іван Лилик: „Проект стипендійного фонду“. — „Учительське Слово“, березень, 1933, ч. 3. Стор. 54—55.

моговий фонд, призначений на виховання вчительських дітей, студентів вищих, середніх або фахових шкіл; 2. Переочив факт існування вже в нашій Товаристві зав'язку стипендійного фонду; 3. Цілий проєкт звів до нездійсненої утопії. Розясню ближче ці свої завваги.

Стипендійний фонд, який ставить собі завданням виховання всіх учительських дітей, студентів вищих, середніх або фахових шкіл, перестає бути стипендійним фондом та перемінюється в масовий допомоговий фонд. Мавби він повстати, по проєкту т. референта, зі щомісячних обов'язкових членських вкладок усіх членів. Це саме вже відбирає цьому фондові значіння стипендійного фонду, який у своїй основі буває все зразком найчистішої гуманітарної акції, спертої на спеціальних фондах, із виключенням масових обов'язкових датків та ставить собі виїмкові, специфічні гуманітарні чи культурні завдання.

Референт зробив ту велику помилку, яка є первородним гріхом усіх реформаторів, проєктодавців і санаторів „доброї волі”. Він починає своє діло „наново”, від самих основ, нехтуючи тим, що вже зроблено перед ним, що вже фактично є. Дивно, як т. референт, довголітній член Надзірної Ради, міг переочити реальний факт, що зав'язок стипендійного фонду в нашій організації вже існує. Пригадую це йому. В 1929 році, в році підготовки до 25-літнього ювілею В. П. У. В., створили ми поважний т. зв. ювілейний дар, на який кожний член зложив (а дехто ще й по нині, не знаючи може того, складає) по 20 зол. В інструкції цього дару ми постановили, що він служитиме на покриття коштів самого ювілею та на видання „ювілейної книги”, а лишки його мають дати початок стипендійному фондові, призначеному на вищу, спеціальну педагогічну освіту вчительських дітей. Лишки цього дару виносять нині мабуть поважну суму і не має сумніву, що вона ще побільшиться. Треба її тільки активізувати й відпровадити до свого призначення.

В 1930 році вшанувала В. П. У. В. десятиліття „Світа Дитини”. При тій нагоді редактор і видавець журнальчику т. Таранько заявив, що дасть на стипендійний фонд В. П. У. В. 200 дол. Цьому фондові він визначив ясне завдання — вищі студії над діточою літературою! Жертводавець зложить негайно свій дар, як тільки Товариство активізує свій стипендійний фонд.

У § 18-ому Правильника „Фонду посмертних допомог” сказано: „на випадок, коли нема спадкоємців, управнених дістати посмертну допомогу, виплатить Дирекція належну допомогу стипендійному фондові для сиріт по членах Товариства”. Треба тільки пильно слідити за управненими(!!!) спадкоємцями до посмертного фонду, а з цього джерела можуть бути досить значні впливи до стипендійного фонду.

З такого становища виходячи, шан. референт повинен був говорити про заживізування(!), але не заснування стипендійного фонду. Кожний проєктодавець обов'язаний, для доцільності й органічності розвитку Товариства, звертати бачну увагу на те,

що вже зроблено в даній ділянці, як не практично, так бодай теоретично.

Ставлячи вимогу підвишки членської вкладки до 50 сот. місячно на необмежений час для всіх(!) членів у час тяжкої економічної кризи, коли ми відмовилися від обов'язку виплачування ошадностей до „Учительської Каси” по причині „тяжких часів”, коли задумуємо будувати бурсу, творити варстату праці, автор зводить свій проєкт до утопії і тим чином наносить велику шкоду самій ідеї стипендійного фонду. Ще більша нереальність та утопійність його проєкту в тому, що він свій стипендійний фонд призначає для всіх (так виходить із його стилізації) учительських дітей, студентів вищих, середніх або фахових шкіл. На це требаби мільйонів фондів, довгого часу і... розвалу організації та кінця самого фонду.

Я, навпаки, бажаючи рятувати й реалізувати стипендійний фонд при нашій організації, висловлюю переконання, що нам треба нормалізувати й активізувати ті зав'язки стипендійного фонду, що в нас уже є! В тому напрямі повинна в нас іти дискусія й акція. В напрямі не заснування, тільки активізування стипендійного фонду!

Інтересований Батько.

СЕРЕД ПОВЕНИ.

(Клич за створенням свого інвестиційного кредиту.)

„Vor lauten Bäumen sieht
man den Wald nicht!“ ...

В останніх місяцях залила сторінки „Учительського Слова” неначе маленька собі повідь проєктів і плянів на поширення діяльності нашого Товариства. Вив'язалася досить жвава дискусія на актуальні теми праці й розвитку В. П. У. В. Відрадне це з'явище. Воно свідчилоб про живіше зацікавлення членів щоденними справами організації.

Але в цьому відрадному з'явищі є й свої тіні. Найперше ми видвигаємо за одним махом за багато проєктів і плянів. Колиб ті проєкти не вимагали ні найменших нових матеріяльних жертв від членів, то вже саме початкове налагодження їх та введення в життя вимагалоб чимало в нас енергії та праці на довші літа. Але так воно не є. Кожний проєкт — учительська бурса, стипендійний фонд, варстату праці — ставить як передумову свого здійснення нові матеріяльні жертви в конкретній формі побільшення дотеперішньої місячної членської вкладки. Учительська бурса . . . 1—2 зол., стипендійний фонд найменше 0.50 зол., а варстату праці бодай 1—2 зол. місячно, розуміється, все на непередбачений, необмежений час.

Та не в тому ще вся біда. Можливо, що члени під впливом пропаганди й хвилювого ентузіязму погодяться на підвишку членської вкладки на 7—8 зол. місячно (хто в це повірить?!). Але що далі? Ахілева п'ята всіх наших починань лежить у слабості на-

шої індивідуальної й збірної волі, в браку твердого суспільного характеру. Ми вміємо запалюватися хвилюю до кожного нового почину, вводимо його неспідготовані в життя, але не доводимо ніколи до кінця!

Ми неспідготовані заклали Учительську Спілку й оставили її на $\frac{1}{4}$ перейденого шляху. Чим скінчився цей легкодушний експеримент — усі знаємо! Тепер шукаємо кругом себе винуватців невдачі й усюди їх бачимо, тільки не в собі, не в слабості своєї індивідуальної й збірної волі, в браку твердого суспільного характеру!

В 1930 році заклали ми „Учительську Касу” й урочисто присягнули виплачувати через 5 літ (до 1935 року) по 1 зол. місячно на створення власного її оборотового капіталу! Але минулого року з легким серцем оставили ми її в половині шляху, наче ту „чайку при битій дорозі”. Нехай вона, мовляв, сама про себе дбає, розвивається й доробляється власними силами!? Так начеб то „Учительська Каса” якесь астральне тіло, що може сама з себе попри нас і без нас розвиватися й дороблятися?! Чим покінчиться така економічна наша „філософія” — побачимо! Не дай, Бог, повторення сумної долі Спілки!!

Може пригадування тих фактів драстичне й прикре для більшості членів. Так щож! Вони правдиві. Може пощастить, що вони стануть нам у науку, привчать нас більше призадумуватися над твердими законами економічного життя?!

Кожна досвідчена людина знає з теорії й практики, що всі господарські почини мусять спиратися на добре вперед організованих фінансових підставах, на підставах добре організованого кредиту, керованого кредитовими встановами. Хто приступає до яких-небудь економічних починів без цієї елементарної передумови — без організованого кредиту — той засуджує свої почини на невдачу, а вложений у них свій чи чужий гріш на певну й безповоротну розтрату!!!

Бувби я щасливий, колиб мій голос став голосом остороги та регулятором усіх наших починів — починів, стверджую це радо, гарних, придатних і життєздатних. Але питання не в самих ідеях, тільки в тактиці й методиці їх здійснення, в попередньому розбуженні в нас твердої волі й правого характеру.

Поки приступимо до здійснювання ідеї учительської бурси, чи стипендійного фонду, чи варстатів праці, створім найперше для цих замислів найважливішу передумову для їхнього поводження — тверді фінансові підстави в кредитовій нашій установі, яка керуватиме й засилувати грошево всі наші ділянки культурного й економічного розвитку. Не спішімся, бо кожний неспідготований поспіх у господарських експериментах є початком і кінцем їх загибелі.

Ми маємо початок нашої кредитової встанови в нашій „Учительській Касі”. Даймо доказ, що ми вміємо не тільки починати, але й доводити до кінця певні розумні й корисні починання. Пока-

жін, що ми розуміємо основні закони господарсько-економічного розвитку, що в нас є міцна воля й твердий характер. Відновім саме тепер нашу постанову з 1930-го року про обов'язкове виплачування 1-о золотих місячних ощадностей до „Учительської Каси“. Коли створимо свій власний поважний кредитовий капітал із власних ощадностей, тоді зможемо сміло приступати до реалізації наших проєктів поступово, етапами, методично, але витривало.

Колиж ми приступимо до реалізації видвигнутих нами проєктів — учительської бурси, стипендійних фондів, варстатів праці — без попереднього налагодження свого внутрішнього кредиту, то (я присягну сьогодні на те!), знеохотившись небаком (а ми вміємо скоро знеохочуватися!), оставимо кожний почин у половині шляху недокінчений. Тим чином ми похоронимо найкращі ідеї на довгі-довгі літа й занапастимо безповоротно витягнений легкодушно гріш із кишень легкодушних членів.

Нам невільно базувати реалізації наших проєктів (а ця реалізація триватиме довгі роки) на ентузіастично ухвалених членських вкладках! Ці вкладки певно зустріне доля членських ощадностей в „Учительській Касі“. Та тут ми бодай нічого не втратили матеріально. Але коли ми наші вкладки почнемо вкладати в будову бурси чи варстатів праці і станемо в половині (якщо дійдемо до половини) дороги, тоді пропаде безповоротно все!

Щойно зложений попередно кредитовий капітал покаже нам, коли і в яких розмірах вільно нам приступати до реалізації якогось проєкту.

Отже нашим черговим і першим кличем повинна стати віднова ухвали з 1930-го року про обов'язкове виплачування 1-о золотих місячних ощадностей до „Учительської Каси“ на створення власного кредитового, інвестиційного капіталу.

„Vor lauten Bäumen sieht man den Wald nicht!“..

Учитель-економіст.

ШКІЛЬНІ Й УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ В ДЕРЖАВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ УСТАНОВАХ.

Шкільні й учительські справи в освітленні представника Української Парляментарної Репрезентації посла т. Дмитра Великановича. — По давно прийнятому й доброму парляментарному звичаю на бюджетовій сесії Союму переводять рішучі чинники огляд доконаних праць у всіх ділянках державного життя й видвигают та опрацьовують пляни на найближче майбутнє. При тій нагоді мають народні представники (посли й сенатори) можливість зайняти до всіх найважливіших державних справ не тільки своє особисте становище, але й висловити погляди тих кол громадянства, які заступають у Союмі.

Над бюджетом Міністерства Освіти промовляв у Бюджетовій Комісії від імени Української Парляментарної Репрезентації посол т. Великанович два рази — 23 січня і 7 лютого ц. р. У своїх промовах порушив він цілість наших освітніх і шкільних питань у Польщі та кинув яркий жмут світла на наші професійні, службові й громадянські справи. Промова його мала вповні декларативний характер.

На самому вступі торкнувся промовець справи Народного Дому в Львові, як загально-національного добра і висловив переконання, що ця фундація повинна перейти в завідування українських організованих громадянських чинників, які скеровувалиби працю цієї народньої установи на загальну користь українського народу. Дальше обговорював т. посол відношення до нас вищих держ. шкіл, спеціально університету Я. Казимира, політехніки та ветеринарної академії в Львові. Вступ до вищих державних шкіл для української молоді дуже обмежений, а на політехніку й на ветеринарію наших студентів майже не приймають. В інших вищих школах у Польщі нашої молоді або дуже мало, або зовсім таки нема. Промовець висловив погляд, що повернення довоєнних українських катедр на львівському університеті причинилося до значної поправки тих ненормальних відносин. Найбільшою помилкою вважає т. посол факт, що українців-абсолютів вищих шкіл не приймається до державної служби. Через те український нарід не має жадного впливу на державну адміністрацію. Належить примувати до направи того стану. Найгірше те, що український нарід не має своїх представників у державній шкільній адміністрації; немає майже українських управителів шкіл, ні інспекторів, а вже зовсім таки немає представників у львівській шкільній кураторії та в міністерстві освіти. Навіть у раді державного виховання при міністерстві освіти, зложеної із різних організованих верств громадянства, немає також представників українського народу.

Покажчиком відношення державних чинників до українського народу може послужити факт офіційного непризнання терміну „український“ у всьому публічному житті, головно в школі. Молодь знає з родинного життя й усіх суспільних подій, що вона належить до українського народу, а в школі кажуть їй про „руську“ викладову мову, про „руську“ культуру й літературу. Цього термінологічного дуалізму неможна виправдати жадними виховничими мотивами. Не добре стоїть також справа зі шкільними бібліотеками в українських та утраквістичних школах. У багатьох із тих шкіл нема зовсім бібліотек, а як і є, то українська література заступлена в них дуже слабо. Одинокий український журналик для молоді „Світ Дитини“ не дочекався до нині апробати шкільної влади та не може поповнювати скупеньких інвентарів наших шкільних бібліотек.

Спеціальну увагу звернув промовець на службові справи українського народнього вчителства. Він висловив переконання, що постанови §§ 58, 60 і 69 закону про службові відносини вчителства з 1 липня 1926 р. (учительської прагматики) різні органи шкільної влади інтерпретують та виконують неоднаково. Тут лежить причина частих переносень та масових звільнень із служби українського вчителства. Так перенесення як і звільнювання не є вказані, бо вони з одного боку викликають зовсім оправдане огірчення в безпосередно заінтересованих осіб, а громадянство не все може зрозуміти правдиві мотиви поведінки влади в конкретних випадках із українським учительством. Бажано булоби, щоби влада при переносуванні й звільнюванні українського вчителства керувалася засадами як найбільшої справедливості, бо в наших заогнених суспільних і національних відносинах часто бувають випадки, що люди падають жертвами злої волі особистих ворогів. Коли вища влада моглаби й хотіла перевірити основно всі службові перенесення й звільнення, переконаласяби нераз, що в тих перенесеннях і звільненнях невсе на першому місці стояли огляди на добро школи й виховання дітей, але часто входили в гру мотиви, яких нетреба було брати під розвагу. Перевірка доконаних дотепер перенесень і звільнень направилаб не одну прикру помилку, нагородилаб не одну може кривду.

В дальшій своїй промові домагався т. посол побільшення кредитів на будову державних шкіл та побільшення вчительських етатів, бо народне шкільництво може в короткому часі опинитися перед порогом катастрофи з огляду на скорий приріст шкільного доросту молоді. Задля тих самих причин вимагав промовець поважніших субвенцій для приватного шкільництва, спеціально для шкіл „Рідної Школи“ на українській території. Головнож

звернув увагу на бажання цілого українського народу бачити вже раз свій український університет у Львові.

В зв'язку з реформою шкільництва пригадав промовець знані вимоги українського народу в справі середнього, спеціально державного промислового шкільництва,магаючись заложення відповідного числа гімназій, ліцеїв і промислових шкіл із українською викладовою мовою. Мотивував також річевими аргументами потребу видатнішої матеріальної допомоги приватним промисловим школам „Рідної Школи“, та звернув увагу на перешкоди в закладанні діточих садків „Рідної Школи“ в Тернопільському Воевідстві. Обговорював також т. зв. „плебісцитову акцію“ та деякі події в зв'язку зі шкільними молитвами українських дітей.

На кінці своєї промови т. Великанович висловив погляд цілої української парламентарної репрезентації, що влада й рішаючі державні політичні чинники повинні прямувати до відповідати зміни мовного закону з 31 травня 1924 року, бо з того закону невдоволене так українське як і польське громадянство. Домагався також більшої свободи для праці вчителів в позашкільній діяльності. Зокремаж доказував потребу освітньої праці українського народного вчителівства на терені українських освітніх та економічних установ.

У своїй відповіді всім промовцям над бюджетом Міністерства Освіти присвятив п. Міністр кілька слів шкільництву національних меншин. Він сказав дослівно: „Бажаю в кількох словах пригадати моє відношення до шкільництва національних меншин, яке в минулім році, очевидно, не змінилося. Стою твердо на ґрунті вимог конституції і шкільних законів. Побіч безсторонньої й справедливої оцінки праць меншостевих шкіл а також докладного береження законів стараюся через признавання відповідних прав, чи, оскільки можливо, через надавання вчительських етатів, чи вкінці шляхом удержання допомагати тим школам, у яких бачу чесну журбу про піднесення дидактичного виховуючого рівня. На жаль, етатова поміч може бути тільки незначна, але винувата в цьому загальна господарська ситуація краю і бюджетові її наслідки. Натомість із натиском мушу піднести, що в меншинному шкільництві ставляю і ставитиму вимоги не тільки зовнішньої лояльності, але навіпаки, позитивного відношення до польської державности, а ці школи, в яких те відношення не було би властиве, мусіли би в прикрий спосіб відчувати наслідки своєї поведінки. Сумніваюся, що би хтонебудь у тій високій комісії міг заперечити слушности так поставленої засади“. На критичні завгаги посла т. Великановича про т. зв. „плебісцитову акцію“ і „молитовні випадки“ на терені Львівської Шкільної Кураторії п. Міністр Освіти зложив таку заяву: „Щодо шкіл національних меншин, то випадок із молитвою полягав на непорозумінні. Через відпустки урядовців наступив недогляд. Виключаю можливість у Польщі, що би дитина не могла молитися в своїй батьківській мові“. Щодо плебісциту на терені Львівської Кураторії, то п. Міністр ствердив, що розпорядок Кураторії був помилковий і Міністерство наказало його відкликати.

З дальших вяснень п. Міністра належить занотувати, що в торговельних школах уведе міністерство навчання російської мови, з огляду на певне зміцнення торговельних зв'язків із Росією. Крім того задумує міністерство ввести в середніх школах навчання деяких слов'янських мов. Між ними займе перше місце безперечно російська мова. Згадав також п. Міністр, що справу вчительських мешкань мусять упорядкити комунальні уряди в порозумінні з учительством. Поза тим завважив при обговорюванні шкільних програм, що вчителівство сільських народніх шкіл діставатиме основнішу агрономічну освіту.

Членська вкладка

в квітні ц. р. виносить
4.50 зол.

Членська вкладка

в квітні ц. р. виносить
4.50 зол.

ДИСКУСІЙНИЙ КУТОК.

ЗА МАЙБУТНЄ НАШИХ ДІТЕЙ!

(Третя дискусійна стаття на тему варстатів праці для безробітних).

Наша країна рільнича. Але чи те рільництво стоїть на висоті свого завдання? Я думаю, що ми зі своїм рільництвом не стоїмо вище, як на 32% висоти під оглядом вихіснування всіх можливостей продукції. У нас брак підприємливості, відваги, ну й знання. Нпр. чехи на своїх пересічно ліскуватих землях, мають 15 сотн. збіжжя з одного морга. Наш селянин на своїм чорноземі найвище 8—9 сотн. — Німець, годуючи свою корову, має від неї 2.500—3.200 літер молока річно, а наш селянин 700—1.000 літер. Пашний буряк чеського плекання важить 8—10 кг.; наш 2—5 кг. — І так у кожній ділянці, в кожній галузі народного господарства приходимо до дуже марних вислідів.

Возьмім садівництво. Та галузь господарства не дійшла ще до жадної висоти у відношенні до продукції західних країн. Чи плекали ми коли садівництво, як стає джерело доходу? Зовсім ні! Сад дотепер був тільки забавкою, прийємним зайняттям, окрасою коло наших хат, холодком підчас літньої спеки і... джерелом трьох-чотирьох кошків яблук.

Ми, вчителі маємо більше-менше знання про сади і їх культуру. Але тих кілька чи кільканацять деревець не може нам дати розуміння про значіння великого промислового саду зі всіми його перетворами, який давби заробіток у часах великої економічної кризи багатьом товаришам чи нашим дітям.

Наш селянин із 10 моргів землі не має рішучо 900 зол. річного прибутку. Тих 900 зол. мігби мати легко з одного морга землі, на якій плекавби взірцевий промисловий сад.

Промисловий сад на 10 морговій площі з одною чи двома культурами деревець. Такий сад легко плекати. Збут, найголовніше питання в кожному підприємстві, буває легкий, бо товар буде односортний і добірний, який легко все найде покупця. Закладання таких промислових садів є на часі, бо до Польщі рік-річно спроваджують овочів за 60 мільонів золотих. Думаю, що 10-морговий промисловий сад давби річно до 10.000 зол. доходу. Колиж возьмемо під увагу цінні перерібки-перетвори з того саду, то він дасть на 200% більше доходу.

1) Варення компотів. — При цьому способі консервування овочів і смак і аромат і ніжність плоду і колір, це все, як рівнож і найцінніші складники садовини зберігаються. З економічного боку перерібка садовини на компоти є рентовна. Має великий покуп і підчас перерібки не буває страт. Лаштунки нескладні й недорогі.

2) Перерібка овочів на мармоляди, повила. — Простота в виробі та велика консумція роблять дуже доходним цей спосіб консервування.

3) Виріб на соки, сиропи й екстракти. — Що цей спосіб консервування є дуже рентовний, доказують приклади з західної Європи, де є величезні фабрики, які виробляють н. пр. тільки малиновий сік. На цей перетвір є попит і в цукорнях, лікарнях і в аптиках.

4) Виріб овочевих вин. — Продукт є ніжний, смачний, легкий і здоровий, бо має в собі вітаміни. Зараз лікарі приписують його хорим, бо має менше алькоголю в порівнанні з виноградними винами. Та галузь виробництва здобуває дуже великі ринки збуту.

5) Сушення садовини. — Спосіб консервування не дорогий, рентовний. Скільки тої сушенини відходить на самі тільки свята. Інвестиція тут невелика. Тут головно входить у гру скількість витраченого на одиницю сировини палива. Паливо в нас не таке дороге, то сушення може принести доходи, бо не буде марнуватися відпадковий матеріал.

Маємо тут зразки в загальнім тільки нарисі, як можна розвести саме садівництво з його бічними галузями продукції сирівця на перетвори вищого степеня і які дадуть більший дохід, як плекання самого сирівця.

Возьмім морелевий сад, який легко можна виплекати в Заліщищині. Не знаю, чи відомо це товаришам, що дохід із такого саду при високій його культурі доходить до великих сум. Зовсім буду скромний у своїх калькуляціях, коли скажу, що 10-морговий морелевий сад дасть 30.000 зол. доходу бруто. З того возьму 20.000 зол. на управу та плекання. Кількох товаришів матиме зайняття, а решту 10 тисяч (з яких 5 тисяч піде на амортизацію, а 5 тисяч на стипендійний фонд) і з яких 4 наших дітей-студентів моглиб діставати стипендії на студії за кордоном. Купно поля, садження деревини, опарканення й інші видатки не винесуть певно більше, як 15 тисяч золотих.

Кожний із товаришів знає фірму Мавтнера, бо кожний хотів чи не хотів, мусів купити в нього насіння. Кожний із нас знає, що насіння Мавтнера має міцний ринок збуту в нашому краю вже від довгих літ. Ту ділянку господарської продукції ми можемо також провадити. Вона рентовна, бо протягом найвище 3 літ дає вже дохід. Заложення насінної стації вважаю одним із найважливіших варстатів праці, бо на них можна zatrudнити багато деревітних товаришів і наших дітей, а можна з цілою певністю ручити, що дохід буде.

В березневому числі нашого часопису і тепер подаю під розвагу товаришам варстати праці, як курячі фарми, промислові сади, морелеві сади, насінні стації — і прошу о дискусію, щоби делегати на Загальному Зборі мали вже відповідні інструкції від своїх Відділів, яке мають зайняти становище.

Омелян Гірняк

голова станиславівського Відділу В. П. У. В.

ПРО ОРГАНІЗОВАНІ ВИСТУПИ НАРОДНОГО ВЧИТЕЛЬСТВА!

Як що року, так і сього року, відбувають наші центральні встанови свої річні Звичайні Загальні Збори. На тих Зборах не бракує також народніх учителів. І цілком правильно, бо коли народній учитель працює для народу щиро, тоді добуває собі в нього довіря і для того нарід вибирає його своїм представником на загальні збори своїх установ у надії, що він буде боронити його інтересів і дальше працювати для його добра.

Народне вчителство повинно дорожити довірям своїх громадян і для того не вільно делегатові-вчителеві з легким серцем зрікатися мандату до центральної установи. Навпаки учитель є там потрібний, бо він найкраще знає селянські гаразди.

Одначе на таких зборах є люди й інших звань, нпр. священики, адвокати, інженіри і т. д. Майже всім їм удається добути в центрах не лише по одному але й по більше мандатів, не вважаючи на те, що вони всі менше вкладають праці в народі, чим учителі.

Крім „Просвіти“, де є т. Таранько і „Маслосюзу“, де є т. Коваль, ніде нема народнього вчителя в наших центрах. — Ба! але й на соймовій арені, крім т. Великановича і другого, який не є навіть членом В.П.У.В., також нема нікого. — Щож за причина? Вона є проста! Ми не перестали, що так скажу, бути рабами. Ми, вчителі, привикли до скромности, та до того, що себе належно не цінімо. Уступаємо місця, так би сказати, „більшим, чи більше вченим панам“. А вони хитрі, мовчки приймають почесті, затирають руки і... хвалять учителя. Один Коссак показав своєю мужністю, що варт народній учитель. Він не уступав нікому місця. Але хто знає, як воно булоби, колиби не кулі, яких Він не боявся. Працею вчителя чваниться в селі священик, у повіті адвокат; це він сам розбудував таку й таку установу так, що другої такої нема в світі. А ми вчителі, скромні, потакуємо головами і дальше робимо чорну роботу.

Возьму приклад із сьогорічного Загального Збору Р.С.У.К. у Львові. Я з розмислом поставив кандидатуру народнього вчителя до Ревізійної Ради, бо бачив, що там є всі звання заступлені, лише брак народніх учителів. На

зборі було багато вчителів. Кожний з них мав за собою кількох селян. А навіть багато делегатів були за моєю listoю. І певно листа булаби перейшла, колиби народне вчителство стануло до боротьби зорганізовано. Але, на жаль, крім кількох, товариші вчителі навіть не старалися взаємно пізнатися.

З того для нас така наука: Організуймося не лише в Тов-і В.П.У.В., але організуймося всюди і то на кожному кроці, бо в організації сила, а світ слухає лише сильних.

Лютовиска, дня 17 січня 1932.

Степан Сілецький.

ГОЛОСИ НАШИХ ЧЛЕНІВ У ДИСКУСІІ.

На сторінках „Учительського Слова“ вив'язалася в останніх місяцях досить жвава дискусія над найважливішими питаннями дальшої праці нашого Товариства — над питаннями бурси, стипендійних фондів і проектів станіславівського Відділу В.П.У.В. В тих справах має ще Редакція чотири статті — т. Миколи Борща зі Збаращини, т. Івана Кочержука з Рожнітщини, т. Андрія Яцкова з Калущини і т. Антона Мусяновича з Теребовельщини. Не маючи можливості, з огляду на невеличкий об'єм нашого часопису й короткий уже час перед Загальним Збором, помістити ці статті в повному їх змісті, позволимо собі переказати їх коротко, щоби познакомити наших Читачів із поглядами авторів на дані питання. — Редакція.

Тов. М. Борщ у своїй статті „Літ тому 40...“ зайнявся головню розглядом хиб і недомагань виховання вчительських дітей на т. зв. „приватних станціях“. У закінченні своїх висновків дійшов він до переконання, що одним виходом із невідгідного положення в вихованні дітей булаб Учительська Бурса, призначена спеціально для дітей тих членів, що працюють на селах далеко від більших міських центрів. Автор не зайняв ніякого конкретного становища до таких питань, як, хто повинен заснувати бурсу?, саме Товариство чи якась окрема статутова встанова?, де належалоб її заснувати ві Львові чи в іншому якому провінціальному місті?, та як роздобути фонди на нашу бурсу?

Тов. І. Кочержук у своїй статті „Приглядаймося ближче обставинам“ піддав критичній аналізі теперішні умови культурного й економічного життя цивільзованого світу та попитав із радістю проекти станіславівського Відділу В.П.У.В. в справі власних варстатів праці для вчительських дітей і безробітного вчителства. Він вірить, що при добрій волі загалу членів організації можнаби дещо з тих плянів увести в життя.

Тов. Андрій Яцків у двох листах до Редакції розглянув питання бурси і проекти станіславівського Відділу В.П.У.В., порушені в нас у 2-ому й 3-ому числі „Учительського Слова“. До справи заснування Учительської Бурси (не сказав, де малаби бути бурса, чи бурси) поставився автор позитивно. Він запропонував розписати заклик до всіх членів на одноразовий даток по 25 зол. на основний фонд Учительської Бурси. Ставлячися в засаді прихильно до проектів станіславівського Відділу В.П.У.В., автор думає, що за багато проектів, нехай вони будуть і найкращі, на один раз можуть пошкодити самій справі розбудови Товариства. Треба вибрати одну справу, важнішу й цильнішу по думці більшості і її реалізувати.

Тов. Антін Мусянович виготовив обширну статтю „До питання вчительської бурси“. Він поставився засадничо негативно до заснування вчительської бурси. На вяснення свого негативного становища подав автор чимало досить річевих аргументів. Зате він станув гарячо в обороні стипендійного фонду, доказуючи, що цей фонд мігби виповнити найкраще й найвигідніше всі завдання бурси. Заохочує отже Товариство до створення спеціального стипендійного фонду для вчительських дітей.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Обіжник в справі виборів Управ Відділів В. П. У. В. — В ч. 2-ому „Учительського Слова“ за лютий ц. р. подала Дирекція на сторо. 44-й обіжник в справі Загальних Зборів Відділів В. П. У. В. Але деякі Відділи, не знаючи нового статуту Товариства, головню постанов § 74 про склад Управ Відділів („Учительське Слово“ за січень 1933, стор. 19) переводять вибори Управ Відділів по думці постанов старого статуту, забуваючи вибрати заступників членів Управи, Контрольну Комісію, зложену з 3-ох членів і 2-ох заступників. Через таку дрібну неформальність можуть Відділи наразитися на розовязання. Через те Дирекція взиває всі ті Відділи, які відбули вже Загальні Збори, а не вибрали Управ згідно з постановами § 74 нового статуту, доповнити переведені вже вибори Управ Відділів тим чином, щоби в склад Управи Відділу входило 5 членів і 2 їх заступників, а в склад Контрольної Комісії 3 члени і 2 заступники. Члени Управи повинні вибрати змежи себе голову, містоголову, секретаря, скарбника і бібліотекаря, а Контрольна Комісія голову.

Завважається, що в деяких Відділах (Копичинці, Броди і т. д.) повибирано в склад Управ або Контрольних Комісій нечленів Товариства, що є незгідне з постановами закону про товариства, з постановами нашого статуту і недопустиме з огляду на евентуальні претенсії матеріального характеру, які моглиб мати такі провідники колись до Товариства.

По виборі Управи Відділу належить безумовно непізніше 14 днів повідомити повітове Староство про особовий склад Управи Відділу по такому зразку :

Товариство
„Взаїмна Поміч Українського Вчителства“
Відділ в дня 1933.

До
Повітового Староства
(Відділ Стотаришень)

в

Повідомляємо, що на відбутому дня 1933 Загальному Зборі Відділу В. П. У. В. вибрано таку Управу:

А) Управа Відділу:

1. Голова	замешк.	в	п.
2. Містоголова	„	в	„
3. Секретар	„	в	„
4. Скарбник	„	в	„
5. Бібліотекар	„	в	„

Заступники:

1.	„	в	„
2.	„	в	„

Б) Контрольна Комісія:

1. Голова	„	в	„
2. Член	„	в	„
3. „	„	в	„

Заступники:

1.	„	в	„
2.	„	в	„

Голова Відділу

(Печатка)

Секретар Відділу

Заввага. — Приміщення Відділу (місцевість, вулицю) треба також подати владі до відома.

Одночасно звертається увагу, що по думці § 113-го статуту печатка Відділу повинна мати таку назву: Товариство „Взаїмна Поміч Українського Вчителівства“ — Відділ в

3. Z огляду на новий закон про товариства поручаємо всім Управам Відділів закупити собі брошуру „Ustawa o stowarzyszeniach” z dnia 7 października 1932 r. wraz z rozporządzeniami wykonawczymi z dnia 10 grudnia 1932 r. i z dnia 7. grudnia 1932 r., zawierająca praktyczne wskazówki w sprawach stowarzyszeń. Opracował Mr Władysław Porąński, referent stowarzyszeniowy Starostwa Grodzkiego we Lwowie — Ціна примірника з пересилкою 1.30 зол.

Обіжник в справі внесенень Відділів на Загальний Збір Товариства. — Дирекція взиває всі Відділи Товариства скликати в місяцях квітні або травні щирші сходиши членів і на них розглянути отсі справи: 1. Конструкції „Фонду посмертних допомог“. 2. Учительська Бурса. 3. Стипендійний фонд: 4. Проекти станиславівського Відділу на створення варстатів праці для безробітного вчителства й учительських дітей. 5. Складання 1-о золотових місячних ошадностей в „Учительській Касі“. Відповідні ухвали в тих справах повинні Управи Відділів вислати Дирекції Товариства на письмі найпізніше до 10 травня ц. р. для надрукування їх на сторінках „Учительського Слова“ призначеного на річне звітномлення про діяльність Товариства в минулому адміністраційному році. Випуск того „Учительського Слова“^{***} появиться з друку вже 20 травня ц. р. Ухвали, які не вплинуть до Дирекції до вище назначеного часу, не будуть оголошені друком.

Від обов'язку скликання тих сходів вільні ті Відділи В.П.У.В., які обговорили вже вказані вище справи на своїх Загальних Зборах і свої відповідні внесення переслали на письмі Дирекції.

До письмального внесення в справу Учительської Бурси додадуть Управу Відділів із своїх повітів вірний статистичний матеріал про родинні відносини вчителів по такій анкеті: 1. Кількість учительських дітей у повіті. 2. Їх стать (пол) і літа життя. 3. В якій класі, якої школи і де вони зараз учаться? — В анкетних листках треба назвати по імені батьків-учителів і їх дітей.

Від Редакції. — Потрібний матеріал до дискусії про згадані в цьому обіжнику справи найдуть Вп. Товариші (ки) на сторінках чотирьох останніх випусків „Учительського Слова“ з минулого року та в перших чотирьох випусках нашого часопису за цей рік.

Обіжник в справі висоти членської вкладки в місяцях квітні і травні ц. р. — По день 28 лютого ц. р. було вже в Товаристві 6 випадків смертей членів. З огляду на те Дирекція, покладаючися на постанову § 12-го уст. і Правильника „Фонду посмертних допомог“, котра каже: „На випадок більшого числа смертності членів у певному періоді часу, Дирекція Товариства має право зарядити доплату до звичайної вкладки на протязі якогось часу в такій висоті, яка покажеться потрібна на покриття фонду, аж чинний фонд прийде до рівноваги“ — взиває всіх членів Товариства зложити в місяцях квітні і травні ц. р. додатково по 1 зол. (по одному золотому) на поповнення чинного фонду смертних допомог. Тим чином обов'язкова членська вкладка в місяцях квітні і травні ц. р. виносиме по 4.50 зол. (чотири золотих і 50 сотиків).

При тій нагоді пригадує Дирекція ще раз свій „Обіжник в справі членських вкладок” („Учительське Слово” ч. 1/1933, стор. 28) та „Обіжник в справі вирівнювання залеглостей” („Учительське Слово” ч. 3/1933, стор. 61) і визнає всіх членів, котрі ще того не зробили, вплатили за грудень 1932 р. 1 зол. (одного золотого) до запасу фонду посмертних допомог (Правильник „Фонду посмертних допомог”, § 7, буква б) найдалше до 1 квітня ч. р.

Всім Управам Відділів доручає Дирекція допильнувати виконання цього обіжника.

Виплати з „Фонду посмертних допомог“. — Дирекція виплатила з „Фонду посмертних допомог“: 1. Вп. Марії Стронер, вдові по бл. п. Євгені Стро-

нері, по відчисленні адміністраційних належитостей, допомогу в висоті 1.930 зол. — 2. Вп. Марії Пікасовій, вдові по бл. п. Григорію Пікасі, по відчисленні адміністраційних належитостей, допомогу в висоті 1.931 зол.

Допомога безробітному вчителству. — Друге засідання Виконного Виділу „Окружного вчительського комітету для боротьби з наслідками безробіття“ при Львівській Кураторії відбулося дня 1 березня ц. р. На нім розглянено 47 прохань зредукованих (безробітних) учителів(ок) о підмоги. Через нашу організацію вплинуло на це засідання 18 прохань, із яких 17 полагджено прихильно, а 1 відмовно. Цих 17 наших членів, яких попирала наша організація, одержали разом **590 зол.**

Всім новим петентам подається до відома, що прохання мусять бути відповідно умотивовані та підтримані відписами декретів звільнення. Опінія Управ Відділів В. П. У. В. мусить бути річева. Вона має стверджувати матеріяльне положення петента і його родинні відносини, що є важне для референта цих прохань на засіданнях Виконного Виділу Допомогового Комітету.

Друга книжка „Шляху виховання й навчання“ за 1932-ий рік. — Дирекція прохає всіх Вп. Членів, які не комплетують річників „Шляху виховання й навчання“, прислати для потреб Товариства другу книжку журналу з 1932 року.

Учительський Приют. — Дирекція пригадує втретє, що „Учительський Приют“, який містився в старій кам'яниці Тов-а при вул. Хніі Люблинської 11, перенесений від 1-го березня ц. р. до нової кам'яниці при вул. Якуба Стшмен, 11/II. — При тій нагоді пригадує Дирекція ще раз трамваєві доїзди до домівки Товариства й Приюту (при вул. Якуба Стшмен, 11/II): I. з Головного Двірця: трамвай ч.ч. 2 і 11 (безпосередній доїзд); II. з Підзамча: трамвай ч.ч. 5 або 9 із пересідкою на трамвай ч. 2 на майдані Голуховського; III. з Личаківського двірця: трамвай ч. 8 із пересідкою на трамвай ч. 10 на Бернардинському майдані. — Висідається з усіх трамваїв на майдані св. Софії.

Подяка. — Цим почуваюся до милого обов'язку сердечно подякувати Товариству „Взаїмна Поміч Українського Вчителства“ а з-окрема Надзірній Раді і Дирекції за видавання мені порад та матеріяльної підмоги в часі 10 літнього зльоктавтування. З-окрема дякую Секції правної поради за успішне переведення процесу в справі відзискання відмовленої мені емеритури через усі інстанції з Найвищим Адміністраційним Трибуналом включно. Вкінці дякую також Окружному Відділові в Снятині, що в найчорніших хвилях могого життя приходив мені з матеріяльною допомогою.

Волчківці, 20 січня 1933.

Василь Равлюк.

УЧИТЕЛЬСЬКА КАСА.

I.

Товаришки й Товариші! Приєднуйте членів! Дайте переконати себе й переконуйте інших про конечну потребу й користі дрібної ощадности! „Учительська Каса“ приймає й більші вкладки. Таких ще покищо небагато. Ми платимо 6% від золотових, 5% від долярових вкладок.

II.

Товариші платники! Стягайте з Товаришів і Товаришок дрібні щадничі вкладки! Пересилайте їх негайно на рахунок „Учительської Каси“ в П. К. О. ч. 500.598! На оборотній стороні чекового відрізка подайте спис вкладчиків. Це не підпадає ніякій оплаті. Видаюк 5 гр. на чек, коли не маєте нашого, відтягніть собі з побраних вкладок!

Дирекція „Учительської Каси“.

ВІДДІЛИ В. П. У. В.

а) Скликають збори і сходи́ни.

Бібрка. — Сходи́ни членів Бобрецького Відділу В.П.У.В. відбудуться дня 7 квітня 1933 р. о год. 10-ій рано в Ходорові в „Народнім Домі“. Порядок нарад: 1) Організаційні справи. 2) Реферат тов. Кугавевича Остапа „Програми робіт і рисунків у III і IV кл.“. 3) Дискусія. 4) Внески і запити.

Коломия. — Сходи́ни членів Відділу В.П.У.В. в Коломиї відбудуться дня 9 квітня ц. р. о год. 11-тій у „Народньому Домі“ в Коломиї з такою програмою нарад: 1) Справа купна склепу. 2) Справа збирання членських вкладок. 3) Як оживити діяльність у Відділі. 4) Про „Учительську Касу“ й „Бурсу“. 5) Вільні внески й запити.

Перемишль. — Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. на повіті Перемишль—Добромилі відбудеться дня 9 квітня 1933 р. о 9 год. 30 мін. у школі ім. М. Шашкевича в Перемишлі, вул. Смольки ч. 10. — Порядок нарад: 1. Відкриття. 2. Звідомлення Виділу й дискусія. 3. Пояснення нового статуту. 4. Вибір нового Виділу й відпоручників на Загальний З'їзд Товариства. 5. Евентуалія. — У зв'язку з Загальним Збором організовано показну лекцію з руханки з увагами до неї, та виклад про найновіші виховні вимоги. — Лекція й виклад в'яжуться тісно з сучасними напрямними Кураторії, — вони безумовно потрібні нашим товаришам, тому всі повинні прибути на збір, та притягнути до товариства інших товаришів-нечленів.

Городенка. — Дня 13 квітня 1933 р. о годині 11-тій відбудеться в домівці „Бесіди“ Надзвичайний Загальний Збір Відділу В.П.У.В. в Городенці. Порядок нарад: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання протоколу з попереднього Збору й останніх сходи́н. 3. Вибір нової Управи Відділу й делегатів на 1933-ий рік. 4. Програма діяльності на поточний рік. 5. Внесення й запити. Всіх членів прохається у участь.

б) Відбули збори і сходи́ни.

Бережани. — Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. відбувся дня 31 грудня 1932 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення з діяльності Виділу в минулому адміністративному році. 4. Звідомлення Контрольної Комісії. 5. Вибір Виділу Відділу. 6. Вибір 7-и делегатів на збори й конференції Товариства в 1933 році. 7. Реферат. 8. Внесення й запити. — Відділ має свою власну бібліотеку, зложену з 617 томів вартости 3.850 зол. По вислуханні звідомлень й ухваленні довіря вступаючому Виділові вибрано новий Виділ у такому складі: Кісь Гриць — голова. Будз Петро — містоголова. Весоловський Степан — скарбник. Нагірський Федір — бібліотекар і Сулжинська Марія — секретарка. На делегатів на 1933-ий рік вибрані: Петрицький Іван, Воронівна Бронислава, Божиківський Микола. о. Шиманський Павло, Весоловський Степан, Гусак Максим і Нагірський Федір. — По скінченому виборі обговорювали члени живо справи „Фонду посмертних допомог“.

Косів. — Загальний Збір членів В. П. У. В. в Косові відбувся дня 31 грудня 1932 в домівці школи на Москалівці по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору й відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 2. Звідомлення з діяльності Виділу. 3. Вибір нового Виділу й делегатів на збори й конференції в 1933 році. 4. Внесення й запити. — Виділ мав у році 2 засідання та звертав найбільшу увагу на власну бібліотеку, з якої впродовж року 15 членів випозичило 309 томів. У звітовому році мав Відділ 1948.30 зол. прибутків і 1862 зол. видатків. Відділ має свою повітову „Учительську Касу“. Готівкове майно Відділу виносить 86.10 зол. і 5.12 доларів на вкладковий книжочці. В склад Виділу ввійшли: Волк Григорій — голова, Біліцова Стефанія — містоголова, Томичева Марія — секретарка, Сальварівський Антін — скарбник, Винницький Зенон — бібліотекар та члени Наняк Михайло і Ма-

цюк Василь. До Контрольної Комісії ввійшли Цюцюра і Фіглюсова. На делегатів на 1933 рік вибрані: Біліцова Стефанія, Винницький Зенон, Наняк Михайло, Мацюк Василь і Сальварівський Антін.

Любачів. — Загальний Збір членів В. П. У. В. відбувся в Любачеві дня 15 січня ц. р. в домовіці Філії „Просвіти“ з таким порядком нарад: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення з діяльності Виділу (секретарки, бібліотекарки і скарбника). 4. Звідомлення Контрольної Комісії. 5. Вибір нового Виділу. 6. Вибір 6-и делегатів на 1933 рік. 7. Справи „Учительської Каси“. 8. Внесення й запити. — Відділ проявляв живе зацікавлення в ділянці жертвенности на народні ціллі (члени зложили 270 зол. на позичку „Просвіти“). При Відділі є власна бібліотека, зложена зі 102 томів. У звітному році виносив загальний касовий оборот 5858.75 зол.; з того в прибутках було 2953.75 зол., а в видатках 2905.50 зол. — У склад нового Виділу ввійшли: Михаловський Євген — голова, Тоган Іван — містоголова, Назаревичівна Стефа — секретарка, Симко Ілля — скарбник, Трембіцька Катря — бібліотекарка, та Вовк Андрій. Заступники Виділових: Бородач Микола, Жукова Юлія і Кульчицький Теодор. На делегатів вибрані на 1933 рік: Вовк Іван, Гуль Іван, Марчак Євген, Симко Ілля, Тоган Іван і Трембіцька Катря. По обговоренні справ „Учительської Каси“, ухвалив Загальний Збір внесення т. Тогана, яке зобов'язує кожного члена Відділу складати місячно по 1 зол. на ощадність в „Учительській Касі“.

Перемишляни. — Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Перемишлянах відбувся дня 1 лютого ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення з діяльності Виділу. 4. Вибір нового Виділу й делегатів на 1933 рік. 5. Внесення й запити. — На 32 членів Відділу є 28 дійсних членів, котрі сповняють статутіві зобов'язання. Виділ скликав у минулому році 7 засідань та одні сходи членів. Члени складали видатні жертви на народні ціллі. Відділ має свою власну бібліотеку і повітовий допоміжний фонд у сумі 250 зол. Користало з цього фойду 7 членів. — У склад нового Виділу ввійшли: Любінець Володимир, Снилук Петро, Свистун Іван, Дума Василь і Бойко Микола та заступники Ладица Степан і Давидович Микола. Контрольна Комісія складається з Кузьми Петра, Сеницевої Антонії і Войчака Левка. На делегатів на 1933 рік вибрані: Свистун, Бойко і Любінець. Члени обговорювали живо справи „Фонду посмертних допомог“ та „Учительської Каси“, звизаючи всіх членів свого Виділу до вплачування місячних 1-о золотих ощадностей до „Учительської Каси“. Збір вийшов погляд, що кошти поїздох делегатів Головної Управи на Збори й сходи Відділів повинні покривати зацікавлені Відділи, які вимагають приїзду делегата.

Жидачів. — Загальний Збір членів В. П. У. В. в Жидачеві відбувся дня 1 лютого ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору й відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 2. Звідомлення з діяльності (організаційне, касове, бібліотечне). 3. Вибір нового Виділу. 4. Вибір делегатів на 1933 рік. 5. Познайомлення з новим статутом. 6. Внесення й запити. — Відділ числить 15 членів, у тому 2 емеритів. При Відділі є бібліотека, на яку члени складають місячно по 1 зол. Є в ній 156 творів у 185 томах. Відділ мав у минулому році 995.02 зол. прибутків і 977.42 зол. видатків. Закінчив отже касвою надвишкою 17.60 зол. — У склад нового Виділу ввійшли: Білінський Іван, Скалений Теофіл, Данилович Любо, Ванчицький Степан і Котович Остап. На делегатів на 1933 рік вибрані: Білінський Іван і Ванчицький Степан.

Калуш—Войнилів. — Загальний Збір Відділів В. П. У. В. Калуш—Войнилів відбувся в Калуші дня 2 лютого ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Загального Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення з діяльності, скарбника, бібліотекаря і Контрольної Комісії. 4. Вибір нового Виділу й Контрольної Комісії. 5. Вибір 5-и делегатів

на 1933 рік. На Зборі явилися, крім членів Відділу, також представники долинського Відділу В. П. У. В. т. т. Фуртак і Швед. На 52 учителів-українців у повіті належить до організації 47 членів. Чотири члени виступили з Товариства, а один учитель-українець не хоче вписатися. З того 28 душ є карними членами; інші винні організації 1045 зол. членських вкладок. Відділ мав у минулому році 1540.75 зол. прибутків і 1436 зол. видатків та окремий адміністративний фонд і власну повітову бібліотеку. По вислуханні звідомлень розвинулася дуже жвава дискусія, в якій члени насвітлювали найважливіші ділянки теперішніх праць Товариства, головнож справи Учительської Бурси, допомоги рідношкільному вчителству, проектів станиславівського Відділу, занедбаних членів і карности в Товаристві. Відповідні письменні внесення вислав Виділ Головної Управі Товариства. До нового Виділу ввійшли: Курдидик Онуфрій — голова, Гринів Гаврило — містогорова, Гаїда Панько — скарбник, Посацька Анна — писарка і Струхманчук Володимир — бібліотекар. Заступники: Дудикевич Марія і Сімків Терентій. У склад Контрольної Комісії ввійшли: Дозорський Микола, Сандурський Іван і Брикайло Михайло, та заступники Яцків Андрій і Гайданова Софія. На делегатів на 1933 рік вибрані: Гаїда Панько, Брикайло Михайло, Струхманчук Володимир і Дудикевич Марія. Загальний Збір постановив перевести злуку калуського й войнилівського Відділу в один калуський Відділ В.П.У.В.

Рогатин. — Загальний Збір членів В.П.У.В. відбувся в Рогатині в домі „Рідної Школи“ дня 15 лютого ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Загального Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення з діяльності в 1932 році. 4. Звідомлення Контрольної Комісії. 5. Вибір нової Управи Відділу й 6-и делегатів на 1933 рік. 6. Внесення й запити. 7. Педагогічний реферат. — Праця Відділу в минулому адміністративному році значно оживилася. Причинилося до того чимало налагодження техніки збірки членських вкладок через районних платників. Виділ мав 6 засідань і скликав 2 ширших сходин, на яких відчитано 4 педагогічні реферати й переведено одну зразкову лекцію. Самоосвітні гуртки не оправдали покладаних на них надій. Прибутки з членських вкладок виносили 2293 зол. Готівку переслав скарбник Дирекції Товариства. Загальний Збір обговорював широко питання Учительської Бурси, визнав потребу її заложення та вислав Управі Товариства в тій справі відповідні письменні внесення. — В склад нової Управи Відділу ввійшли: Водонос Микола — голова, Білоус Іван — містогорова, Грибович Теодор — секретар, Ковальська Олена — скарбник і Бігус Петро. Заступники: Парипа Володимир і Квасниця Данило. Члени Контрольної Комісії: Квасниця Данило, Попович Василь і Кирилюкова Павлина, а їх заступники: Будний Осип і Соломка Катря. На делегатів на 1933 рік вибрані: Парипа Володимир, Сим Михайло, Озінкевич Степан, Ковальська Олена і Будний Степан.

Солотвина. — Основний Загальний Збір Відділу В.П.У.В. в Солотвині відбувся дня 1 березня ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання і пояснення статуту. 3. Вибір Управи Відділу й Контрольної Комісії. 4. Внесення й запити. — По відкритті наради через т. Панчука відчитав і пояснював статут т. Казанівський Ярослав. У склад Управи Відділу ввійшли: Панчук Іван — голова, Феданко Олександр — містогорова, Казанівський Ярослав — секретар, Феданко Володимир — скарбник і Пруць Денис та заступник Онищук Василь. До Контрольної Комісії вибрані: Магдій Микола, Бабяк Осип і Ткачук Анна. Заступники: Павлюк Атанас і Грибикова.

Дрогобич. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. в Дрогобичі відбувся дня 15 лютого 1933 р. з таким порядком нарад: 1. Відкриття Збору. 2. Відчитання протоколу з торічного Збору. 3. Звідомлення з діяльності Виділу й дискусія. 4. Звідомлення Контрольної Комісії та ухвалення довіря. 5. Вибір нового Виділу. 6. Програма праці на цей рік. 7. Внески й запити. Збором проводив голова Т-ва т. Павло Лопата, протоколував секретар

т. Степан Гавришук. Приявних 31 членів. — Наради попередив реферат проф. Михайла Керницького про українську граматичну термінологію, дуже старанно опрацьований; приявні вислухали його з великою увагою. По рефераті відчитано протокол із останнього Збору, а опісля т. Гавришук зложив звіт про діяльність Виділу за минулий рік. Короткий зміст звідомлення такий: Відділ числив 70 дійсних членів. Засідань Виділу було 7, сходи 3, рефератів 2. Виділ старався нав'язати зносини з учительством із околиці Підбужа, Східниці та Мединич, що почасті вдалося.

Молодше вчительство мало цікавитись організацією; це сумний об'яв, бо в майбутності не буде ким заступити тих старших товаришів, які тепер ведуть роботу в Товаристві. Важною сторінкою з діяльності Виділу було зацікавлення вчительства справою рідної мови. Почалися реферати, дискусії, які ведуть до поглиблення знання рідного слова серед учительства й до поважнішого плакання цього предмету в школах. З касового звідомлення т. Романяка виходить, що Відділ мав 5.085.23 зол. прибутків, у тім 3.270.50 зол. членських вкладок, які вислано до Головної Управи і 1.694.23 зол. на „Р. Ш.“, які передано місцевому Кружкові „Р. Ш.“. На адміністрацію вплинуло 120.50 зол., з чого покрито видатки 51.50 зол., а 60 зол. виплачено „Українській Захоронці“ в Дрогобичі на удержання одного хлопця-сироти. Сальдо готівка 9 зол.

В дискусії над звідомленням промовляли т.т. Іваненко, Ортинський, Романяк, Тимочко, Думін, Зубрицький, Лев і інші, головню в організаційних справах Т-ва. По ухваленні довіря Виділові відбувся вибір нової Управи Відділу, до якої ввійшли: т.т. Павло Лопата — голова, Василь Ісик — заступник голови, Степан Гавришук — секретар, Іван Романяк — скарбник і Кость Ліщинський — бібліотекар; заступники: т.т. Амброзій Лев і Гнат Зубрицький. Контрольна Комісія: т.т. П. Левова, Осип Тимочко, Корнило Камінський, і заступники: т.т. Микола Берегуляк і Микола Чукла.

Програма праці на біжучий рік. — Зорганізування в Т-ві всего вчительства в повіті. Упорядкування бібліотеки й доповнення книжками педагогічного змісту. Продовжування праць над поглибленням знання рідної мови. Поширювання фахової освіти рефератами, а також і зразковими лекціями.

До проєктів Головної Управи щодо зміни правової будови „Посмертного фонду“, обов'язкового вплачування ощадностей до „Учительської Каси“, як також до оснування учительської бурси ставилися поодинокі учасники Збору негативно, однак Збір не виніс у цих справах ще остаточного рішення, а відложив це на найближчі сходи.

НЕКРОЛОГИ.

Семенюк Іван. — Дня 1 березня ц. р. відпровалили громадяне с. Вирова і поблизьких сіл каміньського повіту свого вчителя бл. п. Івана Семенюка в 50 р. життя і в 26 вчительської праці на вічний спочинок. Бл. п. Товариш родом із Немирова пов. Радехів — працював до війни в перемишлянському повіті, а по війні в Вирові пов. Камінка Стр. Людина хрустального характеру, карний член ВПУВ, невисипуючої праці, котра його передвчасно поклала в могилу. Осиротив дружину і четверо дрібних дітей. Працю й змагання його життя належно оцінили Всч. о. радник і містодекан Курчаба та двох місцевих громадян у надгробних промовах.

Анна з Льовків Назарева — емеритована вчителька з Чижова, золочівського повіту, померла в Львові дня 12 березня 1933. Похорон відбувся дня 14 березня 1933. Небіжка була ідейною громадянкою й учителькою та зразковою членицею нашого Товариства від 1 січня 1914 року. В. І. П.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧ
Українського Вчителства

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.

Телефон: 4-59.

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Членська вкладка в місяці травні ц. р. виносить 4.50 зол.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

СТРИЖНЕВЕ ПИТАННЯ.

«Дальші завваги до майбутньої перебудови „Фонду посмертних допомог“.)

„Фонд посмертних допомог“ став у нашій організації предметом глибокої застанови та чималої журби в проводу Товариства. Довкола нього скупчувалися живі дискусії на всіх майже сходинах і загальних зборах наших Відділів останнього року. Стане він мабуть стрижневим питанням розважань і виміни поглядів між представниками всіх членів В. П. У. В. на цьогорічному Загальному Зборі.

В чому ж вага справи?

Ініціатори цього фонду й автори його правилника перейняті були чистими гуманітарними ідеями. В основу їх поглядів при будові цього фонду лягли два конкретні життєві фактори: 1. політично-економічний стан ізперед 5—6 літ, та 2. ідея взаємодопомоги, як реалізація найвищого гасла нашої організації.

Перший фактор — політично-економічний — викликав у всіх нас обманне переконання, що повоєнні відносини починають прибирати прикмети заспокоєння й постійности на короткий час. Могло здаватися, що викристалізуються більше чи менше тривалі форми суспільного життя, а за ним прийде нормальний до деякої міри наш національний економічний і культурний розвиток. Це й привело нас до переконання, що й перед нашою „Враїмною Помічю“ простелиться тривкіший шлях еволюційного розвитку. Ми мали право тоді вірити, що наша організація, хоча дуже поволеньки, але всеж таки органічно буде розвиватися, що перебуватиме нам із року на рік по кількадесят бодай нових членів і що наша „Взаїмна

Поміч" коли не побільшуватисяме чисельно й маєтково, то втримається довший час бодай на становищі status quo.

Другий фактор — ідея взаємодопомоги, як реалізація найвищого гасла нашої організації — впливав логічно з річевої оцінки явищ першого та чуттьових відрухів членів. Ми мали повне право думати, що економічне положення більшости наших членів та їх службві відносини остільки вже „ясні“, що ідею взаємодопомоги можна реалізувати вже в деяких тривалих, викристалізованих формах. У нас було бажання, — не переконання — вірити, що розвитком нашого Товариства керуватимуть у найближчому бодай майбутньому сили суспільної й економічної рівноваги.

Всі ці сподівання завели вповні! Суспільно-політичне життя не тільки не заспокоюється, але навпаки підпадає все більше під впливи бурхливости під оглядом змісту й території рухів. У парі з тим погіршуються відносини культурного й економічного розвитку народу. Розуміється, в таких умовах загального сучасного життя не може бути мови про нормальний розвиток нашої організації. Нехай говорять про те факти, німі цифри... В р. р. 1928—1929 друкували ми ще по 3500 примірників наших видавництв; у р. р. 1930—1931 вже тільки по 3000 примірників, а останнього року друкували ми їх уже поступенно по 2600—2500, а від 1 січня ц. р. друкуємо кругло по 2400 примірників та розсилаємо не більше як по 2350 примірників. Не беремося аналізувати ті цифри й витягати з них практичні висновки. Хай це зроблять за нас наші шан. читачі!

У тому ж короткому періоді спадав також поступенно прибуток „нових“ членів (не все учительських кандидатів). До 1930 року зголошувалося річно до В. П. У. В. пересічно 150—100 звичайних членів; від 1931 року цей приплив поступенно маліє, так що в останньому році впав нижче 50. Про апокаліптичне число 2500 народнього вчительства поза межами б. Східної Галичини, що признається до української народности або до греко-католицького чи православного віроісповідання, нема що думати, як про реальну організаційно-суспільну вартість. Те вчительство не було й мабуть ніколи бже не буде живим збірником членів В. П. У. В. Показала це наглядно коротенька 4-місячна доба по затвердженні й оголошенні нашого новго статуту, що дає нам права діяльности на всій території Польщі. Здавалося, що ця подія повинна була викликати серед українського вчительства на західних і північних землях Польщі сподіваний ентузіазм. Тимчасом на тому фронті панує повна тиша. Навіть на свої конкретні потягнення в тій справі не дочекалася Дирекція ніякого майже відгуку!

В тому самому часі рівнобіжно зі зменшенням припливу нових членів, побільшувався поступенно й пропорціонально відплив старих. Одні вмирали, другі тратили службу й заробіток, а треті переходили в стан спочинку. Були й такі, що, роздумавши довгий час та зваживши „об'єктивні“ сучасні умови, покидали нашу організацію. Ми тратили місячно по 4—3 членів пересічно.

Разом із тими політично-суспільними явищами прийшли не менше болючі економічні несподіванки, які захитали дотеперішнє господарське положення більшости наших членів. Дехто з нас перебув уже потрібну обнижку платень, а не є виключена ще й четверта (тихі поголоски про відмову виплати всіх економічних додатків державним урядовцям). Ті факти господарських потрясень зменшили не тільки платничі сили загалу наших членів, але й зрушили терен і зміст ідейних їх настроїв.

У такій ситуації виринає перед нами в цілій своїй ширині питання дальшого існування „Фонду посмертних допомог“. Це питання можна сконкретизувати під цю пору в таких трьох основних тезах: 1. збереження й побільшування резерв цього фонду, 2. відтяження членів від поступенного наростання матеріальних свідчень на рахунок резерв і чинного фонду посмертних допомог, та 3. охорона нерухомого майна Товариства перед сподіваними наслідками можливого заломання „Фонду посмертних допомог“. Розглянемо по черзі ті три тези.

Найперше зазначуємо, що всі вони зводяться до одного конкретного факту, а саме того, — що число наших членів і їх платнича сила малітимуть поступенно а в парі з тим ростимуть пропорціонально випадки смертей. Через те топнітиме прогресивно резервовий фонд і ростимуть рівнобіжно свідчення членів на рахунок чинного фонду. В остаточному закінченні такого процесу повинен зникнути резервовий фонд, чинний може стати нечинним, а нерухоме майно Товариства, як покриття цілого фонду (так помилково думає більшість членів), може опинитися перед маревом ліквідації. З тою хвилию мусівби прийти кінець матеріальної підбудови організації, а може й самого її існування.

До такого остаточного закінчення, до такої, скажім, катастрофи ми не сміємо допустити. Ми мусимо ратувати самі основи існування нашого Товариства, заховати його елементарні матеріальні завдатки на майбутнє. Нам вільно хочаби безнадійно сподіватися, — „*contra spem spero*“ — що теперішні важкі умови нашого життя вічні не будуть, що повинні прийти щасливіші й вигідніші умови розвитку й для нашої „Взаїмної Помочі“, що вона

ще зможе сповняти колись у цілій ширині свої суспільно-культурні завдання в народі. Задля того повинні ми охороняти самі елементарні основи її існування.

Маючи на увазі порушені вже в тій справі думки в попередніх статтях,*) ми видвигаємо нині домагання негайного й інтенсивного побільшування резерв „Фонду посмертних допомог” шляхом відповідного встановлення форм і висоти свідчень членів на рахунок резерв і чинного фонду та необхідних змін у висоті виплат із „Фонду посмертних допомог”. В розв'язці обох тих питань мусять відіграти велику роль огляди на заслуги члена перед Товариством, т. є. час виповнювання його членських обов'язків — літа приналежності до організації і виплачування членських вкладок. Відповідно до тої засади кожний член індивідуально мавби пропорціональні права до висоти виплати з „Фонду посмертних допомог” та пропорціональні зобов'язання до свідчень на рахунок резерв „Фонду посмертних допомог”.

Розбиваючи ясніше й конкретніше наш погляд, ми вважаємо, що, згідно з прийнятою засадою заслуг перед Товариством, належить так орудувати „Фондом посмертних допомог”. По смерті члена внаслідкувалаб Дирекція з каси Товариства для управнених осіб суму 2.000 зол. і переводилаб такий розрахунок:

По літах належання до Товариства:	Виплачує Дирекція ⁰ управненим особам:	Переливає Дирекція до резервового фонду:
5 літах	750 зол.	1250 зол.
10 „	1000 „	1000 „
15 „	1250 „	750 „
20 „	1500 „	500 „
25 „	1750 „	250 „
30 „	2000 „	0 „

Приймаючи такий проєкт розрахунку „Фонду посмертних допомог” із управненими особами по члені-небіщику, ми наблизилися найбільше до ідеалу соціальної справедливості. Поставмо питання: Чи не є це справедливо й етично, коли управнений спадкоємець по 5 літах належання до Товариства члена-небіщика дістане від тогож Товариства, якому особисто ніколи нічого не дав, ні не висвідчив, 750 зол., а Товариству „перекаже” не своїх та не

*) „За наше майбутнє”. — „Учительське Слово” з лютого 1932, ч. 2 (стор. 33—36).

„За правильну й повну професійну свідомість”. — „Учительське Слово” з березня 1933, ч. 3 (стор. 52—54).

„Обезпечення чи взаємодопомога”. — „Учительське Слово” з квітня 1933, ч. 4 (стор. 65—68).

зі своєї кишені 1250 зол. на рахунок резерви „Фонду посмертних допомог“?! Чи станеться комусь кривда, якщо він по 15 літах належання члена-небіщика до В.П.У.В. дістане від нашого Товариства 1250 зол. та „перекаже“ не від себе резерві нашого „Фонду посмертних допомог“ 750 зол.?! Ті розрахунки ми можемо з тим більше моральним правом переводити, що наш „Фонд посмертних допомог“ не був ніколи та не є й нині життєвим забезпеченням, тільки організованою формою взаємодопомоги. Щож примушує нас признавати йому не формально, але фактично всі зобов'язання й вигоди життєвих забезпечень?

Ми розуміємо вповні всю ціну гуманностей, організаційних користей непорушності дотеперішньої будови „Фонду посмертних допомог“. Розуміємо й самі вичислимо на цьому місці цілі десятки інших цінних „стей“. Але щож поробимо, коли Товариство може опинитися в такій ситуації, що в боротьбі за непорушність дотеперішньої будови „Фонду посмертних допомог“ може втратити не тільки сам фонд, але й довести до катастрофи саме Товариство, якщо його нерухоме майно малоб забезпечувати й покривати зобов'язання посмертного фонду?!

Приймаючи наш проєкт розрахунку „Фонду посмертних допомог“ загал членів — 1) забезпечивби й поважно побільшив резерви цього фонду, 2) зменшивби пропорціонально й прогресивно свідчення членів на рахунок чинного посмертного фонду, 3) відсутувби на довший час невідхильну самоліквідацію „Фонду посмертних допомог“, 4) охоронивби Товариство перед погубними наслідками такої передчасної самоліквідації; 5) допомігби зберігти фонд до тої суспільної кон'юнктури, в якій наше Товариство зможе свободно й нормально розвиватися та сповняти свої завдання.

Неменше важке для нас питання охорони нерухомого майна Товариства перед наслідками самоліквідації або якогось несподіваного потрясання основ „Фонду посмертних допомог“. У хвилі, коли пишемо цю статтю, резерва посмертного фонду виносить 52.036.76 зол. Ввійшла вона як частина ціни купна кам'яниці В.П.У.В. при вул. Якуба Стшечен, 11. Цей довг повинно Товариство безумовно сплатити „Фондові посмертних допомог“. Готівку дальших резерв належить або поміщувати в фінансових інституціях, як добре забезпечену ощадність, або забезпечити її іншим нерухомим майном, призначеним виключно на покриття зобов'язань посмертного фонду! Але неможна ніяк допустити ні в думці ні в дійсності до забезпечування зобов'язань „Фонду посмертних до-

помог" усім нерухомим майном Товариства. Порущуємо цю справу з тої причини, що серед деякої частини членів панує той помилковий погляд, немовби Товариство мало за всі зобов'язання посмертного фонду ручити цілим своїм майном.

Коли хто завважить нам, що ми своїми проєктами перебудови „Фонду посмертних допомог" хочемо обманювати наших членів у їх довірі, задумуємо ламити заключений раз обосторонно договір та тратити найважливіший засіб пропаганди за належанням до В.П.У.В., то нехай не забуває, що при непорушності дотеперішньої будови „Фонду посмертних допомог" та незмінності його правильника, фонд по яких 10—15 літах автоматично занидіє, або й зовсім таки щезне!! В тому випадку добра тисячка (1000) найстарших, найідейніших може та найсолідніших членів відійде „з квітком", не маючи навіть можливости повернути собі виплачені фактичні вкладки на рахунок посмертного фонду!.. Тоді, питаємо, кого обвинувачуватимуть ті члени за зломання обосторонного заключеного договору, де й у кого шукатимуть справедливості?! Будуть скривджені вірителі, але не стане чесного й гуманного довжника!

Ми бажалиб не допустити до такої організаційної крайности, до такої соціальної несправедливості. Мусимо, поки ще сама пора, подумати про доцільну перебудову „Фонду посмертних допомог", про відповідні поправки й доповнення його дотеперішнього правильника.

Наші міркування на цю тему виложили ми в названих вище статтях у ч.ч. 2—3—4-ому „Учительського Слова" з цього року. Віддаємо їх нашим членам, як найактуальніший матеріял до застанови, до дискусії й до евентуальних конкретних внесень на цьогорічний Загальний Збір членів Товариства.

Провід Товариства далекий від думки чи охоти накидувати свій погляд загалові членів. Він користує тільки з прислужуючого йому права ініціативи та, сповняючи свій статутний обов'язок, звертає увагу членів на можливість самоліквідації „Фонду посмертних допомог" та велику небезпеку з цього приводу організаційним і матеріяльним інтересам Товариства. Не маючи ні найменших вимогів, щоби його думки прийняв загал вповні (!) за свої, провід буде вдоволений і заспокоєний, коли порушені ним питання викличуть ширшу дискусію та доведуть до необхідних доповнень і змін обов'язуючого дотепер правильника „Фонду посмертних допомог".

ПРОЄКТ ДОПОВНЕНЬ І ЗМІН ПРАВИЛЬНИКА „ФОНДУ ПОСМЕРТНИХ ДОПОМОГ”.*)

Від дня 1 липня 1933 року обов'язують такі доповнення й зміни правильного „Фонду посмертних допомог”:

§ 21. — На правах і обов'язках із § 10-го правильного „Фонду посмертних допомог” буде Дирекція Товариства приймати в надзвичайні члени організації жінок або чоловіків звичайних членів Товариства до 55 літ життя, які зголосять своє приступлення в члени до кінця 1933 року.

Від 1 січня 1934 року постанови § 10-го правильного „Фонду посмертних допомог” у дотеперішнім змісті перестають ділати, натомість від тогож дня § 10 правильного „Фонду посмертних допомог” дістає такий зміст:

„В надзвичайні члени Товариства буде Дирекція приймати жінок або чоловіків звичайних членів, які при зголошенні вступлення не переступили 50 літ життя, оскільки зголосять своє приступлення в члени Товариства впродовж пів-року по заключенні подружжя зі звичайними членами Товариства.

Ці надзвичайні члени Товариства будуть при приступленні виплачувати спеціальний додаток від віку життя, а саме:

- а) до скінченого 30 року життя 50 зол.;
- б) від розпочатого 31 року життя до скінченого 35 року життя — 100 зол.;
- в) від розпочатого 36 року життя до скінченого 40 року життя — 300 зол.;
- г) від розпочатого 41 року життя до скінченого 45 року життя — 500 зол.;
- г) від розпочатого 46 року життя до скінченого 50 року життя — 1000 зол.”.

§ 22. — (До § 19.) Наново прийняті до Товариства звичайні й надзвичайні члени, оскільки точно виповнять вимоги § 20, уст. з статуту Товариства, (себто готівкою або ратами впродовж року сплатять усі членські залеглості враз із відсотками), збережуть за собою право до посмертної допомоги в повній висоті.

Колиж такі члени відкажуться виповнити вимогу § 20, уст.

*) Незалежно від нашої передовиці містимо „Проект” члена Головної Управи В. П. У. В. т. Дениса Стельмаха, ініціатора й фактичного автора дотеперішнього правильного „Фонду посмертних допомог”. Завважуємо, що його проєкт доповнень і змін побудований на ідеї непорушності основ договору, яким є дотеперішній правильник посмертного фонду, з дотеперішніми учасниками „Фонду посмертних допомог”. Істота проєкту його змін і доповнень правильника торкається головно майбутніх і реактивованих членів, значить, налогових „спекулянтів” і нездисциплінованих осіб. Бере він також на увагу потребу кращого трохи забезпечення резерви „Фонду посмертних допомог” та зменшення несправедливостей у користанні з посмертного фонду майбутніх і реактивованих членів.

При читанні цього „Проекту” радимо шан. читачеві мати перед очима дотеперішній Правильник „Фонду посмертних допомог”, надрукований у ч. 10—11 „Учительського Слова” з червня 1930 року (ст. 157—160). — Редакція.

з статуту Товариства (про сплату всіх залеглих із відсотками проволок), а постановляють виплачувати до каси Товариства тільки біжучі членські вкладки й усі додатки до вкладок від дня поновного прийняття до Товариства, тоді, — згідно з вимогою § 20, уст. 2 статуту Товариства, будуть вони обмежені в користанні з посмертної допомоги до висоти квот, рівних усім виплатам їх членських вкладок і додатків до вкладок, внесених до каси Товариства за час від дати їх поновного прийняття в члени Товариства по день їх смерті. Це обмеження триває для них повних 10 літ, числячи від дня останнього, поновного прийняття в члени Товариства. По ухваленні 10 літ користатимуть вони з посмертної допомоги в повній висоті.

§ 23. — Нові звичайні члени Товариства, прийняті по дні 1 липня 1933 року, мають право до посмертної допомоги в звичайній висоті, поменшеній на квоту по 50 зол. за кожний рік різниці між датою початку їх учительської служби і датою прийняття в члени Товариства. Це поменшення (потручення) не може переступати разом квоти 1500 зол. При обчисленні повище означеної різниці часу числяться надвишки поверх 6 місяців за повний рік.

Всі приписи § 9 правильника „Фонду посмертних допомог“, що торкаються нових звичайних членів Товариства, зберігають на дальше свою силу.

При вписах нових звичайних членів буде Дирекція Товариства вписувати в їх актах перевірені дати початку їхньої учительської служби і скільки літ різниці між датою початку учительської служби та початку членства в Товаристві.

§ 24. — В рахункових розчисленнях при виплатах неповних посмертних допомог означатиме Дирекція кожну виплачену неповну допомогу, як допомогу в повній висоті, але розконтовану: а) в дійсно виплаченій висоті на побираючу особу і б) в відрахованій решті на запас „Фонду посмертних допомог“ із означенням джерела відрахування.

(Метою цієї постанови є зміцнити запас „Фонду посмертних допомог“ приходами з відрахувань при виплаті допомог.)

§ 25. — (До § 18.) Дирекція Товариства може в випадках, передбачених ув уст. 4 § 18-го правильника „Фонду посмертних допомог“ виплатити зворот доказаних коштів лікування й похоронів померлих членів, які не оставили в Дирекції Товариства письменної декларації про встановлення спадкоємця(ів) посмертної допомоги й не оставили осіб із родини, означених у 3 уст. цього параграфу — кожній особі, яка безсумнівно докаже, що опікувалася померлим підчас недуги або й понесла кошти його похорону, оскільки ця особа не взыскає звороту тих видатків із державних фондів або інших джерел. Решта від повної квоти посмертної допомоги по таким члені перейде на стипендійний фонд для сиріт по членах Товариства.

§ 26. — Нинішні доповнення — поза їх змістом — не змінюють інших постанов правильника „Фонду посмертних допомог“.

§ 27. — У щорічній закритті рахунків „Фонду посмертних допомог” буде Дирекція Товариства для ясного перегляду подавати такі відомості за звітний рік:

I. а) поодинокі всі роди виплат на чинний „Фонд посмертних допомог” із § 6, § 12 уст. 1 і 2, § 22 правильника „Фонду посмертних допомог”;

б) поодинокі всі роди виплат на запас „Фонду посмертних допомог” із §§ 7, 9, 10, — з означенням у примітці ще несплачених заборгованостей, — із § 11, виплат із § 11, виплат із §§ 21, 22, 23, при виконанні постанов § 24;

в) відрахування на адміністративний фонд Товариства з § 15;

г) виконання постанови з § 14;

г) прізвища, імена й адреси всіх осіб, наділених посмертними допомогами, означення їх родинного посвоячення з померлим членом або їх права з декларації помершого члена або з § 25, означення висоти кожної реально виплаченої посмертної допомоги;

д) прізвища, імена та адреси померлих членів, яких посмертна допомога перейшла на стипендійний фонд для сиріт по членах Товариства з § 18, уст. 4;

II. За весь час існування „Фонду посмертних допомог” до початку звітного року:

а) сумаричне означення всіх виплат на чинний „Фонд посмертних допомог” + окремо всі біжучі виплати на чинний „Фонд посмертних допомог” за звітний рік;

б) як під а) на запас „Фонду посмертних допомог”;

в) означення, яка квота а) запасу, б) чинного фонду є поміщена в готівці й де приміщена та в) яка квота запасу є поміщена в готівці й де, а яка в нерухомостях і котрих та означення продажної вартости цих нерухомостей;

г) число осіб наділених посмертними допомогами за весь час по кінець звітного року та висота виплачених посмертних допомог сумарично;

г) прізвища й імена всіх померлих членів за весь час існування „Фонду посмертних допомог”, по смерті яких перейшли посмертні допомоги на „стипендійний фонд для сиріт по членах Товариства” — в ціллі збереження пам’яті фундаторів стипендійного фонду та сумарична квота, перенесена на цей фонд.

Денис Стельмах.

ПЛЯНИ І ДІЙСНІСТЬ!

Неенормальні, дуже тяжкі суспільно-економічні відносини теперішності викликають на світло дня деякі події, рухи та пляни, які своєю сміливістю думки та засягом простору й часу для виконання можуть поетів уводити в подив, але зате на тверезих людей практичного життя навівають своєю непередуманістю до кінця, непрактичністю виконання й недоцільністю тактики оправданий сумнів.

З оголошених дотепер на сторінках „Учительського Слова”

проектів т. Гірни́ка ви́зирає скрізь поспіх, та деяке легковаження сучасних розвиткових тенденцій національного господарства. В них відживають середньовікові суспільно-господарські навикки, в яких кожна окрема родина, кожна громада, кожна країна могла бути для себе самовистарчальна та могла вести своє індивідуальне, ізольоване господарство, могла сама підноситися на вищі щаблі власного добробуту й ратувати сама себе в хвилинах скрути, в хвилинах економічних катастроф. Ті часи й методи ексклюзивного господарювання минули вже безповоротно (правда, їх можна ще виїмково зустрінути в північно-сибірських тайгах і диких преріях південної Америки), та можуть віджити хвилю хіба в уяві поетів або в хвилинах найтяжчих національних руїн. Сучасна національна господарка, ба навіть і міжнародна, світова, може втриматися й розвиватися тільки на засадах взаємної співпраці та співділення всіх суспільних чинників, усіх господарських клітин. Ми є нині свідками, як започаткована перед несповна трьома роками метода міжнародних господарсько-митних бар'єр приспішує з кожним днем світову економічну катастрофу. Отже не може нині вести ізольованої, індивідуальної господарки жадна країна, жаден нарід, тим більше жаден окремий стан, чи суспільна кляса.

Друга основна помилка проєктодавця, далеко ще більша й небезпечніша ніж перша, лежить у тому, що свої господарсько-промислові підприємства бажавби він звалити на плечі професійної (!) організації та ще й під виглядом масового примусу, користуючись механічними силами організаційної дисципліни й солідарности в формі механічного й накиненого підвищення членської вкладки. Хто знає, яка глибока пропасть лежить між суспільною структурою професійних організацій та господарсько-економічних установ, які по своїй природі покликані до ведення й розвивання господарсько-промислових підприємств, та між суспільними завданнями й обов'язками одних і других, того сумнів огортає на думку, що всі ті „варстаті праці“, які обговорив у своїх статтях т. Гірни́к, малиби впасти своєю непосильною вагою на нашу слабу чисельно й матеріально „Взаїмну Поміч“. Всі ті ділянки господарської праці, належні по своїй природі до всего суспільства, до цілого народу, малиби стати звичайними агендами невеличкої числом і небагатої капіталами одної організації, одного суспільного стану, а може його малих клітин.

В цьому останньому лежить саме третя основна помилка тов. проєктодавця „варстатів праці“. Він бажавби найрізномордніші по своїй природі ділянки економічно-господарської праці суспільства об'єднати в одному концерні, картелі чи синдикаті. Ми знаємо з досвіду сучасного господарсько-економічного життя цивілізованих суспільств, що в картелі металургічні, хемічні, текстильних виробів і т. п. Але, щоб були об'єднані, індивідуальні картелі чи концерни таких різних ділянок економічного виробництва — того господарська практика сучасного світу не знає. А по проєктах т. Гірни́ка наша „Взаїмна Поміч“ малиби організувати й вести сама

своїми інтелектуальними й матеріальними силами — курячі фарми, промислові сади, продукцію сільсько-господарських перетворів, кравецькі, шевські, моднярські, фризйерські й інші робітні в усіх більших наших містах і містечках!... Чи це можливе? Хто з практичних знавців сучасного господарсько-економічного ладу в це повірить?!...

В своїх проєктах, у своєму шляхотному ідеалізмі й альтруїзмі (цього не відмовляємо шан. авторові), т. проєктодавець так закохався, що поставив сам себе в безвихідне положення. Він переочив реальний і твердий факт, що сучасне законодавство про товариства не дозволяє культурним і професійним організаціям вести торговельно-промислові підприємства, бо це є така ділянка суспільного життя, яку ведуть і нормують зовсім окремі по своїй природі суспільні інституції під опікою окремого законодавства та під доглядом окремих органів державної влади, ніж освітні або професійні організації. — Переочив, дивним дивом, т. Гірняк не менше реальний факт, що статут В. П. У. В. (§§ 3 й 4) ніде не передбачує права ведення господарських і торговельно-промислових підприємств. Уже те саме виймає всі проєкти на створення „варстатів праці” в нашій організації знід-предметової дискусії. Колиб ми побажали започаткувати такі ділянки суспільної праці, влада не далаб нам на те дозволення; колиб ми зробили це проти її волі, вона мусілаб розв'язати наше Товариство за порушення обов'язуючих законів про товариства та переступлення статутних управнень В. П. У. В.

Всі ті основні помилки й теоретично-тактичні недотягнення т. Гірняка мав провід на оці. Та все таки не противився його самостійній пропаганді на терені деяких Відділів Товариства; не відмовив йому також гостинних сторінок „Учительського Слова”, розуміючи, що з кожної словної чи усної пропаганди можуть часом викристалізуватися якісь більше реальні погляди, конкретніші проєкти та їх практична реалізація. Провід і нині переконаний, що при критичному розгляді порушених шан. проєктодавцем питань, при моральній і матеріальній навіть допомозі організації, але поза всіми межами її статутних управнень і компетенцій праці, моглиб повстати деякі нові інституції вчительської діяльності, що моглиб також поправити й облекшити дещо господарське положення не тільки самого вчителства, але й внести також деякі нові цінності в скарбницю загальної національної господарки.

На той саме шлях бажалиб ми скерувати дальшу творчу дискусію на порушені т. Гірняком теми.

При тій нагоді ми не можемо відмовитися від нашого природного обов'язку, щоби не висловити наших засадничих поглядів на питання розбудови й поширення терену діяльності нашого Товариства. Ми переконані, що кожний член, кожний Відділ Товариства має не тільки право, але й обов'язок думати про розвиток своєї організації, про поширення засобів і терену її праці та піддавати на розгляд свої проєкти. Але небезпечно вести самостійну пропа-

ганду без попереднього порозуміння з проводом Товариства, попри нього, або, що вже найгірше, й проти нього! Бо така тактика могла би стати причиною прикрих невдач, страт, ба навіть і згуби самого Товариства. *)

ЗА МАЙБУТНЄ НАШИХ ДІТЕЙ!

(Про ролю нашого вчителства в розбудові можливостей праці для безробітних).

З великою увагою читав я статті дир. Омеляна Гірняка в чч. 2, 3 і 4 „Учительського Слова” про творення варстатів праці для нас і нашого молодого покоління та позволю собі висказати деякі гадки на цю тему, бо хоча я не є членом організації, яка над цією справою дискутує, то ця річ для нашого громадянства дуже важна і не байдуже, як поставиться до неї наша найбільша й найкраща здисциплінована організація нашої інтелігенції.

Вихідна теза, що нам треба творити варстати праці для інтелігентів — і то варстати, які далиби їм прямо можливість життя — без дискусії правильна. До відомостей дир. Гірняка про безробіття серед німецької чи польської інтелігенції треба додати, що в нас покінчених абсолювентів середніх і високих шкіл, які сидять без праці в батьків чи в рідні, треба числити коло 1.500 осіб. Цей підрахунок очевидно грубий, але коли зважити, що самих студентів університету й інших високих шкіл є в нас поперх 3.000, то мусимо сказати, що й з тих бодай 30% збільшить це число безробітної інтелігенції, або через те, що покінчити студій не дозволяють матеріяльні чи політичні умовини, або, що по скінченні не зможуть найти зайняття.

Очевидно, що сидження без праці в батьків чи в рідні — це лихо велике не тільки тому, що ці громадяне не заробкують для себе та не збільшують народного доходу, а й через те, що інтелігентні люде слабнуть духом і відпорністю та часто знижують себе до рівня свого окруження, замість підтягати інших на вищий рівень, а через те марнується і те знання, якого вони набрали важкою працею та вкладом батьківського гроша. Тому творення варстатів праці для цих людей — є просто важним народнім обов'язком, який мусить спільним зусиллям творити все(!) громадянство.

Треба також підкреслити, що й ці самі безробітні інтелігенти не є і не були без ініціативи. Бож вони, а не хто інший, були тими піонерами, що в повоєнних роках іншли в нарід та двигнули на своїх плечах організацію наших кооператив, „Сільського Господаря”, „Просвіти”, що будували наш молоденький промисл і промишляли, щоби й самому вижити і народові помочи. Це було покоління, яке брало активну участь у визвольних змаганнях і яке вважало, що

*) Ближче предметове вияснення наших поглядів найдуть шан. читачі нижче в статті інж. д-ра Євгена Храпливого „Про майбутнє наших дітей”. — Редакція.

тільки рінуча і невпинна праця, основана на здоровому розумі й знанні, та тверда воля можуть дати успіхи, які колись дадуть у висліді таку зрілу націю, що їй не треба буде допрошуватися того, що їй належиться.

Та це покоління громадян старіється за працею, а нове живе іншими ідеями, які часто виключають організовану працю, а проповідують дечі, які заманоують молоді душі, але в висліді позитивних наслідків не дають. Тому тимбільше на батьків спадає обов'язок подбати за те, щоби молодь найшла правильний шлях у боротьбі за хліб насущний.

Повертаючи до творення варстатів праці, то їх треба розуміти, як одиничні чи суспільні встанови, при яких малиб зайняття наші вільні сили. Дир. Гірняк наводить декілька таких проєктів, от як закладання прибуткових садів чи фабрик перерібки овочів. Таких проєктів можнаби навести більше, колиб тільки приглянутись усім потребам нашого села й ринку та їх заспокоювати власним виробництвом, даючи цим працю своїм, а не чужим. Маємо вже власні кооперативні виробничі осередки — мила, синки, шварцу, чорнила, ниток, батарей, цикорії, туток і паперців, маємо кооперативні молочарні, кооперативні млини і гарбарню. Маємо власні приватні виробничі осередки цукорків і солодоців, пасти до обуви, взуття, муштарду і т. д. Але не робимо ще таких дрібниць, які легко робити, а за які платимо міліони річно, як от кілки до взуття, дратва і шевський віск, підкови до чобіт, чи хочаби вапно до білення; зуживаємо чужий овочевий і деревний оцет, цемо чужу содову воду чи мусуючі води, їмо чужий хліб із нашої муки, носимо білля з нашої пряжі, але з чужої фабрики, вдягаємося в сукно з нашої вовни, але чужої ткальні, їмо наші овочі перепродані чужинцям, вживаємо дріжджей з нашого сирівця, але роблених не нами і т. д. Не треба згадувати вже про такі більше зложені справи, як виріб паперу, якого наші видавництва зуживають стільки, що одна фабрика малаб більшу працю, або про тверді шкіри, яких наше село зуживає щороку сотнями вагонів. Таких можливостей є безліч і треба тільки дивитися відкритими очима на світ і на те, що роблять на нашій землі чужинці, щоби їх бачити.

Такі самі можливості, як у промислі, маємо також і на селі, в сільському господарстві. Кожна галузь може дати чималі прибутки, коли її розумно поставити. Дир. Гірняк згадує про садівництво, про управу збіжа, плекання курей та про плекання молочного скоту. Таксамо лежать гроші в плеканні безріг, кіз, кріликів, у шовківництві й пасічництві, в використанні нежитків і т. д. Вже не згадую таких важних і простих ділянок, як городництво, в якому нас на нашій землі витискають далекі болгари, що в самому Львові забрали вже $\frac{1}{4}$ ринку. А це все тому, бо ми чекаємо на різні благодаті, а розумні люде забирають нам наш гріш дослівно вперед очей.

Тепер хочу сказати, хто мавби бути ініціатором творення варстатів праці й можливостей заробітків для нашої інтелігенції —

та хто мавби це переводити в життя. Ініціаторами кожної такої справи повинні бути або встанови, або свідомі одиниці. Учителі, які, що мають найбільший вплив на формування душі народу, повинні й мусять у цих справах вийти з дотеперішньої резерви та чинно помочти цій справі. Недавно були ще такі часи (перед війною), де вчителі були душею господарського поступу в краю. Кожний учитель, кожна школа, — це були розсадники садівництва, городництва, пасічництва, поступового господарювання. Кожний учитель — це був той, що спрямовував молодь села до середніх шкіл і не буде забагато, коли скажу, що 90% сьогоднішніх інтелігентів, селянських дітей, завдячує свою освіту пораді народного вчителя. Школа на селі — це була та модерна „психотехнічна порада“ для вибору звання, а вчитель — це був однаково педагог, як і дорадник селянина, агроном, садівник, пасічник — та той, що заповняв середню школу, а тим посередню і високу школу, інтелігентним сільським матеріалом. Знаю це добре, бо, як син учителя, бачив я це на власні очі. Тому вважаю, що колиб тепер наше вчительство повернуло бодай ув часті до такої ролі, як перед війною, то ми відзискалиб небуденну силу, яка розворушувалаб свідомість народу та кермувалаб його долею, а разом із тим відігралаб першорядну роль в творенні варстатів праці для наших безробітних, головню для молоді. Розумію дуже добре, що політичні умовини сьогодні інакші, але вже не такі, щоби себе ліквідувати в громадській праці, чого доказом, що є серед учительства і сьогодні, хоча не багато таких, що займаються роботою для народу.

Та з рядків статей „Учительського Слова“ видно, що практичне переведження творення варстатів праці малаб перейняти станова вчительська організація, чи як цілість, чи в даній окрузі. Вважаю, що таке становище є помилкове! Ще ніяка станова організація не творила сама варстатів праці чи підприємств, що не зв'язані міцно зі самими членами організації чи їх інтересами, а коли такі випадки були, то були вони невдачні або кволі. Раніше був я іншої гадки і коли перейняв керму бюро „Сільського Господаря“, старався створити при ньому (станове й культурно-освітнє товариство!) заробкові підприємства, як промислову пасіку, плекання шовкопрядки, торговельний відділ для приладдя, меду, вошини, ветеринарських ліків і т. д. Все це сьогодні зліквідоване, тим чином, що створено окремі встанови, яким передано ведення цих аґенд, а товариство може спокійно займатися дальше ширенням господарської культури, використовуючи поміч цих установ, але не мішаючи заробковій праці до своєї діяльності, бо це тільки перешкоджає в роботі й спинює правильний розвиток цих варстатів праці. Станові організації можуть давати ініціативу до творення таких варстатів праці, але при собі можуть творити хіба встанови для безпосередньої користі й ужитку своїх членів, як позичкові каси, допомогіві фонди і т. д.

Правильне поставлення справи є таке, що станова організація

ініціює підприємство, одначе, воно твориться як окрема встанова; на окремих грошах, з окремим проводом — і живе власним життям. Маючи такі основи, може добре розвиватися й добре виконувати своє одно завдання, яке собі поставило до виконання. Підприємства чи праці не треба вести окремо, а включати їх до вже існуючих сіток нашого організованого життя, а тоді будуть мати вони опіку й нагляд фахівців. Н. пр. кооперативні підприємства треба робити в тісному зв'язку з нашою кооперативною організацією, а працю над поступом у сільському господарстві треба вести в порозумінні з „Сільським Господарем” і його агрономами. Але передусім треба працювати в уже існуючих організаціях, щоби досконалити їх працю й успіхи.

У статтях дир. Гірняка згадується багато про поправу теперішньої господарки на селі. Тут саме найкраща нагода поправляти селянські варстати праці через співпрацю з „Сільським Господарем”. Бо коли поправляємо господарку наших селян, то даємо також зайняття нашим умовим працівникам. Доказом цього є сьогодні те, що з початком 1932 року було при Філіях „Сільського Господаря” 15 агрономів, а сьогодні аж 28! І то в часі небувалої господарської кризи — найшло наше село на це гроші — бо відчуває потребу роботи цих фахівців. Ще другий приклад. Показується потреба в праці „Сільського Господаря” помічників агронома. Бо один агроном для повіту — це мало. Тож „Сільський Господар” zorganizував дошкіл людей, що мають середню освіту, а хотілиб бути помічниками агронома і від 20 квітня ц. р. веде 9-місячні курси для них у Янчині коло Перемишлян, у маєтку п. Мрона Луцького. Є там 30 курсантів, які з безробітних перейдуть на людей праці. Та колиб наше громадянство, а головню сільська інтелігенція, а в першу чергу вчительство, звертало більше уваги нашому селянству на поступ у господарюванні, на ведення доходової господарки (теперішня є для наших селян дефіцитовою!), то й користь велика булаб нашому народові і булаб потреба в таких інструкторах куди більша, а „Сільський Господар” мавби на згаданих курсах не 30, але й 100 чи більше курсантів що року. Це булаб проста й велика допомога в зменшенні нашого безробіття серед інтелігенції.

Або візмім іншу справу. Відома нашому вчительству з акція „przysposobienia rolniczego młodzieży wiejskiej”, ведена різними польськими організаціями після американських зразків, яка полягає на веденні конкурсів, себто практичних господарських праць із преміюванням найкращих вислідів. В 1931 р. було учасників й учасниць цих конкурсів у Польщі поверх 30.000 молоді. Є це першорядний засіб гуртування молоді, навчання хліборобства та її випколу на громадян. Зачав цю працю в нас „Сільський Господар” і вона ведеться вже успішно в 4-ох повітах. А тепер подумаймо, скільки требаби інструкторів й інструкторок, колиб так у нас цю справу поперла наша сільська інтелігенція? Кілько синів і доньок цієї інтелігенції найшлоб заняття нетільки

собі корисне, але й народові потрібне? Але це треба робити, цим треба цікавитися, а тоді розбурхана робота сама вимагає жвавих рук, за які платить. Свідчить про це хочаби розвиток кооперації на наших землях.

Мусимо підкреслити, що творення можливостей праці для наших дітей — це передусім розрухання нашого села й нашого селянства, розбудження його до розумного господарювання — бо з цього виходить потім збут і торгівля, перерібка й промисл, набувча (купча) сила села — а з тим потреба дальших осередків торгівлі чи промислу, які дадуть зайняття не сотням, але тисячам наших безробітних.

Однаке справлення села на нові шляхи господарювання, чи ініціювання нових варстатів праці — це передусім робота тих, що до села найближчі, що чують, де його болить, де йому треба помочи. Між цими знатоками нашого села вибивається вчительство на перше місце. Нехай воно включить себе в роботу наших господарських та кооперативних установ, нехай стане активніше на економічній ділянці, а багато допоможе народові й тоді напевно стане посередньо творцем можливостей праці для наших безробітних рук і співтворцем не одного, але сотень і тисяч варстатів праці.*)

Инж. Др. Евген Храпливий.

ВІД СЛІВ ДО ЧИНІВ.

Хто бував на Загальних Зборах В. П. У. В. на протязі кількох останніх літ, тому відай ще й дотепер причуваються довгі дискусії на тему відношення Головної Управи до членів із далеких земель Польщі, та навпаки. Дискусії були нераз гарячі, падали обвинувачення з обох боків, а навіть погрози виступлення з членів. Дійшло було до того, що навіть говорилося про оснування окремого товариства українського вчительства з осідком у Варшаві.

Головна Управа зробила одну помилку, що не прийшла ніколи зі статистикою членів ізпоза б. Галибини та з виказом числа незорганізованих учителів. Здавалося, що бесідники говорять від імені якої тисячки членів і співчувалося з ними. Я сам стояв бувало по їх боці, на засіданнях Надзірної Ради був їх речником і домагався точного сповнювання їх бажань, між якими перше місце займало домагання заступництва в Надзірній Раді, в комітетах, комісіях, на з'їздах голов, розуміється, на кошт Товариства.

Аж ось § 58 завів і мене також сюди. Мов становище, розуміється, не змінилося, навпаки, я сьогодні говорю вже не „вони“, але „ми“. Тількиж до цього становища я додаю одно основне застереження, — не тепер, але в майбутньому всі наші постуляти мають бути виповнені! Бо тепер ми в Товаристві становимо не тільки ве-

*) Порушені в цій статті питання розяснює шан. Автор докладніше в своїх популярних брошурах „За хліборобську справу“ та „Про хліборобський вишкіл сільської молоді“, обговорених у нас у IV-й книжці „Шляху виховання й навчання“ з 1932 року („Критика й рецензії“, стор. 247—248).

лике зеро, але навіть являємося соромним мінусом! Тих 2300 „диких” українських учителів, то в першу чергу ми, бо на терені б. Галичини мало є незорганізованих. Коли ВПВУ має гарні досягнення при 2000 членів, то оскількиж гарніші булиб вони при 4000 членів! Не знаю, чи є на світі другий нарід, де 60% учительства не зналоби про свою організацію! І серед того моря „диких” блукається нас 280 „членів”! Ба, але серед них є половина старих ветеранів Товариства, що їх § 58 загнав сюди щойно останніми роками й їх не можна брати на рахунок „звербованих членів”. Скількиж припаде на тих, що від їх імени ми від ряду літ робимо такий „вітер” на Загальних Зборах?

Скажім собі правду — ми не представляли нікого, ми промовляли самі від себе. Той гурток, що вступав по дорозі домів на Загальні Збори, це відірвані одиниці — доброї, безперечно, волі — котрі принагідно порозумівалися ві Львові й виступали з далекоидучими домаганнями — незнатъ для кого! Ми домагалися від Головної Управи якоїсь особлившої опіки, ми прямо хотіли, щоби вона дала нам членів, забуваючи про те, що нових членів можуть приєднувати тільки члени. Я, поправді, не знаю хто передусім повинен стидатися факту існування 2300 незорганізованого українського вчительства — Головна Управа, чи ми, члени Товариства, що між тією масою живемо?

Колиж ми так далеко виявили словами нашу „активність”, що кинули клич оснування другого Товариства, вірячи очевидно в його реалізацію, коли не сумнівалися, що придбаємо сотки й тисячі членів та побороємо всі труднощі „нового господарства”, то оскількиж легше повинна нам піти сьогодні справа на основі нового статуту! Судьба пішла нам на руку надсподівано. Ви, мовляв, промовляли від імени тисячки. Так давайте її сюди! На готове! Тут не грушки на вербі молодой майбутньої організації, котрі треба людям на віддаль показувати, заохочуючи до членства — тут близькі, конкретні, числові дані, котрі вдвоє збільшаться при нових 2000 членів.

Може хтось сумнівається про майбутній розвиток Відділів на землях з неукраїнським населенням?... Якби навіть так, то чияж самий чисельний розвиток центрального Товариства не варт, щоб розвивати його відділи, хочаби тільки під оглядом числа? Чияж простий інтерес тих, котрі постійно домагалися заступництва в установах Матірнього Товариства, не піддає їм потреби існування відділів, які можна буде заступати? Бож новий статут рахується з голосом тільки тих, що є делегатами зорганізованих Відділів! Правда, право пасивного вибору не обмежується тільки до делегатів, але чи то етично сподіватися на вибір поодинокій особі, яка не має за собою правової групи, серед якої працює, хочаби ця особа сама про себе не знала яку мала вартість? По мойому, навіть ті з „галичан”, що належать до занедбаних Відділів, не повинні приймати мандатів у проводі Товариства, бо щож то за робітник, що дозволяє своєму найближчому оточенню спати? Сильні словами не цікаві — важніші ті, що їх чини сильні, хочаби й не так дуже,

як слова тамтих. Звісно, загалові членів, як цілості, ніхто не заборонить визнати своїм заступником хоч кого, але накидувати своїх домагань із рації заступництва когось, чи чогось неіснуючого, ми вже не повинні. Думаю, що цього року т. зв. „заточенецька” справа в напрямі виборів уже не буде існувати на Загальному Зборі!!

Якщо не буде формально основаних відділів із корінно польських земель, то може будуть остаточно делегати гуртків членів, що внесли вкладку до Товариства й у майбутньому створять Відділ. Цей список членів випадалоб зі собою мати. Але щоби отак виступали ми самозванчими, „представниками”, то годі вже!

Значить, до роботи! Стягаймо членів, творімо Відділи! Побачимо, що тут відділ зможе розвиватися так, як і в Галичині. І сходи́ни, і самоосві́та і матеріальна взаї́мна допомо́га і товари́ське збли́ження — чомуж, усе можна!

Я. Мацюк.

ДИСКУСІЙНИЙ КУТОК.

ЗА МАЙБУТНЄ НАШИХ ДІТЕЙ.

(Четверта стаття на теми варстатів праці для безробітних дітей учительства).

В продовженні моїх статей у справі творення варстатів праці в нашому товаристві, навітлю ті варстати праці з боку їх матеріальної доцільності й морального хісна, так для членів, як і для оточення.

Перш за все мушу зацепити деякі питання, які були порушувані на сторінках нашого часопису в останніх часах і які малиби деякий зв'язок із проєктованими варстатами праці.

Товариш Білоус говорив у своїй статті про потребу будови бурси для учительських дітей. Станиславівський Відділ п'ять літ тому пропагував будову такої бурси, але в своїх розрахунках виходив із заложення, що бурса мала дати втримання на половину дешевше від тодішніх цінь по приватних станціях, яке хиталося від 100—120 зол. місячно. Коли бурса не зможе дати втримання що найменше на 25% дешевше при доброму, здоровому й обильному харчі, то тоді такої бурси непотрібно. Школа й дім виховують дитину. Бурса, заступаючи в тому випадку дім, не дає все найкращого виховання, бо бурси в нас стоять ще на становищі півкасарняних заведень, зі всіми віде́ними сторінками. Теперішній шкільний закон передбачує, що до ліцею й на університети зможуть вступати учні тільки виймково здатні й пильні. Чи наші діти будуть визнані всі здатними й пильними?... Маю вражіння, що наших дітей у ліцеях і на університеті буде так мало, що для них будувати бурсу в Львові не оплатиться, бо учні народних, середніх шкіл та нижчих фахових мають такі заведення по більших провінціальних містах, ба навіть і по повітових. Наш голова Товариства п. Стронський у своїх споминах про львівську вчительську бурсу каже, що така бурса буде коштувати не більше ні менше, тільки пів міліона золотих. Поки товариші зложать ті гроші на таку бурсу, то справа буде ще на 50% менше актуальна ніж сьогодні. Якби так прихильники будови бурси, були за творенням варстатів праці і того пів міліона золотих вложити в варстати праці, то кілька ми далиби своїм голодним товаришам хліба, кілька ми обтерлиби сліз — бо наближаються дні й роки ще важчі.

Стипенді́йний фонд є необхідний для тих саме здатних, незаможних і надійних одиниць, що колись будуть хвалою як товариства так і народу. Для них треба творити стипенді́йний фонд, призначений на вищі студії, для поширення й поглиблення знання. Поширювати стипенді́йний фонд на учнів народних, середніх чи нижчих фахових шкіл, — на це не можуть дозволити собі навіть державницькі народи. Це питання має той зв'язок із проєктованими варстатами праці, що, на випадок прийняття через Загальний

Збір ідеї творення варстатів праці, ми зможемо вже вислати кілька одиниць для спеціалізації й на студії для цілей творення і ведення наших варстатів праці.

Вертаю до дальших проектів варстатів праці. Школа малаби дати наших дітям найвищу освіту, потрібну до осягнення чи в вільному фаху, чи в державній установі, посади. В сучасний мент і вільні фахи і державні посади переповнені.

Возьмім н. пр. нашу дівчатка. Кожна пересічно кінчає учительську семінарію, купує лібру паперу, підкладку і пише прохання до всіх кураторій за учительською посадою. По двох-трьох місяцях прохання одно по другім вертає з заввагою, що посад немає. Так діється рік за роком. Тимчасом чимало інтелігентних дівчат по містах зовсім не чекають на ніякі державні посади, але мають зайняття в кравецьких, моднярських, фризйєрських і інших робітнях. Я думаю, що й для наших дівчаток можнаби творити кравецькі й моднярські робітні в таких наших містах як Львів, Станіславів, Тернопіль, Самбір, Стрий і Коломия, де працювалоби по кілька дівчат і ми далиби їм там заробіток і втримання. Чи н. пр. у Львові на близько сто кравецьких і моднярських робітень не може бути дві-три товариські? Чи при висококультурному веденні таких робітень під оглядом моди, смаку й чепурности не витрималиби ми конкуренції з найбільшими фірмами і чи не здобулиби українську й чужу клієнтелю!..

Те саме торкається й наших хлопців. Для них таксамо можна закладати фризйєрські робітні і склепи, ткальні і загалом різні варстати в міру запотребування. До тих проектів нічого не треба (??! — Редакція), тільки жертвенности наших Товаришів. Мусимо піднести на ту ціль місячну вкладку і поможемо соткам наших дітей до дальшого життя.

А тепер моральне значіння проектів! Для В.П.У.В., для організації передньої стежі народньої освіти, неможливо зупинитись на матеріяльний тільки сторінці проекту. Економічна справа мусить бути для нас тільки підбудовою, тільки твердою скалою, на котрій маємо будувати вартість духової культури. Пригляньмося з цього боку значінню варстатів праці. Перш за все вони є природним і свідомим зміцненням тих тенденцій, що в останніх роках виразно позначились у розвитку нашого суспільного життя. Недавно ще селяни й уряднича інтелігенція, з невеликою домішкою вільних фахів, були ядром усеї нашої суспільности. Промисл, торговля й призначня, що їх обслуговують (техніки, комерційні робітники, книгови́ди, рахівники), значить ділянки життя, що в інших народів творять стрижень суспільств, у нас були монопо́лем чужинців. По війні різні причини склались на те, що ми зацікавилися промислом і торговлею, але брак духа відваги й капіталу, стають у нас мов великі колоди на шляху.

Ідея варстатів праці саме має вплестись у ту загальну надійну й свіжу течію — розбудову свого промислу, торгівлі й високої рілньничої культури. Одночасно кожен варстат праці стане школою для населення. „Verba movent, exempla trahunt“ — каже старовинна пословиця. Скільки одна успішна й розумно ведена фарма, сад і т. п. може зробити і своїм прикладом і вихованням фахівців, це дасться оцінити аж по літах. Одно певне, що вона при постійній моральній опіці центра повинна стати сонцем своєї околиці і розсвітати проміння навколо. Одно певне, що загальний духовий рівень навколо такого підприємства, веденого інтелігентними силами, мусить піднятись, капітал, вкладений нами в таке підприємство, приносивби не тільки матеріяльні, але і моральні відсотки. І найкраще личить саме вчителству стати тут піоніром і співпрацівником цього звороту, причинитись до перебудови структури суспільности, співпрацювати над оздоровленням та над приверненням нормального вигляду нашої суспільности як у інших західних народів.

Є ще одна чисто моральна сторінка цілої справи, котра часто може стати основою деякої переми́ни в житті народу. Маю на думці творення нового й такого необхідного для нас типу людини в наших варстатах праці. З вічного писаря проханий, із безробітного, безнадійного песиміста маємо створити бадьорого робітника, що, добуваючи собі заробіток одночасно ці-

нить не так зверхників, як свою власну підприємчивість, що вчиться довіряти своїм власним силам, коли треба кілька разів починати наново будувати життя. Ми таким чином впливаємося новим струмком у загальний процес оновлення нашого життя, оздоровлення психіки нашого інтелігента, що дотепер знав тільки посаду; ми навчимо його цінити власний почин, а „авансом“ уважати перемогу над усіма перешкодами й вірити тільки в свої власні успіхи.

Життя йде скорим розгоном вперед, змінєє форми, ломить старі правди, підриває дотеперішні системи і каже шукати нових шляхів обнови, бо інакше хто лишиться по заду, того знищить воно безжалісно. Дятого ми, рятуючи наші діти перед грядучими подіями, закладаймо для них варстатні праці.

Омелян Гірняк.

ЗАВВАГИ ДО МАЙБУТНЬОЇ РОЗБУДОВИ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Заки зачнемо яку працю, зважмо й застановімся вперед над засобами й обставинами, серед яких прирмуватимемо до цілі.

Ми, вчительська громада, маємо вже за собою гарне минуле, а теперішність рішатиме про майбутність.

Ця майбутність залежить більше від характеру нашого колективу, ніж від його інтелігенції.

Праця — ця наша будівля для майбутности, незалежна ані від проводу колективу, ані його резолюцій, тільки від суми зусиль усіх членів.

Були добрі часи й обставини, серед яких ми могли неоднo поважне діло впровадити в життя, одначе так не склалося тому, що відклали на пізніше, та все організувалися, організуємося й ще не зорганізовані.

Ми повинні дотепер у багатьох повітах мати свої власні дома — але ми їх не маємо!

Щож саме ми маємо будувати тепер, у таких скрутних часах? Нам радять проєктодавці оснувати „Вчительську Бурсу“, „Стипендійний фонд“ і „Варстатні праці“.

Будуймо, одначе не спішім! Берімся найперше за заложення під ті будівлі тривких основ, хочаби ми ці основи мали закладати через кілька літ. Ці основи повинні бути вже виготовлені, а їх нема! Цєю основою мала й має бути наша „Учительська Каса“, котра мусить обертати великим капіталом. Цей капітал бувби вже, але ми самі його заломили. Таж ми в р. 1930-му постановили, що аж до 1935 р. маємо вплачувати щомісячно по 1 зол. на ошадність. Але ми спроневірилися, бо цього приречення не додержали. Ми вперто нарікаємо, що наші місячні вкладки за високі, чим собі самі шкодимо й пошкодили. Коли ми заопікуємося нашою „Учительською Касою“, то вона буде в силі давати не тільки дрібні позички, але також інвестиційні, а відсотки повинні стати фундаментом під наші будівлі. Ми опізнали справу, тому на напpаву наслідків треба почекати кілька літ. Тут завинив колектив, котрий у першій мірі мав підтримувати старі й закладати нові встанови організаційного руху. Союз „Спілок“ і „Спілки“ в повітах булиби нині саме найкращими варстатами праці. Була це гарна організаційна будівля, але загаль членів її не підтримав. Серед усіх проєктів поставмо собі на здійснення, як наше чергове організаційне завдання, клич: 1) Кожний член має давати щадничі вкладки до „Учительської Каси“ так довго, як довго буде вимагати цього справа нашого добра. 2) Кожний Відділ, як колективна одиниця, має зложити свій уділ у висоті до 100 зол. 3) Замість теоретизувати про варстатні праці, подумаймо про нове виховання наших дітей. Нам треба виспецілізувати наших хлопців чи дівчат до ведення садівництва, до годівлі дробу, худоби, до фризєрства, будівництва, кравецтва, трикотарства і т. п. На цього роду вишколення мусимо положити велику вагу, бо хто знає, чи ремісники не заступають місця інтелігентів із середньою й вищою освітою. 4) Стипендійний фонд треба вже як найскорше активізувати.

Не нарікаймо, що наші місячні вкладки за високі, хочаби навіть були підвищені. Мусимо триматися двох безоглядних правд: праця й жертви надають напpям усьому життю одиниць і колективу.

Будьмо карні, ідейні й чинні. Армію, зложену з одиниць, що ведуть тільки дискусію, легко побідить армія варварів, що не вміє думати, але готова слухати без дискусії.

Володимир Залужний.

ДЕЩО ПРО ФАРМИ.

(До проектів т. Гірняка).

Справи, порушені т. Гірняком ув „Учительським Слові“, є немаловажні і ми, вчительство, повинні до тих проектів якось поставитись. Ці проекти дають можливість економічної розбудови Товариства, а також дають товчок до застанови та поведінки в індивідуальному житті.

Я однак мабач деякий сумнів, чи наше Товариство могло би вести проєктовані агенди на більші розміри, не маючи відповідних фондів, а якщо й малоби, то всіх резервових фондів не може інвестувати.

По моїй думці можливе zorganizувати одну комбіновану фарму в Ворохті при вчительській „Оселі“, докупивши кількагектаровий кусок поля при ній, евентуально подальше від ньої. На комбінованій фармі булаб і промислова пасіка і промисловий суд. Тоді менше ризика, бо якщо знищилиби епідемія одну з цих трьох господарських ділянок, то останні дві можуть дати зиск на покриття бодай коштів адміністрації.

Чому в Ворохті? В Ворохті є наша „Оселя“, де перебуває вчительство через два місяці на відпочинку і в часі свого перебування там може користати з практичних курсів на фармі а також і діти вчительства. А що Ворохта є кліматична місцевість і має стати в недалекому майбутньому головною базою для туристики в східних Карпатах, длятого є дані можливості до скорої розбудови її, а тоді така фарма могла би збувати свої продукти на місці. Така фарма могла би вже зразу робити перетвори з лісних ягід, які в Ворохті мабуть є.

Маючи вишколених людей і досвід із фармою в Ворохті, зможе Товариство приступати до дальшої розбудови в тому напрямі. По мойому — тут майже ризика немає. Треба хотіти та підібрати людей із знанням, солідних у виконанні прийнятих на себе обов'язків, та матеріальною безпекою, без чого ніяк господарська ділянка не піде.

Будьмо скромніші та не числім на великі тисячі зиску, бо може прийти розчарування, а воно впливає приголомшуючо. Щоби фарма була самовистарчална і дала курсантам належне знання, то вже великий успіх.

Що торкається індивідуального закладання таких фарм, то тут широкое поле до ділання. Якщо не в силі одинцем, тоді лучитися по кількох, а як буде обопільне довіря й солідність спілників — ціла справа булаб на правильному шляху.

Рвім кайдани деяких дорогих, але непродуктивних традицій, та здобуваймо реальні варстати праці.

I. Кочержук.

ПРОЄКТИ — ПРОЄКТИ..

I.

Років тому чотири, чи п'ять, закидували ми Головній Управі недостачу ширшого організаційного розмаху. Щоби зібрати конкретні дані цієї критики, головнож щоби почути, чого собі члени в позитивному напрямі бажають, оголосила Головна Управа анкету. Надійшло кільканацять письм. Тільки кілька з них походили від Відділів — решта від поодиноких осіб. Не дивлячись на таку несподівану меншість, Головна Управа постановила піти назустріч висказаним там домаганням і казала мені, як речникові „розмаховців“, накреслити план роботи, що його опісля в цілості прийняла й за ним розвела працю. Не місце тут розказувати про зміст самого плану — вистарчить сказати, що гарні були речі й ефективні перші кроки. Так щож! Уже по кількох місяцях Каса Товариства була змушена заложити свій протест, а до двох літ припинювалися почини один по другім.

Зайвий ще раз справдилася народня пословиця — „гребля після ставу!“ Та не тільки в нашому маленькому Товаристві вона справдилася. Повторюється вона на наших очах у торговельних спілках, кооперативах, от, хочаби в „Учительській Спілці“, а особливо в державах. Чи ж не бачимо від скільки гарних намірів, а навіть починів мусить відмовлятися держава? Чи ж не бачимо звужень та відворотів хочаби в шкільництві, яким ми безпосередно цікавимося?

Всякий почин базується на матеріяльній підставі, а так як вона має свої межі, так і почини мусять бути обмежені. Коли я в практиці пізнав, що наше напrawdę маленьке Товариство аж надто обмежене в своїй матеріяльній спроможності й не дивлячись на всі „розмахи“, ані кроком поза цю спроможність без захитання своєї рівноваги вийти не може, тоді прийшла мені на думку ідея творення сильнішої кредитової бази для наших майбутніх починань, бо ж їх — якщо ми життєздатні — зрікатися не можна! В порозумінні з Головною Управою зачав я пропаганду за „Учительською Касою“, починаючи від статті „Мільйоновий маєток“. Цей маєток — не утопія і, доходячи звільна до нього, можна напrawdę думати про „варстати праці“ для наших дітей. Саме ощадність, до якої ми обов'язані супроти наших дітей, мала творити той маєток!!

Але від чого ми „українці“ з нашим солом'яним вогнем, з нашим „бесервісерством“, із нашим „індивідуалізмом“, чи пак отаманерією?

Касі відмовляємо навіть тієї мізерної золотівки, не підписуємо членських заяв, Товариству ВПУВ зменшуємо вкладку, зате виступаємо з масою „нових“ проєктів (та де вони нові!). Що там ощадність, що гроші — проєктами краще нагодуємо своїх діточок!

Рівночасно я думаю, що Касою, як окремою інституцією, котра ані на волос не займає „ультральояльності“ тих 2300 українських учителів, що „ходять люзом“, удасться „ревним членам“ ізпоза Галичини стягнути їх до спільного гурту, бо що їх новий статут ВПУВ стягне, в це я не дуже вірю. (Ба, колиб можна було так якось без підписування подання до староства!..).

Не дивлячись на те, що Головні Управі прийдеться може не одну тисячку видати на подвоєну пропаганду серед нечленів, видаючи до них відозви, заклики, посилаючи їм окремі числа „Учительського Слова“ і т. д., ми підсуваємо їм проєкти за проєктами і то самі такі, що грошей і ще раз грошей вимагають!!

Хай не в гнів буде Головні Управі, що я на цьому місці і її піднесу деякий закид. Не хто інший, а саме Головна Управа виступила з внеском на зменшення вкладки, та й вона ж таки запропонувала скасування обов'язкової ощадности. І разом із тим не хто, але вона почала „проєктодавчу“ дискусію в своєчасній передовиці „Учительського Слова“. Мовляв, грошей нам не треба, але „розмахові“ проєкти давайте сюди!

Але мій проєкт ось який: 1. хай коштує що хоче, а ми в цьому році мусимо притягнути бодай тисячку нових членів до Товариства; 2. цей рік назвімо роком ощадности й докажімо, що не словами, але кишенею приступимо до будування кращого майбутнього наших дітей! Найменше 100.000 зол. ощадности зложимо в Касі, а на другий рік негайно приступимо до реалізації одного з проєктів, що покажеться найцікавішим.

Тим чином ми підемо за золотою радою инж. Павликовського, котрий сказав „маслосоюзникам“: „Не поширюйте, але поглиблюйте!“; послухаємо Д-ра Коберського, котрий твердить, що наш нарід не є бідніший ніж інші, тільки нема в нього зрозуміння, що розбудова кредитової бази є необхідною умовиною всяких починів, а вкінці дамо доказ, що ми нарешті визволюємося зі солом'яного вогню та хоробливої утопійности і стаємо на ґрунті твердої консеквентности в раз початій справі.

II.

Коли ми поглянемо на проєкти дальшої праці нашого Товариства, що були поміщені в „Учительському Слові“, отже бурса, стипендійний фонд, курячі фарми, промислові сади, морелі, соки, мармоляда, вина і т. д., то всі вони мають на меті допомогти батькам здобути хліб для своїх дітей.

Перед нами засадниче питання — чи ВПУВ є організацією батьків, чи вчителів? Якщо вона є організацією вчителів та ще й українських, тоді ідея взаїмної допомоги мусить іти під контролю станово-вчительської ідеології. Булоби помилкою покликватися на необмежене розуміння „взаїмної допомоги“, бо тоді зайшлиб ми так далеко, що затратилиб основну мету. З одного боку ми велиби роботу, розвивалиби інституції, що з учительством не мають нічого спільного — саме проекти туди вже прямують — з другого ми посередно через батьків, а де дальше й через дідунів допомагалиби й людям, що з учительством не стоять у ніяких зв'язках.

Учитель, хочаби й як голосно звеніла в нього батьківська струна, мусить зрозуміти, що в своєму становому товаристві є він клітиною одного суцільного організму, що на імя йому „Український Учитель“. Цей організм має свої питомі завдання серед нації, та щоби їм відповісти, мусить дбати в першу чергу про власний саморозвиток, а саме про розвиток тих сил, що власне ними й не іншими судилось йому служити нації. Бо для іншої служби має вона інші організми, з іншими силами.

Свідомий член учительської організації повинен знати, що він у ній заангажований тільки частиною свого „я“, а саме тією, що становить розуміння „вчитель“. Тією частиною він причиняється до зросту збірної сили вчительського організму, що на імя йому „Український Учитель“. Цей організм має свої потребні завдання серед нації, та щоби їм відповісти, мусить дбати в першу чергу про власний саморозвиток, а саме про розвиток тих сил, що власне ними й не іншими судилось йому служити нації. Бо для іншої служби має вона інші організми, з іншими силами.

Свідомий член учительської організації повинен знати, що він у ній заангажований тільки частиною свого „я“, а саме тією, що становить розуміння „вчитель“. Тією частиною він причиняється до зросту збірної сили вчительського організму, що на імя йому „Український Учитель“. Цей організм має свої потребні завдання серед нації, та щоби їм відповісти, мусить дбати в першу чергу про власний саморозвиток, а саме про розвиток тих сил, що власне ними й не іншими судилось йому служити нації. Бо для іншої служби має вона інші організми, з іншими силами.

Ідею взаїмної допомоги, що її поставила собі на меті ВПУВ, я розумію так, що згуртоване вчительство взаїмно собі помагає 1. піднести й зміцнити престиж свого стану, 2. боронити своїх прав у державі й здобувати нові, 3. стояти на сторожі гідної свого звання матеріальної ситуації, 4. прийти з матеріальною допомогою членові, коли він як учитель її потребує, 5. дбати про здоров'я членів, бо це тісно зв'язане з їх працею, 6. розвивати вчительський варстат праці. У цій останній вимозі міститься 50% завдань нашої організації, бо в „розбудові нашого варстату праці“ ціле значіння наше й нашої організації для нації.

В світлі вище сказаного розгляньмо ті проекти, що про них говориться на сторінках „Учительського Слова“.

Не дивлячись на те, що сьогодні бурси „вийшли з моди“, я не тільки бурсу, але навіть школу радивби оснувати, колиб вона мала виховувати майбутніх українських учителів, ведених по лінії нашої ідеології, без огляду на те, чиї вони булиб сини. Священники складають часть доходів на духовну семінарію, хоча мало там священних синів. І це зовсім справедливо; — вони виховують майбутніх священників. Це зусилля для звання й народу. Але щоби учительська організація виховувала майбутніх священників, адвокатів, лікарів, купців і т. д.? Такі бурси, якщо вони потрібні, хай закладає ціла суспільність, себто батьки різних призначень та верств, так як різними будуть їх вихованки. Тут не вчитель з учителями, але батько з батьками з'єднається.

Стипендійний фонд при різних організаціях побудований все на ідеології даної організації. В нас він також повинен бути! Але не такий, як хоче тов. Ліпчик. Радше такий, як хоче тов. Таранько. Він не говорить для чийх синів його призначає, тільки „для тих, що хочуть розвивати дитячу літературу“. От це ідея! Хай нашим фондом користуються люди, що поглиблюють свою педагогічну освіту, що розбудовують рідну педагогіку, що шукають у минулому основ для творення виховних ідеалів — на те згода, хочаби й це не були вчительські сини. Але помагати н. пр. майбутньому інженірові

тому тільки, що його родив учитель? Це завдання повинен сповняти хто інший. Батько, як учитель, дістане допомогу, коли знайдеться в скрутному положенні, але чому маємо дати стипендію його синові, котрий має бути аптикарем, циркуликом, чи ветеринаром?

Проекти в тов. Гірняка? — вони прекрасні, хоча не нові. Голосив їх кожний учитель господарства в семінаріях, пропагував „Сільський Господар“ і т. д. Я радію цілою душею, коли почую, що там, або там, хлопці взяли творити варстат праці, не чекаючи на державні посади. Я гордий із цього, що один із учителів належить до групки творців „Маслосоюзу“. Ах, як хочеться вже нарешті бачити цілий легіон незалежних людей!

Але при чому тут ВПУВ? От якби так тов. Гірняк запропонував, щоби вона видавала н. пр. „Господарський Помічник Учителя“, який читалиби люди, а вчитель послуговувавсяби ним при своїй праці, то згода. Тут н. пр. у Польщі навіть повітові „Огніска“ видають газетки для народу. Я давно вже підмовляв ВПУВ, щоби видавала якесь письмо для народу й через те помогла товаришам у їх роботі. Від того часу неодна вже появилася газета й якось утримується. Це булаб справді виховна праця. Але щоб ВПУВ закладала фарми й сади? Ну, Боже мій, та й це можливе, але аж тоді, колиб вона виконала вже все те, що є її безпосередною метою — а до того ще далеко!

„Творім варстат праці для наших дітей!“ Чи не помилковий це клич? Чи не буде це продовжування того бридкого навику пасивного очікування на готові посади? Чи не краще змінити його так — „Виховуймо свої діти так, щоби вони вміли творити собі варстат праці!“ До цього діла то ВПУВ покликана!

Інша річ, колиб ВПУВ, як власниця певного капіталу, хотіла заангажувати його в якомусь підприємстві, щоби цей капітал побільшити в хосен самої інституції. Це булаби її господарність. Н. пр. замість підвищувати спорадично вкладку на посмертний фонд, можна його резерви заангажувати в інтересі і мати доходи, які вирівнувалиби дефіцит фонду. Внесок, щоби, замість обезвладнювати капітал у нерухомостях, ужити його до якогось рентного інтересу, був на Загальнім Зборі вже перед кількома роками, але його тоді висміяли. А прецінь н. пр. С.У.Пр.У. так зробив і не зле на цьому вийшов!

Я не кажу, щоби ВПУВ сьогодні приступала до якогось інтересу. Уважаю тільки, що, колиб хотіла до чогось такого братися, то в кожному разі не до „творення варстатів праці“, бо це не її мета, тільки як до засобу побільшення власного майна.

Я. Мацюк.

ЩОБИ НЕ ШИРИЛОСЯ БАЛАМУТСТВО.

Подавши в березневім числі „Учительського Слова“ свою статейку в справі стипендійного фонду, мав я на увазі подвійну ціль: 1. Повідомити Товаришів внескодавців, що Головна Управа Товариства не збуває мовчанкою їх внесень, 2. Викликати позитивну чи негативну в тій справі дискусію, але в кожному разі річеву. При тій познакомив я Шан. Читачів із такими даними: 1) Що се є реферування чужих внесень-домагань, 2) Що я познайомився з теперішнім станом фондів нашого Товариства, і 3) Що члени Надзірної Ради погодилися з моїми поглядами.

Тимчасом у черговім квітневім числі „Учительського Слова“ т. Інтересований Батько замість річевих висновків пописав чимало незрозумілих наскоків та помилкових інформацій. Передовсім маленьке пояснення. Товаришам внескодавцям і мені ходило про зміст справи, а тов. Батькові більше ходить про форму. Чи це буде назва „стипендійний“ чи „допомоговий“ фонд — байдуже, коли він раз був і щоби батьки товариші побирали на дітей підмогу.

А тепер перейдім до реальних фактів та інформацій т. Інтересованого Батька. „Мабуть є поважна сума з лишків ювілейного дару і немає сумніву, що вона ще побільшиться“. (Коли і з чого?) Пригадую, що щойно в 1932 р.

вийшла ювілейна книжка і щойно останній білянс Товариства покаже нам, яка то поважна сума. Зрештою т. Інтересований Батько сам признає, що цей фонд призначений „на вищу спеціальну педагогічну освіту“. — Другий реальний фонд подає тов. Батько, що т. Таранько дасть 200 дол. на фонд, який знов матиме інше призначення — „вищі студії над діточою літературою“. Вкінці третій реальний фонд т. Інтересованого Батька, а саме: „Колись — „хтось“ має вмерти без управнених спадкоємців і посмертна допомога того „когось“ буде знов стипендійним фондом для „сиріт по членах Товариства“. Отже пригадую, — як я зазначив на вступі, — що я з тими реальними фондами також познайомлений і впевняю т. Інтересованого Батька, що з тих усіх реальних фондів дістане колись стипендію чи підмогу внук або правнук його сина. Дятого я висунув свій проєкт утопійного фонду, щоби вже від липня 1933 р. вплачувати по 50 сот. і щоби вже від жовтня 1933 р. могли діти учителів діставати підмоги. Оцінку „реальних“ фактів і фондів тов. Інтересованого Батька та моїх утопійних проєктів полишаю тов. читачам.

Гіршість також т. Інтересований Батько, що я в своїм проєкті призначую фонд для всіх учительських дітей та заявляє, що це ще більша не-реальність та утопійність. — Так є, Шановний Товаришу Батьку, я такий фонд призначую для всіх учительських дітей, а не тільки для вибраних або протегованих, як є призначена для всіх членів і „Оселя“ і „Приют“ і „Учительська Каса“.

Розуміється, що Управа чи якась спеціально до сего вибрана Кураторія моглаби давати підмоги тільки потрібуючим так, як дотепер усяди було і в міру своїх фондів. Та одного реального я дочекався від тов. Батька, що він відмовляється від вкладки 50 сот. — і якщо він заговорив в імені більшости батьків, то річ ясна, що мій проєкт паде, бо він поставлений тільки на тій одинокій умовності.

Чому-би такий фонд мав аж розвалити цілу організацію, це вже тайна тов. Батька. Та ж хіба тут уже річ занадто реальна й ясна: забракне грошей, то перестане Товариство підпомагати, так як було нераз із допомогним фондом для членів. Одно мене дивує, що тов. Батько, вичислюючи всі фонди, існуючі тільки на папері, забуває, що кожний із них має свою вузько означену ціль, яка не покривається з тою, що домагаються внескодавці і проєкту я, а вже найзабавніший є його поклик до реалізації й активізації того третього фонду, що десь криється в живих ще членів, котрі колись помруть і не лишать спадкоємців до підмоги з „Фонду посмертних допомог“.

Іван Лилик.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ГОЛОВНА УПРАВА В. П. У. В.

Загальний Збір членів В. П. У. В. в Львові — відбудеться дня 17-го червня (сімнадцятого червня) 1933. Докладну програму, місце й час Загального Збору оголосить Дирекція в черговому випуску „Учительського Слова“ за місяць червень ц. р.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Зголошення до Оселі. — Зголошення на побут в „Учительській Оселі“ в Ворохті в часі ферій належить вносити до Дирекції Т-ва ВПУВ. в Львові, вул. Якуба Стшеме, 11/II до кінця травня ц. р. Пізніші зголошення возьмється під увагу тільки в міру вільних місць.

Зголошення писати по такому зразку:

Ім'я й назвисько зголошеного;

Місцевість, пошта й повіт;

Дата уродження;

Число членської легітимації.

Імена й назвиська зголошених членів родини, їх вік, звання, родинне

посвоячення (мама, брат, сестра, муж — не учитель, можуть бути прийняті тільки в міру вільних місць).

Свідоцтво лікаря замешкалого в ;

Кого з родини повідомити на випадок занедужання

Замовляю на побут в „Оселі“ на сезон від дня до дня включно родинну кімнату на 2 ліжка, 3 ліжка, 1 ліжко в збірних кімнатах по 30 зл. гр. (Непотрібні числа счеркнути). Родинні кімнати резервується тільки для родин (муж, жінка, діти).

Оскільки висилаєте саму дитину нижче 16 літ, подайте ім'я, назвисько й адресу того, кому поручаєте опіку над дитиною, та долучіть до оголошення письмове зобов'язання названого опікуна.

В оголошенні треба написати, що принорвитеся без застережень в ім'я своїм і всіх Вами оголошених осіб, до постанов правильника та розпоряджень Управи „Оселі“.

До оголошення треба долучити лікарське свідоцтво.

Для вможливлення побуту в „Оселі“ якнайбільшій кількості членів, обмежується час пробування до сезонів, а саме:

перший сезон триватиме від 15/VI. до 30/VI.

другий сезон триватиме від 1/VII. до 15/VII.

третій сезон триватиме від 16/VII. до 31/VII.

четвертий сезон триватиме від 1/VIII. до 10/VIII.

Харчування у власній кухні піchnеться від 20 червня ц. р. Зголошення на побут в „Оселі“ через більше сезонів допускається тільки в міру вільних місць.

Хорих на туберкульозу не приймається до „Оселі“. Колиб лікар „Оселі“ ствердив у літника недугу, небезпечну для оточення, мусить недужий покинути „Оселею“ до 24 годин без права відшкодування за понесені кошти.

За мешкання в „Оселі“ вплачується завдаток у висоті 20 зол. до каси Тов-а до 1 червня 1933 р.

По зложенні цієї належитості отримає прийнятий посвідку прийняття, якою легітимується по приїзді до „Оселі“ в управителя „Оселі“.

Належитість за харч платить прийнятий Управі „Оселі“ в Ворохті.

Якщо прийнятий член не приїде на час, який означив у своєму оголошенні, виїде з „Оселі“ перед упливом означеного сезону, або не приїде зовсім, не повідомляючи про те вчасно Дирекцію Тов-а, не може домогатися звороту вплачених грошей за мешкання.

Замовлене мешкання чекатиме на приїзд літника повних 5 днів від дня оголошення. По цій речинці диспонує місцем Дирекція Тов-а.

Принагідні гості (члени) одержать приміщення на другому поверсі за оплатою 30 гр. за добу.

Вони обов'язані мати свою подушку й накриття.

Родин із дітьми нижче 3 літ не приймається.

Прийняті привезуть зі собою подушку, тепле накриття, пошивки, тоалетове приладдя і таку кількість білля, щоби обійтися без прання. Родинні кімнати 3-ліжкові коштуватимуть 2 зол. денно, а в збірних кімнатах по 1 зол. Наріжні одноліжкові кімнати коштуватимуть денно 1.50 зол. Приміщення на II поверсі 0.30 зол.

Ціна харчу виноситиме денно: а) для дорослих по 3.20 зол. б) для дітей від 3—10 літ по 2.00 зол. Літники діставатимуть харч три рази на день (снідання, обід, вечерю і раз на день чай при обіді, або при вечері). Друге снідання й підвечірок можуть замовляти собі літники в завідуючого харчівнею.

Кухня не буде видавати окремих харчів для хорих на жолудок.

Заввага: До „Оселі“ приймається тільки дійсних членів, це є таких, що не зарягають у членських вкладках та жертвою на „Оселею“.

Короткочинний побут належить також зголосити в Дирекції Тов-а до кінця травня. Незголошені не матимуть приміщення.

Обіжник в справі внесення Відділів на Загальний Збір Товариства. — Дирекція взиває всі Відділи Т-ва скликати в місяці травні ширші сходи членів і на них розглянути отсі справи: 1. Конструкція „Фонду посмертних допомог“. 2. „Учительська Бурса“. 3. Стипендійний фонд. 4. Проекти стانیславівського Відділу на створення „варстатів праці“ для безробітного вчителства й учительських дітей. 5. Складання 1-о золотих місячних ощадностей в „Учительській Касі“. Відповідні ухвали в тих справах повинні Управи Відділів вислати Дирекції Т-ва на письмі найпізніше до 20 травня ц. р.

Від обов'язку скликання тих сходів вільні ті Відділи ВПУВ, які обговорили вже вказані вище справи на своїх Загальних Зборах і свої відповідні внесення переслати на письмі Дирекції.

До письмального внесення в справі „Учительської Бурси“ додадуть Управи Відділів із своїх повітів вірний статистичний матеріал про родинні відносини вчителства по такій анкеті: 1. Кількість учительських дітей у повіті. 2. Їх стать (пол) і літа життя. 3. В якій класі, якої школи й де вони тепер учаться? — В анкетних листах треба назвати по імені батьків-учителів і їх дітей.

Від Редакції. — Потрібний матеріал до дискусії про згадані в цьому обіжнику справи найдуть Вп. Товариші (ки) на сторінках чотирьох останніх випусків „Учительського Слова“ з минулого року та в перших п'ятьох випусках нашого часопису за цей рік.

Обіжник в справі висоти членської вкладки в місяці травні ц. р. — По день 25 квітня ц. р. було вже в Т-ві 8 смертей членів. З огляду на те Дирекція, покликуючися на постанову § 12 уст. 1 Правильника „Фонду Посмертних Допомог“, котра каже: „На випадок більшого числа смертностей членів у певному періоді часу, Дирекція Т-ва має право зарядити доплату до звичайної вкладки на протязі якогось часу в такій висоті, яка покажеться потрібна на покриття фонду, аж чинний фонд прийде до рівноваги“ — взиває всіх членів Т-ва зложити в місяці травні додатково 1 зол. (по одному золотому) на поповнення чинного фонду смертних допомог. Тим чином обов'язкова членська вкладка в місяці травні ц. р. вноситиме по 4.50 зол. (чотири золотих і 50 сотиків).

При тій нагоді пригадує Дирекція ще раз свій „Обіжник в справі членських вкладок“ („Учительське Слово“ ч. 1/1933, стор. 28) та „Обіжник в справі вирівнювання залежностей“ („Учительське Слово“ ч. 3/1933, стор. 61) і взиває всіх членів, котрі ще того не зробили, виплатити за грудень 1932 р. по 1 зол. (одного золотого) до запасу фонду посмертних допомог (§. 7, буква б) найдалше до 1 травня ц. р.

Всім Управам Відділів доручає Дирекція допильнувати виконання цього обіжника.

Ювілейна Книга. — Хто з Вп. Членів уплатив ювілейний дар у повній висоті (20 зол.), але з якихнебудь причин не дістав ювілейної книги, повинен звернутися письменно до Дирекції з проханням додаткової висилки йому книжки.

Виплати з „Фонду посмертних допомог“. — Вдові по небіжику-члені Івані Семенюку, Вп. Параскевії Семенюковій, виплатила Дирекція з „Фонду посмертних допомог“, по відчисленні залежностей і належитостей на адміністрацію, суму 1926 зол.

Подяка. — До Дирекції Т-ва Взаїмна Поміч Українського Вчителства у Львові. — Нині отримала я від Дирекції Товариства В.П.У.В. квоту 1931 зол. титулом посмертного фонду по моїм бл. п. мужу Григорію. Почуваюся до милого обов'язку переслати Хвальному Товариству найщирішу подяку за пересланий мені фонд, який у теперішнім моїм тяжким матеріальним положенні по причині різних видатків був для мене правдивою допомогою. Рівночасно зазначаю, що я декларувала була з того фонду 200 зол. на вдови й сироти по вчителях, котрі висилаю поштою на адресу Хвального Товариства Остаю з правдивою дякою і глибокою пошаною Олена Пікасова. Руденко, дня 29. III. 1933.

Справлення помилки. — В ч. 3-ому „Учительського Слова“ з березня ц. р. появилася стаття т. Івана Зельського „Побільшуймо ряди членів В. П. У. В.“. Для ілюстрації організаційного стану Тов-а навів він цифрові дані про чисельний стан членства стрийського Відділу В.П.У.В., користуючись статистичним матеріалом із минулорічного звідомлення.

Заявляємо, що в минулорічне звідомлення про чисельний стан членів стрийського Відділу вкралися друкарські помилки. Фактично в стрийському Відділі В.П.У.В. було минулого року 56 членів, а поза організацією оставало тільки 4 учителів-українців, а з тих 2 не признавалися до української народности. Тим чином відсоток учителів-українців поза В.П.У.В. виносив фактично тільки 6.6%. — Редакція.

УЧИТЕЛЬСЬКА КАСА.

Звичайний Загальний Збір „Учительської Каси“, ошадно-позичкової кооперативи українського народного вчителства з обмеженою відповідальністю ві Львові — відбудеться в п'ятницю дня 16 червня ц. р. о год. 4-ій з пополудня в домівці „Української Бесіди“ ві Львові („Народний Дім“, вул. Рутівського 22) з таким порядком нарад: 1. Відкриття Збору й покликання секретаря. 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Дирекції й Надзірної Ради з діяльности за час від 1 вересня 1931 до 31 грудня 1932 р. 4. Відчитання звідомлення Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові з ревізії, переведеної в „Учительській Касі“. 5. Звідомлення Контрольної Комісії з перевірки діловодства, рахунків і білянсу за час від 1 вересня 1931 до 31 грудня 1932. 6. Внесення Надзірної Ради на розділ чистого зиску. 7. Вибір трьох членів Надзірної Ради на місце вильосованих (§ 26 статуту) та двох заступників. 8. Внесення Надзірної Ради на: а) Заступлення Загальних Зборів зборами Представників (§ 35 статуту), б) означення границі найвишого кредиту, який може бути признаний членові (§ 34 статуту). 9. Внесення членів, предложені на письмі Предсідникові Загального Збору.

В Загальному Зборі беруть участь члени особисто. Правні особи заступають їх повновласники. Кожний член має лише один голос. За легітимацію служить уділова книжочка.

Річне звідомлення, замкнення рахунків і білянс будуть виложені до перегляду членів у домівці „Учительської Каси“ (вул. Якуба Стшеме, 11/II) від дня 1 червня 1933 о год. 9—12 передполуднем. (§ 42 статуту).

Якщо в вище означеній годині не явиться вимагане §-ом 32 число членів (1/10), відбудеться Загальний Збір о одну годину пізніше, того самого дня, в тім самім місці і з тим самим порядком нарад без огляду на число членів. — Денис Петрів в. р., голова, Августин Домбровський в. р., секретар.

Звідомлення з діяльности за час від 1 січня до 31 березня 1933. — В ч. 2 „Учительського Слова“ за лютень 1933 (стор. 46) подане звідомлення за час від 1 вересня 1931 до 31 грудня 1932. В ньому треба справити друкарські похибки в 5-тім і 6-тім відступі, а саме по словах: „Чинний стан „Учительської Каси“ і по словах: „Довжний стан“ мають бути скорочення „Зн. те“ (значить те), а не слова „За час“.

Ми написали звідомлення так, щоби міг зрозуміти його кожний, навіть той, що не визнається в рахунковості, що чуже йому й незрозуміле слово „білянс“. Тому й не вжили того слова, хоча й подали білянс. Від розуміння мови чисел і від доброї волі читача залежить, до яких висновків дійшов він по перчитанні цього звідомлення. В ніякому разі не можуть вони бути некорисні.

Нині даємо звідомлення за I-е чвертьрічча 1933 р., щоби члени, порівнюючи його зі звідомленням, про яке згадано вище, могли висказати свій осуд і оцінку на Загальному Зборі „Учительської Каси“, який відбудеться дня 16 червня ц. р.

В часі від 1 січня до 31 березня 1933.

Прибуло членів 88. Всіх членів є 1504.

В приходах побрано:

1. на запасний фонд	189.00	зол.
2. „ уділи	1089.20	„
3. „ щадничі вкладки	7992.71	„
3. „ зворот позичок	7653.67	„
5. „ відсотки	1167.97	„
6. „ зворот коштів адміністрації	264.17	„
7. „ рахунок членів	1427.16	„
8. з льокацій	500.00	„
9. на рахунок коштів спору	15.80	„
10. „ рахунок переходовий	2219.34	„
11. з П. К. О.	10943.76	„

В розходах виплачено:

1. з уділів (сторно)	3.50	зол.
2. „ щадничих вкладок	2021.51	„
3. позичок 40	10420.00	„
4. відсотків	2.97	„
5. коштів адміністрації	865.63	„
6. з рахунку членів	3525.00	„
7. ульоквано на щадниці	3696.00	„
8. на кошти спору	52.55	„
9. з чистого зиску за р. 1932	565.00	„
10. „ рахунку переходового	1337.02	„
11. П. К. О.	11080.59	„

Коли числа подані вище скомбінуємо з числами білянсу (порівняння стану чинного й довжного) за р. 1932, дістанемо такий білянс із дня 31 березня 1933.

Стан чинний.

1. Касова готівка	77.51	зол.
2. П. К. О. (також готівка)	309.09	„
3. Векслеві позички	49248.50	„
4. Движимості (інвентар)	717.30	„
5. Льокації (щадничі вкладки)	6450.65	„
6. Кошти спору	101.75	„
	56904.80	зол.

Стан довжний.

1. Запасний фонд	3021.00	зол.
2. Уділи	15145.60	„
3. Щадничі вкладки	18375.01	„
4. Рахунок членів	17424.31	„
5. Рахунок переходовий	103.00	„
6. Решта чистого зиску з р. 1932	1943.53	„
7. Чистий зиск за р. 1933. (I—III)	892.35	„
	56904.80	зол.

Про те, чи „Учительська Каса“ потрібна, чи мають із неї користь члени, нехай говорять також числа.

В часі 1½ року (кінець вересня 1931 — 31 березня 1933) видала „Учительська Каса“ 292 позички на суму 78774.85 зол. Сплачено з цієї суми 29526.35 зол.

Сплачено в цілості 53 позички, несплачених остало 239. Коли зважимо навіть те, що деякі члени користувалися кредитом і два рази (зн. по сплаченні одної, дістали нову позичку), вирахуємо, що майже пята частина (19%) членів дістала позичку в своїй кооперативі.

Також і числа обороту в рахунку щадничих вкладок свідчать, що „Учительська Каса“ добуває собі довіря, але не в тій мірі, як заслуговує.

Всіх вкладок за 18 місяців було 353 на загальну суму 21600.02 зол.; з неї звернено 3225.01 зол.

Числа „Рахунку Членів“ не говорять нічого доброго. Чому?..

Тому, що в тім рахунку містяться гроші тих членів В.П.У.В., які або не підписали ще заяви приступлення до „Учительської Каси“, або не доповнили чи то заявленого уділу, чи вкладки до висоти 10 зол.

Що правда, зменшився цей рахунок із квоти 19522.15 зол. на квоту 17424.31 зол., та всеж, колиб брати на одного члена пересічно 13 зол., вийде, що 1340 членів ...байдужні, нехтують і власним і загальним інтересом — добром. А проте не покидає нас надія, що українське вчительство прозріє і зрозуміє, що про долю так одиниці, як і меншої чи більшої громади рішає у великій мірі також економічний чинник. Дирекція Уч. Каси.

ВІДДІЛИ В. П. У. В.

а) Скликають збори і сходини.

Збараж. — Сходини членів Відділу В. П. У. В. в Збаражі відбудуться дня 7-го травня ц. р. о год. 11-й в „Українськім Домі“. Порядок нарад: 1. Фонд посмертних допомог. — 2. Учительська бурса. — 3. Стипендійний фонд. — 4. Однозолотові ощадності до „Учительської Каси“. — 5. Варстатів праці для безробітних членів В. П. У. В. або їх дітей (проекти т. Омеляна Гірняка). — 6. Внесення й запити. — З огляду на вагу предмету нарад — приготування внесень і зладження родинної статистики членів на Загальний Збір Тов-а, — повинні всі члени явитися обов'язково на тих сходинах.

Тернопіль. — Ширші сходини членів Відділу В. П. У. В. відбудуться в домівці Т-ва „Української Бесіди“ дня 7 травня ц. р. о 9-й годині ранку з таким порядком нарад: 1. Відкриття сходин. — 2. Реферат т.т. Пастушенка або Залужного. — 3. Дискусія на довільні теми з ділянки: психології, методики, виховання на основі нових метод навчання д-ра М. Ментессорі. — 4. По думці обіжника Дирекції В. П. У. В. виготовлення директив і внесень для делегатів Відділу на Загальний Збір Т-ва ві Львові в справі: а) Конструкції „Фонду посмертних допомог“; б) Учительської Бурси; в) Стипендійного фонду; г) Проекту створення варстатів праці; д) Складання 1-о золотових місячних ощадностей у „Учительській Касі“. — 5. До умотивування внесення в справі „Учительської Бурси“ зібрання вірного статистичного матеріалу про родинні відносини в повіті: а) Скількисть учительських дітей; б) Їх стать і вік; в) До якої школи й класу вони вчащують — із поданням у цій анкеті імен батьків і дітей. — 6. Евентуальні додаткові доповнення нарад подасться до відома перед відкриттям нарад. — 7. Внесення й запити. — Заввага. — Через те, що ці сходини є останні перед Загальним Збором Т-ва ві Львові, й що вони є вельми актуальні, всі члени Відділу обов'язані взяти в них участь солідарно!

Бібрка. — Загальний Збір бобрецького Відділу В. П. У. В. відбудеться дня 28 травня 1933 о годині 10-й в „Народнім Домі“ в Ходорові з такою програмою нарад: 1. Відкриття Збору. — 2. Відчитання протоколу з попереднього Збору й останніх сходин. — 3. Звідомлення Відділу й дискусія. — 4. Вибір Управи. — 5. Приготування внесень на Загальний Збір Товариства ві Львові в справах: а) 1-золотових місячних ощадностей у „Учительській Касі“, б) „Учительської бурси“, в) Стипендійного фонду, г) Реконструкції „Фонду посмертних допомог“, г) Варстатів праці для безробітних членів В. П. У. В. або їх дітей (проекти т. Омеляна Гірняка). — 6. Внесення й запити.

б) Відбули збори і сходини.

Коломия. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В.П.У.В. в Коломні відбувся дня 2 лютия 1933 в домівці „Народнього Дому“ по такій програмі нарад: 1. Відкриття Загального Збору. — 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. — 3. Звідомлення з діяльності в минулому адміністративному році. — 4. Звідомлення Контрольної Комісії. — 5. Вибір Управи Відділу. — 6. Вибір 8 делегатів на Загальний Збір у Львові. — 7. Купно „Учительської Краєвої Спілки“. — 8. Внесення й запити.

Відділ чистив у минулому адміністративному році 62 членів. Зложили вони через касу Відділу на рахунок членських вкладок 3.550.75 зол., з чого переслано Головній Управі 3.239.30 зол. З адміністративного фонду в сумі 211.45 зол. видано 170.27 зол. Готівка в касі з кінцем адміністративного року виносила 41.18 зол. Впродовж року мав Відділ 5 засідань і скликав 3 товариських сходин. Найважливішим предметом нарад усіх засідань, сходин і збору була справа купна „Учительської Краєвої Спілки“ в Коломії. По дуже оживленій дискусії доручив Збір Управі Відділу вести даліші переговори в тій справі з Дирекцією аж до дефінітивного залагодження купна-продажі „Учительської Краєвої Спілки“. До Управи Відділу ввійшли: Івантишин, Савків, Філясова, Міськів і Микитюк, та заступники: Пілявська й Гура. До Контрольної Комісії вибрані: Бійовський, Шилкевич і Вишиванюкова та заступники: Чубатівна й Николайчуківна. — Мандати на Загальний Збір у Львові отримали: Коссар, Микитюк, Михалевський, Савків, Пілявська, Гелета, Ільницька й Міськів.

Коломия. — Дня 9 квітня ц. р. відбулися сходини членів коломийського Відділу ВПУВ. по такій програмі нарад: 1. Купно „Учительської Краєвої Спілки“. — 2. Реконструкція „Фонду посмертних допомог“. — 3. Стипендійний фонд. — 4. Варстати праці для безробітного вчительства. — 5. 1-золотові місячні ощадності в „Учительській Касі“. — 6. Внесення й запити.

Як представники Головної Управи явилися на сходинах т. директор Зелений Андрій і т. редактор Ющишин Іван.

По доповіді т. директора Зеленого й подрібних виясненнях т. редактора Ющишина та оживленій дискусії постановила нарада закупити „Учительську Краєву Спілку“ на власність коломийського Відділу ВПУВ. — В справі реконструкції „Фонду посмертних допомог“ нарада погодилася з тезами відповідних статей у тій справі на сторінках „Учительського Слова“, а саме, що право до посмертних допомог повинні мати тільки найближчі члени родини, що висота посмертної допомоги повинна залежати від д'я належання члена до Товариства, що треба інтенсивно побільшувати запаси „Фонду посмертних допомог“. — Приявні заявили за активізацією й поповнюванням стипендійного фонду, зайняли відповідне становище до проєктів „варстатів праці“ для безробітного вчительства та заявили за безоглядною обов'язковістю вплачування 1-золотових місячних ощадностей до „Учительської Каси“.

Золочів. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу ВПУВ. в Золочеві відбувся дня 15 лютого 1933 в домівці „Української Бесіди“ по такій програмі нарад: 1) Відкриття Збору. — 2) Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. — 3) Звідомлення з діяльності Відділу. — 4) Звідомлення Контрольної Комісії. — 5) Пояснення нового статуту. — 6) Дискусія над розписаною анкетой. — 7) Вибір Управи Відділу й Контрольної Комісії. — 8) Вибір делегатів на Загальний Збір у Львові. — 9) Програма діяльності на поточний рік. — 10) Внесення й запити.

В минулому адміністративному році мав Відділ 7 засідань і скликав 3 товариських сходин, на яких обговорював із організаційних справ питання самоосвітніх гуртків, приєднування нових членів до Товариства, розбудження діяльності серед членів Олещини. Відділ мав 64 членів, котрі зложили на рахунок членських вкладок 3.389.07 зол., із чого видано з каси Відділу 3.368 зол. У Відділі є своя педагогічна бібліотека, зложена з 74 томів. У дискусії над звідомленням промовляли: делегат Головної Управи: т. Михайло Таранько та члени М. Макух, Сухинський, Заяць, Тильчак. Більшість промовців висловлювалася в тому напрямі, що Товариство повинно присвячувати більше уваги питанням культурної праці членів. У склад Управи Відділу ввійшли: Семчишин Луць, Буцацький Сидір, Сухинський Іван, Попадюк Микола і Заяць Федір; як заступники — Демчишин Софія й Ататей Михайло. До Контрольної Комісії вибрані: Макух Михайло, Кудрич Михайло й Маринович Юліян та заступники Тильчак Павло й Дереворіз Дмитро. Гідність делегатів на Загальний Збір у Львові добули Макух Михайло, Заяць Федір, Кудрич Михайло, Тильчак Павло, Рихвицький Михайло, Цегельська Олена й Гаврилів Іван.

Жовква. — Надзвичайний Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Жовкві відбувся дня 5 лютого 1933 по такій програмі: 1. Відкриття Збору. — 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. — 3. Познайомлення членів із новим статутом. — 4. Вибір делегатів на Загальний Збір у Львові. — 5. Біжучі справи й внесення. — Члени обговорювали всебічно питання широкої участі вчителів в позашкільній освітній праці. Делегатами на Загальний Збір у Львові вибрані: Карпова П. М., Шерстило І., Гусаківський М. та Олексин В.

Підгайці. — Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Підгайцях відбувся дня 1 лютого 1933 по такій програмі: 1. Відкриття Загального Збору. — 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. — 3. Звідомлення з діяльності в минулому адміністраційному році. — 4. Звідомлення Контрольної Комісії. — 5. Вибір Управи Відділу. — 6. Вибір делегатів на Загальний Збір у Львові. — 7. Біжучі справи й внесення.

До Відділу належать 44 членів. Відділ має свою власну бібліотеку. Каса виказала в прибутках 2.914.88 зол., а в видатках 2.896.35 зол. Касова готівка виносила 18.53 зол. На рахунку льокацій має Відділ 444.31 зол., вірителів 488.66 зол. та членських ощадностей 237 зол. Майно Відділу в готівці виносить 714.50 зол. Ухвалено створити з нього підручну допомогову касу.

В склад Управи Відділу ввійшли: Малис Кипріян, Бабійова Ірена, Лотоцький Станислав, Вороневич Евстахій і Гардецький Ізидор, та заступники: Дяків Володимир і Фіголь Микола. До Контрольної Комісії належать: Романів Теодор, Литвин Дмитро і Черномаз Степан та заступники: Бабій Михайло і Кисіль Михайло. Мандати делегатів на Загальний Збір у Львові отримали: Романів Теодор, Вороневич Евстахій, Дяків Володимир і Бабій Михайло.

Городенка. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Городенці відбувся дня 1 лютого 1933 по такій програмі: 1. Відкриття Збору. — 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. — 3. Звідомлення з діяльності. — 4. Вибір Управи Відділу й Контрольної Комісії. — 5. Вибір делегатів на Загальний Збір у Львові. — 6. Програма діяльності на поточний адміністраційний рік. — 7. Оснування допомогового фонду. — 8. Внесення й запити.

В минулому адміністраційному році скликав Виділ 3 засідання й 3 ширші наради, на яких відчитано два реферати на освітньо-педагогічні теми. Прибутки Відділу вносили 5.843.80 зол., а видатки 5.021.64 зол. З касової готівки 822.16 зол. ухвалили члени заснувати повітовий допомоговий фонд. Відділ має поважну бібліотеку в 455 томах, вартости 3.259.19 зол. До Управи Відділу ввійшли: Петрицький Осип, Хомів Павло, Миронюк Атанас, Томак Бронислав, Василишин Іван, Прокопович Оля й Подоляк Степан. — Делегатами на Загальний Збір у Львові вибрані: Петрицький Осип, Василишин Іван, Паливода Павло, Шлемкевич Юлія, Юрчишин Петро, Томак Бронислав і Смеречанський. До тимчасового завідування повітовим допомоговим фондом вибрані: Дорожинський Евстахій, Василишин Іван і Юрчишин Петро.

НЕКРОЛОГИ.

Софія з Курочків Макухова, вроджена 25 травня 1896 р. в Львові, була ученицею вчительської семінарії У.П.Т. в Львові; іспит зрілості зложила в Державній Учительській Семінарії в Львові в 1916 р. Від 1916 до 1920 року завідувала канцелярією „Рідної Школи” в Львові; в тому часі мала близький чинний контакт із В.П.У.В., пишучи для Товариства на машинці письма, статті, статuti і т. п. Займала вчительські посади в Плісняхх і Травотолаках (зборівського повіту) та в Ходаківці й Гуціску Яворницьким (пшеворського повіту). Померла нагло в Львові дня 30 березня 1933, осиротивши мужа-вчителя й трое дітей. Похорон відбувся з Вірменської криниці в Львові на Личаківському кладовищі дня 1 квітня 1933. Товариство репрезентували на похороні директори В.П.У.В. Зелений Андрій і Таранько Михайло. Від організації попрощав Небіжку на вічний спочинок редактор т. Іван Юшин. — В. І. П.!

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ.
Українського Вчителства

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.

Телефон: 4-59.

ВИХОДИТЬ РІЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Членська вкладка в місяці червні ц. р. виносить 3.50 зол.

ЗВИЧАЙНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР

ТОВАРИСТВА

„ВЗАЇМНА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА“

відбудеться дня 17 червня 1933 року о 9-й годині ранку у Львові в домівці „Української Бесіди“ (вул. Рутовського, 22, „Народний Дім“) по такій програмі:

1. Богослуження (8-а год. ранку в Волоській церкві при вул. Руській).
2. Відкриття Збору.
3. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору.
4. Вибір: а) Скрутаційної Комісії; б) Комісії-Матки.
5. Звідомлення з діяльності в минулому адміністраційному році.
6. Звідомлення Контрольної Комісії.
7. Прелімінар прибутків і видатків Товариства на 1933-ий рік та висота членської вкладки (з-окрема для спомагаючих членів).
8. Вибір: а) 9-ти членів Головної Управи на 3 роки й 4-ох їх заступників на 1 рік;
б) 3-ох членів Головної Контрольної Комісії й 1-го заступника на 1 рік;
в) 5-и членів Головного Мирowego Суду й 2-ох їх заступників на 1 рік.
9. Реферати про:
а) зміну правилника „Фонду посмертних допомог“;
б) заснування „Учительської Бурси“;
в) заснування „Стипендійного Фонду“;
г) творення варстатів праці;
г) позашкільну працю народнього вчителства.
10. Внесення й запити.

Заввага. — Право участі в Загальному Зборі В. П. У. В. з активним виборчим правом та правом рішеннячого голосу прислугує головам і секретарям Управ Відділів або їхнім заступникам та виборним Делегатам Відділів (§ 29, уст. 1-ий Статуту).

Кожний делегат індивідуально повинен мати від свого Відділу формальну посвідку свого вибору з автентичними підписами голови й секретаря та печаткою Відділу. Посвідку треба показати Скрутаційній Комісії при вході на сальо й тримати її в руках підчас голосування.

Кожний член Товариства має право участі в Загальному Зборі В. П. У. В. з дорадчим голосом, т. є правом промовляти, ставляти внесення й бути вибраним до різних управних органів Товариства.

НИНІШНЯ ДІЙСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ НА ЗАВТРА.

Колиб усе наше народне життя шило природним своїм річцем, колиб наша організація могла посуватися шляхом спокійної еволюції, колиб, одним словом, нам усміхалося нормальне національно-суспільне життя, — ми не потребувалиб писати перед Загальним Збором окремих, скажім делікатно, настроєвих чи тенденційних передових статей. Нас моглоби задовольнити звичайне річне звітлення з діяльності, яке ілюструвалоб фактичні всебічні досягнення Товариства та вказувалоб посередно на організаційні завдання в найближчій майбутності.

Колиб?!... Та, на-жаль, наше життя не посувається по шляху всіх тих утопійних „колиб“, але передирається з найбільшими зусиллями й жертвами через маси накопичених неприродних і дуже важких перешкод. Через те попри звичайне звітлення, сперте на фактах, цифрах та інших статистичних матеріялах, у нас виникає необхідна потреба вказати загалові членів на ті основні ідеологічні й тактичні напрямні, від яких залежатиме ближче й даліше майбутнє нашого Товариства а з ним і нашого вчительства.

Тим чином, признаємося до цього відкрито, наша нинішня передова матиме виразний, згори передуманий настроєвий і тенденційний характер. Не потребуємо цього ні стидатися, ні закривати з тої простої причини, що настрої й тенденції, які нам присвічують, були виложені прилюдно в передових і дискусійних статтях на сторінках „Учительського Слова“ впродвж цілого року та широко розважувані на зборах і сходах наших Відділів. Отже ми не накинемо Загальному Зборові спеціальних своїх настроїв чи тенденцій, тільки зберемо в одно розсіяні на сторінках цілого річника „Учительського Слова“ думки й погляди на найважніші питання розвитку нашої організації та сформулюємо їх і скристалізуємо як готовий матеріал для позитивної й творчої дискусії.

Найперше на самому вступі треба зазначити відрадне з'явище, що в сучасній суспільно-економічній анархії, яка залізними око-вами стискає цілий світ, усе людство, ми, мала-малесенька суспіль-на клітина, не загубили духа бодай теоретичної ініціативи. Розу-міючи, що ця велика трагедія сучасного людства не може оминути й нашої малої організованої спільноти, ми виявили свідому волю й охоту не стати (!) безвольним предметом і жертвою цієї сві-тової стихії, але перемінитися (!) в організований і чинний під-мет, який поступово опановувавби стихію й доцільно реалізова-нимп плянами злагоднювавби її невідхильні руїницькі наслідки. Саме з цього джерела випливають усі наші дискусії, проєкти й пля-ни на розбудови й зміцнення нашого Товариства. Цей факт заперечувавби в цілій основі хибний погляд і твердження деяких окре-мих або й груп наших членів про суспільно-професійну де-моралізацію організованого українського вчителства та повну демобілізацію його духа!! Навпаки, він засвідчувавби про здорову мобілізацію цього духа, здатного аналізувати критично й об'єктивно й найтяжчі умови життя, боротися з ними й виходити з цієї боротьби з деякими навіть конкретними успіхами.

Зміцнення! Розбудова! Розвиток! Цеж гасла, які є промото-ром бажань, думок і вчинків кожної живої одиниці й спільноти. Не ми їх видумали й не ми перші мусимо бути їх добровільними слу-гами й виконавцями. Ввесь зміст життя лежить саме в зміцнюванні себе, розбудові й розвитку. Де немає тих біологічно-суспільних еле-ментів, там і немає самого життя! Тим чином ми, організована жива спільнота, мусимо думати й працювати над нашим зміцненням, роз-будовою й розвитком. Це життєва правда й вимога безперечна й бездискусійна. Зате мусимо основно дискутувати про засоби й методи нашого зміцнювання, розбудови й розвитку.

В дискусії над цими питаннями в житті організованого укра-їнського вчителства ми повинні поставити на першому місці основне гасло нашої (ба й кожної) організації — гасло зперед 1905 року! Важне таксамо нині, як і перед 28 літами. Незавершене по ювілейному році, як і не було доведене до кінця в довоєнних роках і сприяливіших часах та умовах існування В.П.У.В. Гасло при-родне, єдине й основне всіх наших змагань — об'єднання всего українського народного вчителства в своїй одинокій національно-професійній організації В. П. У. В.!.. В праці над здійсненням цього гасла прийдеться нам видобути з архіву історичного досвіду й традиції присинані пилом забуття старі, але певні й доцільні методи й засоби організаційної тактики. Але

мусять вони бути поглиблені й поширені відповідно до сучасних умов нашого загального життя, до умов суспільного існування й професійної праці нашого вчителства. Попри те мусимо перевірити також наші спільнотні почуття й збірку психіку.

Даймож конкретну відповідь на основні в цій справі питання — Кого мусимо ми ще сьогодні приєднувати до нашої організації? Хто нині ще, по 28 літах існування В.П.У.В. остає поза її порогами? Кого можна до неї приєднати, а хто раз на все остане поза нею?

Колиб наша В.П.У.В. працювала й розвивалася в найідеальніших навіть суспільних умовах, то перед нею все стоялоб такі питання приєднування нових членів до організації. Як у кожному суспільстві, як у кожній спільноті, так і серед нас булаб деяка частина вродженого антисуспільного елементу зі завмерлими суспільно-організаційними інстинктами, які булиб вічним і невичерпаним збірником безнадійних кандидатів на членів В.П.У.В. Чи є які конкретні засоби й методи, якими можнаб їх притягнути до організації?! Відай, що немає, бо на ненормальних суспільних виродків не можуть мати впливу нормальні засоби й методи. Вони і при найідеальніших суспільних умовах осталиб такими самими „ідеальними“ антиорганізаційними самітниками, якими й є при нинішніх реальних умовах. Зате, що ці звихнені антисуспільники були, є й будуть раз на все поза організацією, не можна нікого обвинувачувати. Годіж одній людині переродити фізичну чи психічну природу другої людини. Можна її лічити! Алеж від суспільного лічення до зорганізування людини шлях дуже далекий та ще й питання, чи лежить він у цілях і завданнях організації?!

Другим живим збірником нових членів організації в нормальних умовах життя народу повинен бути все свіжий доплив учительських кандидатів до вчительського звання. Навіть у найбільше нормальних умовах такий природній доплив людського матеріялу, цей доріст на терені освітнього життя треба освідомлювати й методично втягати в організацію. Якіж несприятливі в нас умови для цього!! Найперше треба ствердити, що цей доплив молодого вчительського dorocy в нас майже припинився. Колиж прибувають нам учительські кандидати поза межами рідного краю, то вони остільки неосвідомлені про наші організаційні змагання, що без якоїсь виїмкової, окремої пропаганди не можуть ніколи стати членами нашого Товариства. Колиж та свідомість випадково їх охопить, то вони, оточені чужим людським морем та серед конкретних суспільних умов і настроїв, не виявляють ні охоти ні відваги стати

нашими членами. Це вони побільшують мабуть кадри того вчителства, яке має відвагу, а може й повинно признаватися до „української“ народности, до греко-католицького обряду чи православною віроісповідання!! Як трудно нам фізично приєднати масово те вчителство в члени В.П.У.В., про те знають мабуть найкраще ті наші члени, що працюють далеко поза межами нашого рідного краю, що стикаються щоденно при праці з тими „нашими“ не нашими товаришами (-ками)!

До окремої категорії наших не-членів належать ті товариші й товаришки, які фактично духово й ідеологічно почуваються до організаційного об'єднання з нами. Вони часто з формальних тільки, статутних причин перестають бути членами нашого Товариства на короткий або й довший час, або й таки раз на все! Часто з різних оправданих чи неоправданих причин повстають у них довші недоплати в членських вкладах. У тих випадках із формальних статутних причин та з огляду на поважні матеріальні зобов'язання Товариства перед своїми членами Дирекція мусить уважати їх не-членами. Кажемо виразно мусить уважати їх тільки формально за не-членів, бо в практиці не все зараз їх викреслює зі списку членів, але навпаки, веде з ними довгу переписку безпосередно або посередно через управи їх Відділів, щоби вможливити їм сплату недоплат членських вкладок та влукшити їм формальний поворот у члени Товариства! Але, треба ствердити, тих не-членів нема так дуже багато, принайменше в межах нашого рідного краю.

Є ще й четверта в нас категорія не-членів із тих повітів нашої вузкої батьківщини, де дивним дивом не стало меткішого організатора, людини з ініціативою, одиниці з охотою й даром до об'єднання людей. Там притуплюються в людей суспільні інстинкти, завмирає професійна свідомість і люди, може й проти своєї волі попадають поза скобки організованого суспільно-професійного життя.

З отих усіх елементів виростає та апокаліптична цифра 2000 — 2500 українських, греко-католицьких чи православних народніх учителів (ок), яких ми бажалиб за всю ціну мати своїми членами. До цього ми мусимо прямувати. Це наш природній суспільний обов'язок, наше найвище організаційне завдання. Ми мусимо вжити всіх доступних нам засобів і метод організаційної тактики, щоби народні вчителі — українці, греко-католики чи православні — де вони не булиб, до нині не-члени, стали членами нашої В.П.У.В.

Саме в минулому році склалася в житті нашого Товариства важна подія, яка дуже облекшує формально наше основне завдання! В жовтні 1932 добилися ми по довголітніх заходах затвер-

дження статуту, який поширив право нашої організаційної діяльності на всю територію держави. Розуміється, це наше формальне право ми мусимо використати в цілій його повноті та перемінити в живу дійсність. Ми не сміємо вступитися перед жадними труднощами й прямувати послідовно до назначеної мети.

В нашій організаційній праці в найближчих кількох літах ми повинні ставити вимогу об'єднання всего українського народнього вчителства в нашій В.П.У.В. на чолі всіх наших організаційних кличів. Нам треба використати всі знані нам із нашої історії засоби й методи пропаганди. Ми мусимо побільшити наші видавництва (головно „Учительське Слово“!), подбати власними інтелектуальними й матеріальними засобами про відповідну, спеціальну пропагандивну літературу, підняти кадри свідомих, ідейних пропагандистів та організаторів так у рідному краю, як і в усіх інших місцях держави. Не забувати нам також на велике значіння особистої товариської зустрічі в товариствах, підчас родинних відвідин, дружніх теплих і зичливих розмов. Це дуже важні орудники освідомлювання й притягання до організації. Особливу увагу треба присвятити тим товаришам, і товаришкам, які приїзять із далеких земель Польщі на ферії в рідні сторони, під рідні стріхи. Їх треба огорнути теплом любови й симпатій, як рідних наших братів і сестер; відвідувати їх у їхніх батьків, запрошувати до себе, шукати їх товариства. Великі завдання впадають тут на наші Відділи: вони повинні з-окрема заопікуватися в часі ферій нашими товаришами (ками) з чужини й улаштовувати задля них спеціальні сходи, чайні вечорі й товариські забави. Нехай ці товариші й товаришки відчують своїми серцями, що ми вважаємо їх своїми рідними, шануємо й любимо їх, спочуваємо їхній долі та радію їм кожної хвилини пригорнути до себе, як мати пригортає до теплої груди рідну любу дитинку. Тіж самі обов'язки перед нашими товаришами з північно-західних і східних земель Польщі впадають і на наш головний провід: тількиж засяг, зміст і засоби тих обов'язків ширші й глибші, просто пропорціональні до його обов'язків і прав. Деякі інституції нашого Товариства (н. пр. „Осередок“, „Центральну Педагогічну Бібліотеку“, „правну раду“, „бюро педагогічних порад“) можна без ніякої шкоди розкрити вже нині й для тих наших майбутніх членів!

Також самою опікою повинні ми охопити й тих незорганізованих ще товаришів (ок), що живуть і працюють серед нас, на своїй рідній землі. Всіх тих, що недавно щойно взяли на себе ярмо вчительської праці: несвідомих треба освідомлювати, освідомлених

притягнути до організації тимж самими засобами, що й наших товаришів (ок) із територій поза рідним краєм. На неменшу нашу увагу заслуговують і ті товариші (ки), що по своїй свідомій волі чи неволі перестали бути членами нашого Товариства. Ми повинні наблизитися до них із словом доброзичливості, спочуття, освідлення й організаційного пригортання. Забудьмо хвилю про їх провини перед організацією — некарність, нездисциплінованість, безідейність чи навіть хвилю безхарактерність. Пам'ятаймо, що немає на світі гріха й провин, яких людина не моглаб направити. При тих саме товаришах (ках) маймо найбільше на думці наше гасло зперед 1905-го року — об'єднання всего (!) українського народнього вчительства в нашій В.П.У.В.!

В тій пляновій пропагандивно-організаційній праці мусить наступити безумовне й ясне розмежування обов'язків. Інші вони будуть у головного нашого проводу, інші в проводів Відділів, а ще інші в окремих наших членів. До того ще додаймо — інші на терені нашого рідного краю, а інші знов у дальших землях і закутках держави. Ці обов'язки, засоби й методи праці треба все принеровлювати до місцевих умов, до живих людей, ба навіть до окремих одиниць. Розуміється, при всему розмежуванні обов'язків, засобів і метод праці мусить панувати між окремими органами пропаганди повна гармонія в поглядах, прямуваннях і головних завданнях; мусить нас усіх огорнути віра в успіх нашої праці, взаємне довіря й співпраця. Не сміє між нами бути місця на зайві й шкідливі підозріння чи обвинувачення. Мусимо собі вірити, що всі ми різними може шляхами, засобами й методами змагаємо до одної мети! Так працюючи, ми повинні її досягнути! Колиж попри всі наші чисті зусилля успіхи не будуть таки повні, тоді матимем право сказати собі — не Hercules! Будемо чисті перед своєю організаційною совістю, перед нашим громадянством і перед нашою історією!!!

Попри це основне завдання повинен Загальний Збір розв'язати позитивно й практично деякі неменше важні питання дальшої розбудови нашого Товариства — освітні, економічні й гуманітарні. Ми про них згадувати тут ширше не будемо, бо загал членів ознайомлений із ними зі сторінок „Учительського Слова” та зі своїх наряд у відділах. Завдання це остільки облекшене, що погляди загалу членів майже вповні вже скристалізовані й оформлені в конкретних внесеннях про поодинокі ділянки праці В.П.У.В. та переслані головному проводові Товариства до використання на Загальному Зборі. Ми віримо, що представники наших відділів у своїх поглядах і постановах матимуть на увазі в першій мірі не тільки добро

чи вигоди окремих членів, але перш усього таки матеріальну й духову спроможність загалу та (це найважливіше!) цілість і добро нашої організації!

Загальний Збір не може оставити без конкретної розв'язки питання реконструкції дотеперішнього правильника „Фонду посмертних депомог“. В тій справі мусить Збір мати на увазі одно найважливіше завдання — зберігти сам посмертний фонд і всю матеріальну підбудову В.П.У.В. до хвили, коли вона зможе вповні працювати в сприятливіших умовах, розростатися й розвиватися. Бо нам вільно й треба, як писалося в одній нашій недавній статті, хочаб безнадійно вірити — *contra spem spero* — що ці сприятливіші умови для праці й розвитку нашого Товариства колись таки повинні настати!

Таксамо мусить сказати Загальний Збір своє конкретне слово й у всіх інших актуальних організаційних питаннях — учительської бурси, стипендійного фонду, варстатів праці для безробітного вчителства й його дітей та наших ощадностей у нашій „Учительській Касі“. Свої погляди на ті справи загал членів уже оформив у своїх відділах і немає сумніву, що вони найдуть свій вислів у конкретних ухвалах Загального Збору.

Провід Товариства й загал його членів буде щасливий, якщо сьогерічний Загальний Збір зможе працювати в атмосфері твердої віри в успіхи праці Товариства в майбутньому, в пошані до різних поглядів на засоби й методи праці, в глибокому взаємному довірі та творчій співпраці. На тих саме елементах спочиває кожне будівання життєвих вартостей!

Нам присвічує всім одна мета! В прямуванні до неї ми повинні бути об'єднані взаємною пошаною, довірям і співпрацею!!!

ЗВІДОМЛЕННЯ

З ДІЯЛЬНОСТИ В. П. У. В. В АДМІНІСТРАЦІЙНОМУ 1932 РОЦІ.

Управа Товариства. — а) *Надзирна Рада*. — По виборі в дні 3 липня 1932 в склад Надзірної Ради В. П. У. В. ввійшли тт. Базник Михайло, Білоус Іван, Венгльовська Ольга, Великанович Дмитро, Зелений Андрій, Коваль Генрих, Лилик Іван, Петрів Денис, Сілецький Степан, Стельмах Денис, Стронський Іван і Таранько Михайло. На своєму засіданні дня 4 липня 1932 Надзирна Рада уконституувалася так: голова — Стронський Іван, заступник голови — Лилик Іван, секретар — Петрів Денис. Крім того назначила Надзирна Рада т. Ковалья Генриха фінансовим референтом, т. Базника Михайла референтом освітніх гуртків та членів Дирекції тт.

Зеленого Андрія, Таранька Михайла й секретаря Петрова Дениса організаційними референтами. — б) *Дирекція*. — В склад Дирекції з вибору Надзірної Ради ввійшли тт. головний директор — Зелений Андрій, другий директор — Таранько Михайло та заступники Великанович Дмитро і Стельмах Денис. — в) *Редакційний Комітет Видавництва В. П. У. В.* — Діяльністю Видавництва В. П. У. В. („Учительського Слова” та „Шляху виховання й навчання” з „Методикою і шкільною практикою”) керував вибраний Надзірною Радою Редакційний Комітет у такому складі: голова, як начальний редактор — Стронський Іван, відповідальний редактор — Зелений Андрій і члени Великанович Дмитро, Петрів Денис і Стельмах Денис; цей останній зрезигнував опісля зі свого становища. На співредактора й сталого співробітника Видавництва В. П. У. В. назначила Надзирна Рада т. Юцишина Івана. В його руках спочивав фактично редакційний апарат Видавництва Товариства.

Допомоговий фонд. — В адміністраційному 1932 році вплинуло на допомогою фонд 11.269.07 зол. З цієї квоти видано на незворотні допомоги 8.562.39 зол., а на зворотні 1.131.45 зол. З незворотних одноразових допомог на квоту 1.609.00 зол. користало 24 осіб, а з постійних незворотних допомог 18 осіб. Зворотними допомогою користувалося 16 осіб. Від 1924 року по кінець грудня 1932 року видано на незворотні допомоги 67.561.88 зол., а на зворотні допомоги 84.128.45 зол.

Від часу введення в життя „Учительської Каси” зворотні допомоги видається тільки в виїмкових і важких випадках.

Фонд посмертних допомог. — Запас цього фонду з кінцем грудня 1932 року виносив 52.036.79 зол. Повстав він із останків чинного фонду від 1928 року по кінець грудня 1932 року в висоті 35.367.73 зол., із вписового до „Фонду посмертних допомог” і 13-ої вкладки, яку члени обов'язані виплачувати в грудні кожного року. На чинний фонд від 1 січня 1928 року по кінець грудня 1932 року вплинуло 138.787.40 зол. На протязі цього часу виплачено з повищної квоти посмертних допомог 103.419.67 зол. В останньому році виплачено 11 допомог, а саме, по бл. п. Наталії Михалевич ОО. Василяна у Жовкві; по бл. п. Гр. Лотоцьким його дружині; по бл. п. Іванові Балякові його матері; по бл. п. Осині Нарольським т.т. Когутів Юркові й Гладішевській Корнелі; по бл. п. Анні Пйотровській мужові; по бл. п. Марії Літинській мужові; по бл. п. Марії Сімівній матері; по бл. п. Андрієві Мосьондзові жінці; по бл. п. Ант. Пастівничевій мужові; по бл. п. Гр. Пікасові жінці; по бл. п. Ів. Рибчуковій жінці.

З приводу незложення декларацій стримано виплату 2 допомог до часу покінчення судового спору за ці допомоги між родинами по померлих.

Учительський Приют. — До березня 1932 р. містився „Учительський Приют” у домі Товариства при вул. Унії Люб-

линської ч. 11, а від березня ц. р. перенесено його до нової власної домівки при вул. Якуба Стшеме, 11. На протязі року користало з нього 189 осіб. У приходах мав Приют 928.05 зол. а в розходах 753.90 зол. (льокаторський податок, світло, паливо, послуга, прання білля, приладдя до чищення і т. д.). Приют не оплачує чиншу. Товариство втримує його в своїй домівці безплатно.

Учительський Дім при вул. Унії Люблинської. — З чиншів вплинуло в адм. році 5.675.00 зол. Чиншівники (2) довжні за чинші 871.51 зол. Адміністраційні видатки виносили 2.811.31 зол. (ремонт, податки, обезпечення, відсотки, платня сторожа, світло, коминяр, копоти спору з льокаторами). Білянсову вартість дому встійнено на 37.460.45 зол.

Домівка при вул. Якуба Стшеме. — В дні 1-го січня 1932 року тяжив на домівці гіпотечний довг у висоті 62.300 зол. На протязі року сплачено 50.385.16 зол. На 1933 рік остало до вирівнання 11.914.84 зол. В місяці травні ц. р. повищий довг сплачено вже в цілості. В цій домівці містяться канцелярії Т-ва, „Учительський Приют” і „Учительська Каса”. Каса платить за приміщення послугу, світло й паливо 50 зол. місячно. Т-во і „Приют” не платять ніякого чиншу. Названі встанови займають разом 7 убікацій зі всіми приналежностями, яких підставовий чинш із 1914 року виносить 230 зол. місячно.

В приходах, на які зложилися чиншові виплати, вплинуло 5.281.00 зол. В розходах було 7.049.73 зол. З цієї квоти видатковано на відсотки від гіпотечного довгу 5.080.56 зол. та на адміністраційні видатки (ремонт, податки, обезпечення, платня сторожа, світло, коминяр, переносна такса і т. д.) 1.603.27 зол. Білянсова вартість домівки виносить 130.773.07 зол.

„Учительська Оселя”. — Білянсова вартість площі й будинку „Оселі” без інвентаря виносить 103.010.29 зол. З „Оселі” користало в літнім сезоні 105 осіб крім переходових гостей, які там короткоречинцево перебували. Ціна прохарчування при 4-разовій рації харчу виносила 3.20 зол. денно. Оселянська бібліотека числить 1044 томів. Користало з неї 34 мушин, 15 жінок і 3 дітей, які визичили за час від 6 липня до кінця серпня 151 томів. Зпоза „Оселі” користало з бібліотеки 5 осіб, які визичили 36 томів.

Тов. Кирило Монастирський дарував „Оселянській Бібліотеці” 8 гарних оправлених книжок, за що Дирекція Т-ва складає йому на цьому місці щирю подяку. В „Оселі” відбувалися виклади й реферати. Теми викладів: „Про шкідливість алькоголю й нікотини”; „Про національне виховання”; „Про значіння й вагу Р. Ш.”. Викладали т. т. Кривоносюк, Стевчак, Макітра й Івантишин. Теми рефератів: „Про психотехнічні поміри й досвіди” т. Кривоносюк (3 реферати); „Про спеціальні лічнічі школи” т. Зельський (2 реферати); „Про фізичне виховання та методику лічнічої руханки” тов. Козіївна.

Прибутки „Оселі” виносили 4.632.54 зол. З цієї квоти покрито адміністраційні видатки за 10 місяців (обезпечення, податки, порта, білення кімнат, усякі направи, коминяр і т. д.) у висоті 1.488.68 зол. Адміністраційні видатки в сезоні покрито в сезоні.

Дім у Мушині і парцеля в Криниці. — В останньому році не приніс він ніякого доходу. В домівці є гриб; через те нема охочих віднаймити його на мешкання. Правда, один оферент хотів стати чиншівником, але, не маючи певности щодо його солідности, треба було з його оферти зрезигнувати. Несолідного чиншівника годі, з огляду на постанови закону про охорону льокаторів, позбутися. Білянсова вартість домівки в Мушині і парцелі в Криниці виносить 12.418.02 зол.

Ювілейний Фонд. — Ювілейний Фонд із початком 1932 року вносив 19.415.58 зол. На протязі адміністраційного року вплинуло до нього 1.515.00 зол. Разом числив цей фонд 20.930.58 зол. Кошти Ювілейної Книги виносили: склад і друк 4.530.34 зол.; папір до друку й інтролігаторський 3.300.90 зол.; переплет 2.449.50 зол.; коректа, рецензії, редакція й рядкове 1.658.35 зол.; літографія, світлини й кліші 959.00 зол.; експедиція 434.33 зол.; кошти Редакційного Комітету 432.30 зол.; порта й інші дрібні оплати 168.98 зол. Видання Ювілейної Книги коштувало разом 13.923.70 зол. Отже з Ювілейного Фонду остало з кінцем року 7.006.88 зол.

Правна порада. — Справи правової поради вела Дирекція Т-ва. Вона виготовляла відклики, зажалення в службових справах своїх членів та крім цього інтервенювала в шкільних адміністраційних і скарбових властей. На протязі року відбуто кількадесят інтервенцій, виготовлено 76 відкликів і зажалень, видано 311 письмених правних порад.

На парламентарній арені заступав учительські й шкільні справи посол тов. Великанович. Його заходами виїс Український Соймовий Клуб кілька інтерпеляцій у справах приватного й державного вчителства й шкільництва. В 1932 році відбув т. Великанович 25 інтервенцій у різних офіційальних шкільних чинників у персонально-службових справах членів Т-ва. Ці інтервенції торкалися перенесень, емеритур, дисциплінарок, коштів перенесень, звільнювань, переношень у нечинний стан і т. д. — Загальні справи, які він у часі інтервенцій порушував, були такі: молитви й пісні в школах, відношення інспекторів і візитаторів до українського вчителства, комісії для шкільних підручників, обсада тимчасових посад, емеритура для зльокавтованих учителів. У серпні 1932 року предложив він меморіал про цілість учительських і шкільних справ безпосередньо п. Міністрові Освіти. Про усіх інтервенцій годі говорити на цьому місці. Можна однак завважати, що по деякому часі дотеперішні адміністраційні методи дещо лагідніли. Декілька справ полагоджено корисно з місця, як н. пр. уневажнення одного перенесення, та привернення одного члена до чинної служби з не-

чинного стану. Кошти інтервенцій і правної поради виносили 637.64 зол.

Видавництва В. П. У. В. — Минулий адміністраційний рік був виймовко тяжкий для діяльності й розвитку наших видавництв. На цей стан вплинуло головню обниження висоти членської вкладки, великі сумати довгу за куплену кам'яницю при вул. Якуба Стшеме та відносно висока й непропорціональна смертність членів, що потягала за собою високий відплив готівкових капіталів із каси Товариства. По тій причині не могла організація думати конкретно про якінебудь неперіодичні видання, а з періодичних видавництв треба було поменшити вдвоє „Учительське Слово” та випускати дуже неправильно й не в пору (через брак готівки!) „Шлях виховання й навчання”. З цього приводу панувало серед деяких кол наших членів оправдане невдоволення. Цей небажаний стан у видаванні „Шляху” зміниться в найближчому році на краще з хвилею виплати довгу за кам'яницю при вул. Якуба Стшеме та самозрозумілим зрівноваженням плинної готівки в касі Товариства. „Шлях” виходитиме правильно на початку, але не на кінці кожного кварталу. Він дальше обслуговуватиме теоретичні й практичні потреби вчительської праці наших членів та причиниться до росту нашої педагогічної літератури.

а) „Учительське Слово”. — Поменшення обьму „Учительського Слова” було прикрим, але необхідним злом у конкретній нашій матеріяльній ситуації. Кожний із нас розумів, що зменшення обьму організаційного органу буде рівночасно звуженням також самої організаційної діяльності. Але сміємо твердити, що ці побоювання не сповнилися в цілій основі, бо так „Учительське Слово” по своїм силам вив'язувалося зі своїх завдань, як і засяг та зміст організаційних праць проводу не вменшилися. — „Учительське Слово” мало дев'ять відділів: I. Статті на загальні теми (2 статті). — II. Організація і пропаганда (32 статті). — III. З руху закордонних учительських організацій (2 статті). — IV. Шкільні й учительські справи в державних законодавчих установах (7 статей). — V. Куток правної поради й оборони (2 статті). — VI. Дискусійний куток (3 статті). — VII. З життя нашої організації (39 комунікатів і заміток). — VIII. Некрологи (14 посмертних згадок). — IX. Оповідки (15). — Об'єм цілого річника „Учительського Слова” виносив 216 сторін друку, отже 13½ аркуша. Редакція журналу містила головню статті членів Редакційного Комітету, Головної Управи та голов і секретарів Відділів В. П. У. В.

б) „Шлях виховання й навчання” з додатком „Методика і шкільна практика”. — В „Шляху виховання й навчання” було п'ять відділів: I. Теорія виховання й навчання (20 поважних об'ємом теоретичних статей). II. Виховно-освітні системи й організація шкільних установ (3 статті). — III. Огляд педагогічного й освітнього руху (10 заміток). — IV. Огляд педагогічної преси (5 статей). — V. Критика й рецензії (36 рецензій). — В „Методиці

і шкільній практиці" поміщено 22 методичних статей або зразкових лекцій.

Цілий річник „Шляху виховання й навчання" мав об'ємом 248 сторін друку, отже 15½ аркуша. Об'єм „Методити і шкільної практики" мав 96 сторін друку, отже 6 аркушів.

На сторінках „Шляху виховання й навчання" та „Методики і шкільної практики" містили свої праці такі автори: Адський, Др. Володимир Безушко, Іван Білоус, І. В.-Вірний, Микола Ворон, Августин Домбровський, Іван Зельський, Др. А. Княжинський, Ярослав Кузьмів, Матвій Куцій, Іван Лобай, Михайло Макух, Михайло Моравецький, Онисима-Саєвич, Денис Петрів, Іванна Петрова, Михайло Приймак, Романенко, Проф. С. Ф. Русова, Проф. Степан Сірополко, Іван Сенюта, Іван Ставничий, Михайло Таранько, Олександр Тарнович, Софія Трусевичівна, Тарас Франко, Рафаїл Шкляр, Проф. Ернст Юккер, Іван Юцишин, Ярмів, Микола Яцків і Анда Яремкевич.

Центральна Педагогічна Бібліотека. — До інвентаря Ц. П. Б., оголошеного останній раз у звідомленні за 1930-ий рік на сторінках ХІХ-го річника „Учительського Слова" з 1—15 червня 1931, ч. 11—12 (стор. 217—219) по 31 грудня 1932 прибуло 129 чисел. У тому 15 річників довоєнного „Учителя", педагогічного органу колишнього „Руського (Українського) Педагогічного Товариства", 10 річників „Учительського Слова", 7 випусків „Записків Наукового Товариства Шевченка", 17 педагогічних творів, 11 методичних, 14 шкільних читанок, 12 белетристичних, 6 журналів, 4 збірники, 3 календарі та 21 книжок різного змісту. З огляду на те, що саме тепер буде переведена повна реорганізація бібліотеки й перевестрація цілого бібліотечного інвентаря, повний поновний спис Ц. П. Б. буде в своєму часі оголошений додатково на сторінках „Учительського Слова", або окремою публікацією. — З бібліотеки користало в 1932 році, крім співробітників наших видавництв, 18 осіб, котрі випозичили загалом 92 томів.

Педагогічна порада. — „Педагогічна порада" функціонує, як підвідділ Редакції Видавництв. Керував нею член Редакційного Комітету т. Петрів. „Педагогічна порада" вела письменно й устну пораду. Давала вона членам потрібні інформації в справах педагогічних видавництв і журналів, педагогічної й методичної літератури, вказувала на відповідні науково-педагогічні джерела до відчитів, рефератів і зразкових лекцій. Впродовж року дала „Педагогічна порада" 19 устних порад і залагодила письменно 37 справ.

Зв'язки з міжнародними вчительськими організаціями — В. П. У. В. є членом „Міжнародної Федерації Вчительських Організацій" із осідком у Парижі та членом „Федерації учи-

*) „Федерацию учительских организаций слов'янских народов" заснувано в Познані в 1929 році. Провід її обіймав на 4 роки Związek Nauczycielstwa Polskiego. Хоча на терені самої федерації трудно виявити якунебудь діяльність, зате оставали ми в культурних зв'язках із організаціями учительства польського, чеського, болгарського й сербського, обмінюючися з ними взаємно організаційними й педагогічними виданнями. — Редакція.

тельських організацій слов'янських народів" із осідком у Варшаві. Ця організація за чотири роки свого існування*) не проявила жадної діяльності; для того наші зв'язки з нею можна назвати чисто плятонічними, формальними. З „Міжнародною Федерацією Вчительських Організацій" із осідком у Парижі оставало наше Товариство в постійній переписці, отримувало від неї офіційні видання („Federation Internationale des Associations d'Instituteurs" із Парижа та „Vierteljährliche Mitteilungen der Internationalen Vereinigung der Lehrerverbände" з Берліна) та висилає її в заміну свої видавництва.

РАХУНКОВЕ ЗВІДОМЛЕННЯ І БІЛАНС

Т-ВА „БЗАЇМНА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА“

у Львові

за адміністраційний 1932-ий рік.

І. РАХУНКОВЕ ЗВІДОМЛЕННЯ.

А) В часі від 1 січня до 31 грудня в приходах побрано:

	Зол.
1. На членські вкладки	27.519.15
2. „ допомоговий фонд	11.269.07
3. „ запас посмертного фонду	6.349.—
4. „ чинний посмертний фонд	31.352.50
5. „ ошадности членів для Учит. Каси	9.315.71
6. „ будівельний фонд	10.862.05
7. „ періодичні видавництва	26.456.63
8. „ зворот підмог і зачетів	12.138.50
9. „ зворот адміністрації Т-ва	1.265.85
10. переходовий рахунок	29.764.39
11. „ ювілейний дар	1.515.—
12. „ Учительську Оселю	2.684.22
13. „ неперіодичні видавництва	1.324.37
14. З Учительського дому при Люблинській чинші	6.550.51
15. „ „ „ Стшеме 11. „	5.281.—
16. „ „ „ приюту за нічліги	928.05
17. „ „ „ літніска в Ворохті	4.632.51
18. „ льокацій піднято	4.889.—
19. „ Почтової Щадниці піднято	110.505.38
20. Від довжників	16.239.88
21. „ вірителів	9.116.59

Б) В тому самому часі виплачено:

1. „З членських вкладок (сторно)	2.—
2. Беззворотних підмог	8.562.39
3. З запасу посмертного фонду (сторно)	2.—
4. Посмертних підмог	20.504.—
5. Ошадности членів передано Учит. Касі	9.927.33
6. З будівельного фонду (сторно)	1.—

	Зол.
7. „ періодичних видавництв	14.952.70
8. Зворотних підмог і зачетів	9.918.45
9. На адміністрацію Т-ва і Окружних Відділів . . .	21.492.92
10. „ закупно движимостей і уладження бюр . . .	6.575.10
11. З переходового рахунку	29.336.69
12. На кошта ювілейної книги	13.923.70
13. „ закупно уладження й адміністрацію Оселі . .	5.037.25
14. „ адміністрацію і перенос жертв Учит. Дому на пенс. рк.	7.366.92
15. „ адміністрацію і відсотки дому при вул. Стшеме .	8.653.—
16. „ „ Учительського притуку	753.90
17. „ літніско у Ворохті	1.488.68
18. Довжникам	8.024.67
19. Вірителям	55.410.60
20. Ульоквано в Почтовій Щадниці	108.372.03
21. На неперіодичні видавництва (сторно)	4.50
22. „ адміністрацію реальности в Мушині	407.78
23. „ бібліотеку	46.50

Якщо вище подані числа порівнаємо з числами білянсу (порівняння стану чинного і довжного) за 1931 рік дістанемо такий

II. БІЛЯНС ІЗ ДНЯ 31 ГРУДНЯ 1932 РОКУ.

Чинний стан:

	Зол.
1. Касова готівка	610.66
2. Зворотні допомоги і зачети	22.078.57
3. Льюкації	16.441.03
4. Движимости (уладження Т-ва, притуку і оселі) . .	24.222.03
5. Недвижимости (реальности у Львові, Ворохті і Мушині)	283.661.83
6. Неперіодичні видавництва	420.68
7. Довжники	77.549.48
	424.984.28

Довжний стан:

1. Членські вкладки	36.204.13
2. Допомоговий фонд	28.269.48
3. Переходовий рахунок	5.545.16
4. Вірителі	31.385.35
5. Учительський Дім при Люблинській	1.885.42
6. Учительський Дім враз з будів. ф. при Стшеме . .	23.681.54
7. Учительська Оселя	33.266.49
8. Запас посмертного фонду	52.036.79
9. Чинний посмертний фонд	6.000.—
10. Ювілейний дар	7.006.88
11. Власне майно Т-ва	199.703.04
	424.984.28

Перегляд поодиноких рахунків та інвентарі до повищих чисел білянсу перевірила й узгіднила Контрольна Комісія.
Львів, дня 31 грудня 1932.

Дирекція Т-ва В. П. У. В.:
Мих. Таранько вр. А. Зелений вр.

Контрольна Комісія:
А. Домбровський вр. В. Литвин вр. П. Смилик вр.

ПРЕЛІМІНАР ПРИБУТКІВ І ВИДАТКІВ Т-ВА В.П.У.В.
на 1933-ий рік.

А. Прибутки.

	Зол.
а) Вписове, членські вкладки від 2100 членів та $2\frac{1}{2}\%$ на адміністрацію від „Фонду посмертних допомог”	63.755.00
б) Звороти довжників	3.000.00
в) Вписове до „Фонду посмертних допомог”, виплати до чинного фонду посмертних допомог і 13-та вкладка по 1 зол. від 2100 членів, поменшені на $2\frac{1}{2}\%$. . .	26.770.00
г) Чинні з реальностей і „Приюту”	13.949.80
г) Прибутки „Оселі”, на Ювілейний Дар і видання Т-ва	4.742.23
д) Готівковий рахунок	3.576.69
Разом	115.793.72

Б. Видатки.

	Зол.
а) Платні й ренумерації членів Дирекції і канцелярійного персоналу	9.355.80
б) Кошти Головної Управи, Контрольної Комісії та Головного Мирового Суду	2.250.00
в) Адміністрація Відділів, Центральної Бібліотеки, провізія П.К.О., соціальні забезпечення, вкладка до М. У. Ф., канцелярійні видатки, поштові оплати . . .	7.851.72
г) Репрезентація й правна оборона	3.000.00
г) „Учитель. Слово” та „Шлях виховання й навчання”	19.692.00
д) Незворотні допомоги	5.750.00
е) Виплати з „Фонду посмертних допомог”	23.400.00
е) Видатки „Оселі”	3.844.00
ж) Адміністрація нерухомостей і „Приюту”	12.071.43
з) Кошти додаткової висилки „Ювілейної Книги” . . .	120.00
и) Сплата довгів	28.287.86
Разом	115.622.81

Приходи	115.793.72	зол.
Розходи	115.622.81	„
Сподівана надвишка	170.91	зол.

Відділи В.П.У.В. — Гуртування членів і конкретна їх організаційна праця відбувалася, річ природна, на терені приналежних відділів. На території рідного краю мало Товариство в минулому адміністраційному році 48 відділів у таких політичних або судових повітах: Бережани, Бібрка, Болехів, Богородчани, Броди, Буськ, Бучач, Войнилів, Городенка, Грибів, Долина, Дрогобич, Жидачів, Жовква, Журавно, Збараж, Зборів, Золочів, Калущ, Коломия, Косів, Коничинці, Львів, Любачів, Миколаїв н/Дн., Мостиська, Мушина, Надвірна, Перемишль, Перемишляни, Підгайці, Рава Руська, Радехів, Рогатин, Рожнітів, Рудки, Самбір, Скалат, Сколе, Стрий, Сокаль, Станиславів, Снятин, Теребовля, Тернопіль, Турка н/Стр., Яворів і Ярослав. Крім того зголошено в органів політичної влади заснування двох нових відділів у Солотвині й для вчительства „Рідної Школи” в місті Львові. — Одинацять довоєнних відділів — Березів, Борців, Горлиці, Городок Ягайлонський, Заліщики, Камінка Струмилова, Кросно, Ліско, Сянік, Товмач і Чортків припинили зовсім свою статуткову діяльність по причині зменшення числа членів до тої міри, що в них неможливо навіть вибрати статутові управні органи. Відділи в Печеніжині й Старому Самборі розв'язала Дирекція на бажання заінтересованих членів по причині скасування в них політичних повітів. Члени колишнього печеніжинського відділу відійшли до коломийського відділу, а члени розв'язаного старо-самбірського відділу відійшли в одній частині до турчанського а в другій до самбірського відділів. Члени з тих повітів нашого краю, де не було діяльних статутово відділів, підлягали безпосередно Дирекції Товариства та виплачували членські вкладки до каси Головної Управи. Було їх усіх 63 осіб. Таксамо підлягали безпосередно Дирекції та виплачували свої членські вкладки до каси Головної Управи всі члени з усіх земель Польщі поза межами нашого рідного краю. Було їх усіх у минулому адміністраційному році 211 душ.

Тих 48 Відділів ВПУВ. відповідно до їх чисельности, змісту, форми й інтенсивности їх організаційної праці, можна поділити на три категорії. До першої зачислимо ті відділи, що мають ще відносно поважне число членів та виявляють кращу статуткову діяльність і мають деяке рухоме або готівкове майно в формі специфічних повітових учительських кас, допомогових фондів та бібліотек. Вони відбувають правильні річні загальні збори та скликають періодичні сходи членів для організаційних справ, відчитів, доповідей або зразкових лекцій. До них належать: Бережани, Городенка, Дрогобич, Золочів, Косів, Любачів, Надвірна, Перемишляни, Підгайці, Рава Руська, Самбір, Станиславів, Стрий, Тернопіль, Турка н/Стр. і Яворів. — До другої категорії належать ті відділи, які мають ще від 20—35 членів пересічно, скликають правильні річні загальні збори та неперіодичні сходи членів; деякі з них мають ще скупенькі свої бібліотеки або невеличкі допомогові фонди. Сюди належать: Бібрка, Болехів, Богородчани, Войнилів, Грибів, Долина, Жидачів, Жовква, Збараж, Зборів, Калущ, Коломия, Коничинці, Миколаїв н/Дн., Мостиська, Перемишль,

Статистика Відділів В. П. У. В. в краю.

I.		II.		III.										IV.										V.										VI.	
Порядкове число	Відділ В. П. У. В. в повіті	Статистика українського вчителства в повіті										М а й н о В і д ді л у										Діяльність Відділу										Дата останнього Загального Збору			
		скількість укр. вчителства в повіті	Належить до В. П. У. В.				Не належить до В. П. У. В.				Бібліотека		нерухоме		рухоме		Капітали		Разом	організація	педагогічно освітня	позашкільно освітня													
			в тому				в тому				творів	томів	В а р т і с т ь			повітової вчительської каси	повітового допомогного фонду																		
			чоловіків	жінок	державн. шкіл	приватн. шкіл	Разом	чоловіків	жінок	державн. шкіл			приватн. шкіл	Разом	зл.			с.					зл.	с.	зл.	с.									
																											Загальних Зборів	Товарис. сходин	Відчитів	Зразкових лекцій	освітніх		економічн	харитативн.	
1	Бережани . . .	61	25	33	53	5	58	2	2	4	4		617	3850	—				5922	64		9772	64	2	1	1	15	20		31/12 1932					
2	Бібрка . . .	37	12	11	21	2	23	11	3	14	14		48	100	—							100	—	2	1	1	1	6	6	5	26/1 1933				
3	Болехів . . .	30	12	5	17		17	5	8	13	13												1	2						31/12 1932					
4	Богородчани . . .	?	22	39			61																												
5	Броди . . .	?	4	5			9																												
6	Бусьл . . .	?	3	4			7																												
7	Бучач . . .	?	12	3			15																												
8	Войнилів . . .	?	7	5			12																												
9	Городенка . . .	?	36	39			75					353	455	3259	19						1433	66	4692	85	1	3	2			12/3 1933					
10	Грибів . . .	?	6	5			11																												
11	Долина . . .	?	6	4			10																												
12	Дрогобич . . .	110	45	25	68	2	70	12	8	34	6	40	72	72	100	—					1280		1380		1	3	3	17	15	6	15/2 1933				
13	Жидачів . . .	19	8	7	15		15	1	3	4	4	156	185	900	—	35	—						935		1	3	3	6	4	6	1/2 1932				
14	Жовква . . .	?	19	22			41																												
15	Журавно . . .	?	8	4			12																												
16	Збараж . . .	?	20	10			30														823	04	823	04	1	3					26/3 1933				
																															1/2 1933				
17	Зборів . . .	?	14	7			21														535	—	2053	20	3088	20	1	3	2	10	28	2	15/2 1933		
18	Золочів . . .	71	38	26	61	3	64	3	4	5	2	7	45	62	300	—	200	—					500	—	1	2	1	5	20		22/12 1932				
19	Калуш . . .	54	24	26	50		70																	1	3						2/2 1933				
20	Коломия . . .	?	27	43			53	3	9	12	12	282	309	1855	55	2142	50				86	10	4084	15	1	1	10	10	10		31/12 1932				
21	Косів . . .	65	24	29	53		28																												
22	Копичинці . . .	?	10	18			43																												
23	Львів . . .	?	40	47	87		87																												
24	Любачів . . .	?	22	21			43																												
25	Миколаїв н/Дн. . .	?	8	14			22																												
26	Мостиська . . .	?	4	2			6																												
27	Мушина . . .	?																																	
28	Надвірна . . .	37	19	16	35		35	1	1	2	2	299	325	2378	17	20	—						2398	17	2	2	2	5	4		7/5 1933				
29	Перемишль . . .	?	12	23			35																												
30	Перемишляни . . .	42	15	13	28		28	6	8	14	14	293	341	1364	—	100					321	47	240	—	2025	47	1	8	2	6	11	1/2 1933			
31	Підгайці . . .	53	28	17	45		45	5	3	8	8	253		986	—	932	97				714	50	218	47	2851	94	1	5	12	6		1/2 1933			
32	Рава Руска . . .	68	30	30	60		60	4	4	8	8	135	169	1020	—	1090	—				14	96	1528	98	3653	94	1	1	35	5		2/2 1933			
33	Радехів . . .	40	20	14	34		34	4	2	6	6	47	52	300	—									300	—	1	2	4	1	12	8	4	15/2 1933		
34	Рогатин . . .	80	29	23	51	1	52	10	18	22	6	28																							
35	Рожнітів . . .	?	12	10			22																												
36	Рудки . . .	?	16	16			32																												
37	Самбір . . .	101	36	39	75		75	10	16	26	26		1000	?	?						37323	—	1000	—	38323	—	1	3		5	3		15/2 1933		
38	Скалат . . .	?																																	
39	Сколе . . .	?	16	12			28																												
40	Стрий . . .	68	20	33	53		53	4	11	6	9	15	132	132	50	—	80	—			705	57	150		985	57	1	10	8	10	6	8	12/1 1933		
41	Сокаль . . .	82	59	20	79		79		3	3	3																					15/2 1933			
42	Станиславів . . .	?	36	33			69																												
43	Снятин . . .	51	15	5	20		20	11	16	27	27	144	144	700	—	35	—															12/3 1933			
44	Солотвина . . .	?																																	
45	Теребовля . . .	?	19	17			36																												
46	Тернопіль . . .	69	37	30	47	20	67	1	1	2	2																					1/2 1933			
47	Турка н/Стр. . .	?	28	36			64						882	890	3700	—	35															11/1 1933			
48	Яворів . . .	?	26	43			69																												
49	Ярослав . . .	?	9	11			20																												
50	Члени поза Відділ. . .	175	99				274																												
	Разом	1113	994	962	35		2107	95	141	214	33	236	3093	5253	23124	61	4670	47			48210	97	9619	31	85287	36	27	71	32	8	188	196	35		

ЗАВВАГА! Нашу Статистику зложили ми на основі звідомлень Відділів В. П. У. В. про їх діяльність у минулому адміністративному році та на підставі матеріалів із спеціальних „Статистичних Листів“, що їх Відділи обов'язані були зладити й прислати нам найпізніше до 15 травня н. р. На жаль не всі Відділи прислали нам у пору „Звідомлення“ і „Статистичні Листи“. В тих випадках ми сіли ми користати з тих статистичних відомостей, які були в наших актах із попередніх літ. По тій причині годі нам ручити за оглядну правдивість поданих тут цифр і відомостей.

Радехів, Рогатин, Тереховля. — До третьої категорії зачислено ті відділи, які мають пересічно 20—10 членів та не ведуть ніякої майже статуткової діяльності; вони не скликають навіть від довшого часу ні річних загальних зборів ні товариських сходин. Їх випадало б назвати мертвими клітинами організації. Тут належать усі інші відділи, не названі в нас ні в першій ні в другій категорії. — В усіх тих відділах було в минулому адміністративному році 2107 членів. Розуміється, ця цифра невірна й не відповідає фактичному станові наших членів. Треба мати на увазі, що при обчислюванні числа наших статутових членів ми зачислили сюди тільки таких членів, що не залягали поперех 6-и місяців із членськими вкладками. Тим чином поза загальною цифрою 2107 наших статутових членів ми маємо ще фактично 150—200 членів, які безперечно вирівнають у своєму часі всі свої членські зобов'язання та стануть фактичними й статутовими нашими членами.

Взагалі зладити нам статистику українського вчителства в цілій державі, а з-окрема в рідному краю дуже тяжко. Просто не маємо як і від кого роздобути вірні статистичні матеріали. Нехай послужить ілюстрацією цього стану факт, що на 48 відділів прислали нам звідомлення зі своєї діяльності тільки 30 відділів, а з них тільки 20 (двадцять!) виповнили й повернули нам до 20 травня ц. р. квестіонар про статистику відділів. Поза межами нашої вузкої батьківщини в усіх воевідствах і повітах ми не найдемо буквально людини ні зпосеред наших членів ні зпоза членів, яка булаби в стані зібрати й опрацювати нам статистичний матеріал про фактичну кількість і якість українського народнього вчителства хочаби в одному повіті чи воевідстві. Ми можемо користати тільки з доступних для нас урядових статистичних матеріалів. Але що скривається фактично під тими статистичними цифрами народніх учителів українців, греко-католиків чи православних, того ми не можемо ніяк збагнути, коли тільки яка може 7-ма частина з них належить до нашого Товариства. Хто вони ті „українці“, „греко-католики“ й „православні“, коли від добрих 10-и літ не знають і не належать до одиної в Польщі „Взаємної Помочі Українського Вчителства“!? Але всеж таки ми в наших організаційних змаганнях не будемо опускати рук і кого тільки буде можливо, старатимьмо притягнути до нашої організації. Задля того ми не пожалуємо ніяких ні матеріальних жертв, ні організаційних зусиль.

По тій самій причині, що тільки 30 відділів прислали нам звідомлення і квестіонар для статистики, трудно нам подати правдиві підсумки організаційного матеріального й культурного дорібку нашого вчителства в усіх відділах. Та всеж таки призбиранний у нас і цей скромний та неповний матеріал показує, що матеріальний і культурний дорібок організованого українського вчителства, як на наші сучасні суспільні й економічні умови досить показний. 14 повітових бібліотек із 3093 творів у 5253 томів вартости 23.124.61

зол., рухоме й нерухоме майно в сумі 4.670 зол. та капітали в повітових касах і допомогових фондах у сумі 57.830.28 зол. є поважним економічним і культурним надбанням, гарним вислідом кількालітніх зусиль. Треба його тільки охороняти й помножувати, а буде з нього певно чимала користь не тільки для самого вчителства, але й також для громадянства.

Менше ефективно виглядає участь нашого вчителства в позашкільній економічній чи культурній праці. 419 учителів, активних на полі позашкільної громадянської праці — це трошки за мала пропорція, відповідно до наших національно-суспільних завдань і потреб. Можливо, що фактичний стан у тій ділянці далеко кращий (віримо, що так є!), що вчителство з деяких зрозумілих причин і мотивів закриває свою громадянську діяльність. Та якби там не було, цей стан не відрадний; тут потрібна поправа, більша масова активізація. Зате відрадно представляється жертвенність наших членів на народні культурні й інші суспільні потреби; вона досить показна, можна сказати, вдовольюча.

Організаційна діяльність Відділів була досить оживлена. Члени сходилися відносно часто для вислухання відчитів і зразкових лекцій. Найбільшу увагу приковували до себе питання розбудови Товариства й нових ділянок його праці. Члени обговорювали на своїх сходах справи „Фонду посмертних допомог“, стипендійних фондів, варстатів праці, ощадностей ув „Учительській Касі“ та есентуального придбання учительської бурси. Про ті організаційні праці Відділів має головний провід Товариства подрібні звідомлення. В цілomu році відбули всі відділи 98 зборів і сходів та мали 32 відчитів і 8 зразкових лекцій.

КУТОК ПРАВНОЇ ПОРАДИ Й ОБОРОНИ.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ПРАВ ФУНКЦІОНАРІВ КОЛИШНІХ ЗАЙМАНЩИН.

Арт. 4-ий закону з дня 18 березня 1932 р. про зміну деяких приписів, що торкаються емеритального забезпечення державних функціонерів, постановляє. „Державні функціонери, котрі перед вступленням до польської державної служби виконували службу в колишній займанщині, яка підпадає дочисленню до емеритальної вислуги на засаді арт. 81 і 84 закону з дня 11 грудня 1923 р. (Д. З. Р. П. Ч. 6 з р. 1924 поз. 46), повинні найпізніше до дня 31 грудня 1933 р. зголосити на письмі свої права з цього титулу, доказуючи їх усіма номінаційними декретами тимчасової та декретами сталої передвоєнної служби (до 31. X. 1918 р.).

Зголошення треба вносити на письмі через Шкільну Повітову Раду до Скарбової Палати; однак, якщо зголошення наступило в назначенім речинці, але не долучено до нього всіх декретів із причини незалежних від волі інтересованого, то вимагані документи можна предложити по назначеному речинці.

Незголошення в назначеному речинці передвоєнної служби, яка підпадає дочисленню до емеритальної вислуги на засаді арт. 81 і 84 закону з дня 11 грудня 1923 р., спричинить утрату права до почислення цієї служби до емеритальної вислуги.

Власти, вказані в арт. 27 закону з дня 11 грудня 1923 р. про емеритальне забезпечення державних функціонерів, устійненого законом з дня

18 березня 1932 р., видадуть постанову до дня 31 грудня 1935 р., чи зголошені й удокументовані літа служби в колишній займанщині підпадають під постанови арт. 81 уст. 1, або арт. 84 закону про емеритальне забезпечення державних функціонерів і чи підпадають на засаді тих постанов дочисленню до емеритальної вислуги.

Арт. 81-ий. — Функціонерам, котрі перед вступленням до польської державної служби були в службі в колишній займанщині, в службі колишнього Галицького Краєвого Виділу, або були вчителями прилюдних народніх або виділових шкіл, а переходять на емеритуру з польської державної служби, вчисляється до емеритальної вислуги всі літа служби в колишній займанщині, які підпадають зачисленню по думці постанов емеритального закону колишньої займанщини, чи там постанов галицьких краєвих законів.

Арт. 84-ий. — Державні функціонери, котрі були членами емеритальних кас або вплачували емеритальні вкладки до кас колишніх займанщин, якщо докажуть, що з цього титулу присуджуючого їм права не зреалізували в колишніх займанщинах, можуть користати з постанов закону з дня 11 грудня 1923 р., але під умовою попереднього відступлення на річ Державного Скарбу всіх прав, які присуджують їм із титулу членства в тих касах, чи там із титулу вплачення емеритальних вкладок.

Без огляду на те, що вже колись зголошено владі службу в займанщині, до зголошення емеритальних прав із титулу служби в займанщині є обов'язані всі сталі й провізоричні вчителі, котрі перед вступленням до служби в польській державі виконували службу в займанщині, а в польській службі оставали в дні 1 квітня 1932 року, або були до неї прийняті по дні 1 квітня 1932 року, або будуть прийняті до польської служби перед днем 1 січня 1934 року.

Ці права до служби в займанщині обов'язані зголосити також і ті, що остають у нечинному стані або в завішенні. Зголошення треба писати так:

До

Скарбової Палати (Izby Skarbowej)

В

через Шкільну Повітову Раду (Шкільний Інспекторат)

В

Н. Н., учитель(ка) (управитель(ка) 1—2—3-класової школи) в
в справі емеритальних прав із титулу заборчої служби.

Прохання.

На засаді арт. 4 закону з дня 18 березня 1932 року (Д. З. Р. П. Ч. 26, поз. 239), зголошую свої емеритальні права з титулу заборчої служби.

Одночасно прохаю дочислити мені до емеритальної вислуги на підставі арт. 81 і 84 емеритального закону з дня 11 грудня 1923 р. (Д. З. Р. П. Ч. 42 з 1931 р., поз. 380) отсі окреси служби в колишній державі (назвати її), а саме:

1) при 1—2—3—4 і т. д. кл. школі в від дня до дня, це є літ міс. днів

2) при школі в

3) при школі (навести по черзі всі школи, при котрих служено)

Разом літ місяців днів

Повищі окреси доказую отсими документами:

1) декрети Ради Шкільної Окружної в

2) по черзі подати всі номінаційні декрети.

Місцевість і дата

(підпис)

ДОДАТКИ НА МЕШКАННЯ.

Міністерство Внутрішніх Справ розіслало до Воеводів обіжників такого змісту: „Згідно з § 2-им розпорядку Міністра Освіти з дня 11 березня 1931 (Д. З. Р. П. ч. 29 поз. 197) громади обов'язані виплачувати вчителству народніх шкіл мешканевий додаток у випадках, коли не можуть дати їм мешкання в натурі, або коли вчитель не прийме мешкання в будинку, непризначенім на шкільні цілі. Якщо громада не виплатить додатку в назначеному

речинці, то цей додаток виплачує каса Скарбового Уряду з комунальних сум відносної громади.

Цей спосіб виплачування додатку на мешкання показався невідповідний, бо буває так, що вчительство отримує цей додаток із припізненням, або цілком його не отримує через те, що громада не має фондів, а комунальні суми цієї громади, які є на цю ціль в диспозиції Скарбового Уряду, не покривають цього видатку. Цей спосіб виплачування додатку на мешкання вводить залежність учительства від управ громад, що викликає невдоволення в учительських кругах.

У зв'язку з тим є проєктована зміна дотеперішньої системи виплати додатку, саме через зміну підвищеного розпорядку в тім напрямку, щоби в випадку, коли не дано вчителю мешкання в натурі, мешканевий додаток виплачували вчительству Скарбові Уряди з комунальних сум відносних громад, а в випадку недобору комунальних сум, мають відносні громади доповнити їх відповідними доплатами.

Міністерство Внутрішніх Справ доручає Воеводам повідомити про це Управи Громад, а також доручити Повітовим Виділам, щоби наказали громадам вставити до бюджетів відповідні суми на мешканевий додаток для вчительства; якщо громади в ніякий спосіб не зможуть покрити цього видатку в загальних громадських доходах, то цей недобір громад повинен доповнити Комунальний Уряд на підставі арт. 34-го закону про тимчасове управління комунальних фондів.

В громадах, котрі залягають із виплатою додатку на мешкання для вчительства, належить вирівнати ці залежності непізніше до кінця бюджетового року 1933/34.

Перерахування емеритур від 1 квітня 1933 р. — Від квітня 1933 року перераховано емеритальні забезпечення державних функціонерів, вдів і сиріт по них на підставі арт. 19-го емеритального закону з 11 грудня 1923 року, зновелізованого арт. 1-им точка 7 емеритальної новелі з 18 березня 1932 р. (Д.З.Р.П. Ч. 26 поз. 239).

Емеритури перераховано по думці нових процентових норм, приймаючи по 15-літній службі 40 проц., за кожний наступний рік до 25 року служби включно по 2.4 проц. більше, а за кожний дальший рік від 26 до 35 року служби по 2.8 проц. більше підстави виміру, або як повний вимір емеритури 92%. У випадках признання емеритури за коротший час ніж за 15 літ, устійнено емеритуру за час до 10 літ служби включно на 30%, а за кожний наступний рік служби до 15 літ включно на 2% більше підстави виміру.

Це перерахування не торкається по думці новелі: а) вдів і сиріт, котрих емеритальне забезпечення не перевищує: для вдови квоти 50 зол., для сироти квоти 25 зол. місячно, б) емеритів займанщин, котрих емеритальне забезпечення обнижено від 1 травня 1932 року через відрахування 8% емеритальної оплати.

Підставою до виміру емеритури є останньо побирана платня в чинній службі у вимірі для самітного, а саме кількість пунктів вивінування для даної групи і шабля, + 60 пунктів регуляційного додатку, + економічний додаток 44 пунктів на жінку, + додаток за управління.

Кількість усіх пунктів множиться процентом від почислених літ служби й заміняється на золоті, числячи по 43 гр. за пункт.

До цієї засадничої емеритури дочисляється процент належного даному емеритові мешканевого додатку. З устійненого в цей спосіб емеритального забезпечення бруutto відраховується: а) доходовий податок від емеритури без мешканевого додатку, якщо емеритура перевищує річно квоту 2500 зол.; б) 10% додаток від доходового податку; в) 1%-ву оплату на Фонд Праці по думці закону з 16 березня 1933 року (Д. З. поз. 153), від засадничої емеритури й мешканевого додатку.

Присуд Найвишого Адміністраційного Трибуналу в справі перенесення на основі § 58. — Тов. Х., перенесений 1930 року на основі § 58 закону про службові відносини вчительства, заскаржив декрет перенесення Міністерства Освіти до Найвишого Адміністраційного Трибуналу.

Розглядаючи скаргу в дні 16 травня ц. р., Найвищий Адміністраційний Трибунал віддав її, мотивуючи це тим, що перенесення для „добра школи“ залежить від свobodного визнання влади, а на основі актів Найвищий Адміністраційний Трибунал ствердив, що перенесення було законно оправдане.

Najwyższy Trybunał Administracyjny L. Rej. 6905/30 w przedmiocie emerytury, po przeprowadzonej dnia 22. listopada 1932 r. rozprawie, a to po wysłuchaniu sprawozdania sędziego-referenta, jakoteż wywodów zastępcy skarżącego, oraz zastępcy interesowanej władzy uchyla zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania i zarządza zwrot skarżącemu wniesionej opłaty

Powody: Reskryptem z dnia 25. lutego 1921 r. L. 840/Br. B. 21 Kuratorium O. S. L. we Lwowie, orzekło rehabilitację B. R., nauczyciela kierującego szkoły powszechnej w W., w powiecie S. i przyjęło go w poczet publicznych funkcjonariuszów Rzeczypospolitej Polskiej. Reskryptem zaś z dnia 2. maja 1921 r. L. 1602/Br. B.21 rzeczone Kuratorium, załatwiając sprawozdanie w sprawie odmówienia przez R. złożenia służbowego, poleciło Radzie Szkolnej Powiatowej w S. zaważać go do złożenia przyrzeczenia służbowego i zaprotokołować jego oświadczenie, iż jest gotów na wezwanie złożyć przysięgę służbową na wierność Państwu Polskiemu.

R. został wprowadzony w obowiązki zawodowe w dniu 18. maja 1921 r. a to po złożeniu przyrzeczenia służbowego.

Reskryptem atoli Kuratorium z dnia 1. października 1921 r. L. 28613/I/21 został R. od obowiązków nauczycielskich zwolniony, ponieważ funkcjonariuszami państwowymi Rzeczypospolitej Polskiej mogą być tylko ci, którzy przynajmniej się niedwuznacznie i bez zastrzeżeń do obywatelstwa polskiego, R. natomiast wezwany trzykrotnie do przedłożenia wykazu osobistego, złożył wkońcu ten wykaz, lecz nie wypełnił rubryki, tyczącej się przynależności państwowej, a oświadczył ustnie w biurze Rady Szkolnej Powiatowej, że nie wypełni przynależności państwowej, gdyż ta część kraju jest pod okupacją i nie należy do Rzeczypospolitej Polskiej. Kuratorium nadmienilo ponadto, że R. w stosunku służbowym wzbrania się używać języka polskiego.

Przeciwko zarządzeniu Kuratorium z dnia 14. października 1921 R. nie wniósł zażalenia, natomiast zaś wniósł odwołanie Towarzystwo wzajemnej pomocy galicyjskiego i bukowskińskiego nauczycielstwa we Lwowie, które to odwołanie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jako wniesione bez legitymacji prawnej, orzeczeniem z dnia 22. sierpnia 1922 r. Nr. 19557/I nie wzięło pod rozważę.

Gdy decyzją z dnia 4. czerwca 1929 r. L. I. 18882/29 Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego odmówiło R. wypłacenia uposażenia za czas od 18. maja do 31. października 1921 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uznało, że żądania wypłaty uposażenia za czas pełnienia obowiązków służbowych jest uzasadnione, wobec czego decyzję Kuratorium uchyliło i przyznało R. uposażenie służbowe za czas wymieniony.

Załatwiając w administracyjnym toku instancji prośbę R. z dnia 26. stycznia 1930 r., wniesioną do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego decyzją z dnia 4. kwietnia 1930 r. Nr. I. 5294/30 nie uwzględniło prośby R. o przyznanie mu uposażenia emerytalnego, ponieważ postanowienia ustawy emerytalnej z dnia 11. grudnia 1923 r. poz. 46. Dz. Ust. z r. 1924, na podstawie których prośba R. mogła być rozpatrywana, odnoszą się według art. 1. tej ustawy do funkcjonariuszów państwowych, mianowanych na stałe, natomiast R. nie jest funkcjonariuszem państwowym, ponieważ wskutek nieprzyznania się do obywatelstwa Państwa Polskiego, orzeczeniem z dnia 14. października 1921 r. poleciło Kuratorium Radzie Szkolnej w S. zwolnić R. od obowiązków nauczycielskich, wzmiarkowane zaś orzeczenie stało się prawnocnem i już zaskarżeniu nie podlega.

Orzeczeniem z dnia 7. lipca 1930 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nie uwzględniło zażalenia R. przeciwko decyzji Kuratorjum i zaskarżoną decyzję zatwierdziło z powodów niżej przytoczonych.

Orzeczenie Ministerstwa zaskarżył R. do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Skarżący twierdzi, iż słusznym jest zarzut, podniesiony w odwołaniu do Ministerstwa, że decyzja Kuratorjum z dnia 14. października 1921 r. nie uprawomocniła się, ponieważ nie zawierała wskazania, w jaki sposób może być zaskarżona, wobec czego już z tego powodu winno było Ministerstwo zastosować art. 95. i 28. ustawy emerytalnej z dnia 11. grudnia 1921 r. Poza tem, twierdzi skarżący, nie można odrzucać odwołania bez uzasadnienia dla czego zarzuty odwołania nie są uwzględnione, co jest wadliwością postępowania. Skarżący zarzuca, że art. 1. ustawy emerytalnej grudniowej nie może być podstawą odmownej odpowiedzi, a art. 85, 93 i 95 tej ustawy, zdaniem skarżącego, dają całkowitą podstawę do uzyskania i starania się przez niego o uposażenie emerytalne. Skarżący zaznacza, że dopiero po wdrożeniu odpowiednich dochodzeń w myśl przepisów ustawy emerytalnej, można mówić o przyznaniu lub odmowie skarżącemu uposażenia emerytalnego.

Rozpoznając skargę R., Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał, że zarzuty teje, co do wadliwości postępowania, oparte na twierdzeniu, że decyzja Kuratorjum z dnia 14. października 1921 r. nie mogła uprawomocnić się ze względu na brak w tej decyzji pouczenia o trybie zaskarżenia, oraz oparte na rzekomym braku uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia Ministerstwa, są nie-trafne.

Zaskarżone orzeczenie zostało wydane z powołaniem się na uzasadnienie, podane w decyzji Kuratorjum z dnia 4. kwietnia 1930 r., gdy zaś w decyzji tej zostały przytoczone powody odmownego załatwienia roszczeń skarżącego nie miało już Ministerstwo potrzeby, o ile uważało te powody za słuszne, powtarzać je w zaskarżonem orzeczeniu.

Co się więc tyczy pouczenia, które zarzuca skarżący, to brak ten, zresztą wogóle nieistotny, gdyż nie mogący szkodzić skarżącemu, który winien był się poinformować o przysługującym mu prawie odwołania, w niniejszym wypadku w żadnym razie nie może być uważany za istotną wadliwość postępowania, ponieważ skarżący w rzeczywistości wniósł odwołanie od rzeczonyj decyzji Kuratorjum za pośrednictwem jednak Towarzystwa Wzajemnej Pomocy galicyjskiego i bukowińskiego nauczycielstwa we Lwowie, nie upoważnionego statutowo do wnoszenia odwołań, jak to uczyniło Ministerstwo, nie mogło być wzięte przez władzę, do której było skierowane, pod rozwagę.

Istotnie natomiast, wadliwości postępowania dopatrzył się Najwyższy Trybunał Administracyjny w traktowaniu roszczeń skarżącego jedynie ze stanowiska nabycia przez niego praw emerytalnych i z tytułu i w związku z jego służbą państwową polską.

Jeżeli bowiem władze przyszły do przekonania, że R. nie nabył praw emerytalnych, ze względu na pełnienie przez pewien czas obowiązków nauczycielskich w Państwie Polskiem, winny one były rozważyć czy nie nabył on tych praw z tytułu służby zaborczej, czego też skarżący domaga się, powołując się na art. 95. ustawy emerytalnej z dnia 11. grudnia 1923 r.

Z tych też ostatnio przytoczonych powodów, opierając się na art. 84. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17. października 1932 r. poz. 806. Dz. U-t., Najwyższy Trybunał Administracyjny zaskarżone orzeczenie, z powodu wadliwego postępowania, uchylił.

Postanowienie o zwrocie opłaty opiera się na art. 95. ostatnio cytowanego rozporządzenia.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Зголошення до Оселі. — Зголошення на побут в „Учительській Оселі“ в Ворохті в часі ферій належить вносити до Дирекції Т-ва ВПУВ. в Львові, вул. Якуба Стшеме, 11/II до кінця травня ц. р. Пізніші зголошення возьмуться під увагу тільки в міру вільних місць.

Зголошення писати по такому зразку:

Ім'я й назвисько зголошеного;

Місцевість, пошта й повіт;

Дата уродження;

Число членської легітимації.

Імена й назвиська зголошених членів родини, їх вік, звання, родинне посвоячення (мама, брат, сестра, муж — не учитель, можуть бути прийняті тільки в міру вільних місць).

Свідцтво лікаря замешкалого в ;

Кого з родини повідомити на випадок занедужання

Замовляю на побут в „Оселі“ на сезон від дня до дня включно родинну кімнату на 2 ліжка, 3 ліжка, 1 ліжко в збірних кімнатах по 30 зол. гр. (Непотрібні числа счеркнути). Родинні кімнати резервується тільки для родин (муж, жінка, діти).

Оскільки висилаєте саму дитину нижче 16 літ, подайте ім'я, назвисько й адресу того, кому поручаєте опіку над дитиною, та долучіть до зголошення письмненне зобов'язання названого опікуна.

В зголошенні треба написати, що приноровитеся без застережень в імені своїм і всіх Вами зголошених осіб, до постанов правильника та розпоряджень Управи „Оселі“.

До зголошення треба долучити лікарське свідцтво.

Для вможливлення побуту в „Оселі“ якнайбільшій кількості членів, обмежується час пробування до сезонів, а саме:

перший сезон триватиме від 15/VI. до 30/VI.

другий сезон триватиме від 1/VII. до 15/VII.

третій сезон триватиме від 16/VII. до 31/VII.

четвертий сезон триватиме від 1/VIII. до 10/VIII.

Харчування у власній кухні піchnеться від 20 червня ц. р. Зголошення на побут в „Оселі“ через більше сезонів допускається тільки в міру вільних місць.

Хорих на туберкульозу не приймається до „Оселі“. Колиб лікар „Оселі“ ствердив у літника недугу, небезпечну для оточення, мусить недужий покинути „Оселю“ до 24 годин без права відшкодування за понесені кошти.

За мешкання в „Оселі“ вплачується завдаток у висоті 20 зол. до каси Тов-а до 1 червня 1933 р.

По зложенні цієї належитості отримає прийнятий посвідку прийняття, якою легітимується по приїзді до „Оселі“ в управителя „Оселі“.

Належитість за харч платить прийнятий Управі „Оселі“ в Ворохті.

Якщо прийнятий член не приїде на час, який означив у своєму зголошенні, виїде з „Оселі“ перед упливом означеного сезону, або не приїде зовсім, не повідомляючи про те вчасно Дирекцію Т-ва, не може домогатися звороту вплачених грошей за мешкання.

Замовлене мешкання чекатиме на приїзд літника повних 5 днів від дня зголошення. По цім речинці диспонує місцем Дирекція Т-ва.

Принагідні гості (члени) одержать приміщення на другому поверсі за оплатою 30 гр. за добу.

Вони обов'язані мати свою подушку й накриття.

Родин із дітьми нижче 3 літ не приймається.

Прийняті привезуть зі собою подушку, тепле накриття, пошивки, туалетове приладдя і таку кількість білизни, щоби обійтися без прання. Родинні кімнати 3-ліжкові коштуватимуть 2 зол. денно, а в збірних кімнатах по 1 зол. Наріжні одноліжкові кімнати коштуватимуть денно 1.50 зол. Приміщення на II поверсі 0.30 зол.

Ціна харчу вноситиме денно: а) для дорослих по 3.20 зол. б) для дітей від 3—10 літ по 2.00 зол. Літники діставатимуть харч три рази на день (снідання, обід, вечерю і раз на день чай при обіді, або при вечері). Друге снідання й підвечірок можуть замовляти собі літники в завідуючого харчівнею.

Кухня не буде видавати окремих харчів для хорих на жолудок.

Заввага: До „Оселі“ приймається тільки дійсних членів, це є таких, що не залягають у членських вкладках та жертвою на „Оселю“.

Короткоречинцевий побут належить також зголосити в Дирекції Т-ва до кінця травня. Незголошені не матимуть приміщення.

ВІДІЛИ В. П. У. В.

Скликають збори і сходи.

Бережани. — Ширші сходи членів Відділу В.П.У.В. в Бережанах відбудуться дня 11 червня 1933 року о 10-й годині перед півднем у домівці „Рідної Школи“ в Бережанах з таким порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з останніх товариських сходів Відділу ВПУВ. в Бережанах; 2) Дискусія на річний звіт Дирекції ВПУВ. у Львові; 3) Відчит т. Марії Гошовської — „Чому українська жінка в першу чергу повинна цікавитися ідеєю ощадності?“; 4) Відчит тов. Пилипа Гошовського — „Ощадність, як основа нашого економічного життя“; 5) Внески й запити.

Коломия. — Надзвичайний Загальний Збір членів коломийського Відділу В. П. У. В. відбудеться дня 3 червня ц. р. о 10-й годині ранку в „Народньому Домі“ при вул. Костюшка 23 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Справа перебрання Учительського Склепу В. П. У. В. в Коломиї; 3. Біжучі справи і внесення.

З огляду на велику вагу справи перебрання Учительського Склепу В. П. У. В. Управа Відділу взиває всіх Членів явитися громадно на цьому зборі. —

Сокаль. — Сходи членів Відділу В. П. У. В. в Сокалі, відбудуться дня 15 червня ц. р. о 12-й годині дня в домівці „Бесіди“.

Тернопіль. — Ширші сходи членів Відділу В. П. У. В. відбудуться в домівці Тов-а „Української Бесіди“ дня 11 червня ц. р. о 9-й годині ранку з таким порядком нарад: 1) Відкриття сходів. — 2) Реферат тт. Пастушенка або Залужного. — 3) Дискусія на довільні теми: психології, методики, виховання на основі нових метод навчання д-ра М. Монтесорі. — 4) По думці обіжника Дирекції В. П. У. В. виготовлення директив і внесення делегатів Відділу на Загальний Збір Тов-а ві Львові в справі: а) Реконструкції правління „Фонду посмертних допомог“; б) Учительської Бурси; в) Стипендійного фонду; г) Проєктів на створення варстатів праці; г) Складання 1-о золотих місячних ощадностей ув „Учительській Касі“. — 5) До умови внесення в справі Учительської Бурси зібрання вірного статистичного матеріалу про родинні відносини в повіті: а) Скільки учительських дітей; б) Їх стать і вік; в) До якої школи й класи вони вчащають — із поданням у цій анкеті імен батьків і дітей. — 6) Евентуальні додаткові доповнення нарад подасть до відома перед відкриттям нарад. — 7) Внесення й запити. — Заввага. — Через те, що ці сходи є останні перед Загальним Збором Тов-а ві Львові, й що вони є дуже важні, всі члени Відділу обов'язані взяти в них участь солідарно.

Відбули збори і сходи.

Грибів. — Звичайний Загальний Збір членів грибівського Відділу В.П.У.В. відбувся дня 12 січня 1933 о 14-й годині в Бінчаровій по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з минулорічного Збору; 3. Звіт Дирекції з діяльності Відділу; 4. Звіт Дирекції скарбника й Контрольної Комісії; 5. Вибір Управи Відділу; 6. Внесення. — Відділ має 12 членів. Усі справи полагав на формальних засіданнях. Відділ мав у минулому році 848 зол. у прибутках і 832.50 зол. у видатках. Касова готівка виказала 15.50 зол. В склад Управи Відділу ввійшли тт. Вовк Ілля — голова, Нищота Андрій — заступник голови, Мерена Василь — секретар і Гуцалюкова Стефанія. Делегатом Відділу на Загальний Збір вибраний т. Вовк Ілля.

Збараж. — Звичайний Загальний Збір збараського Відділу В.П.У.В. відбувся дня 1 лютого ц. р. о 13-й год. дня в домовіці „Українського Дому“ по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення: а) з діяльності Відділу, б) скарбника й в) допомогового фонду; 4. Звідомлення Контрольної Комісії; 5. Вибір: а) Управи Відділу, б) Контрольної Комісії й в) Делегатів на Загальний Збір у Львові. — До Відділу належить 30 членів; 4 члени остають поза організацією. В минулому році скликав Виділ 3 товариські сходини. Відділ має від 1 вересня 1931 року свій власний допомоговий фонд у висоті 823.04 зол. Касова готівка адміністраційного фонду виносила з кінцем року 47.06 зол. Управа Відділу вела правну раду й інтервенювала в службових справах своїх членів у влади. До Управи Відділу ввійшли тт. Борщ Микола — голова. Білінський Єронім — заступник голови, Мазуренок Кость — секретар, Прка Олександр — скарбник і Савчук Дамян — бібліотекар та заступники Дідик Семен і Клим Григорій. Контрольна Комісія складається з тт. Кліма, Борака й Гринькевича та заступників Зелінського й Прокопчука. Мандати делегатів на Загальний Збір у Львові отримали тт. Борщ, Гринькевич, Зелінський і Клим.

Журавно. — Звичайний Загальний Збір журавенського Відділу В.П.У.В. відбувся дня 26 березня 1933 р. в Журавні по такій програмі нарад: 1. Відкриття Загального Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Збору; 3. Звідомлення з діяльності в минулому році; 4. Пояснення нового статуту; 5. Вибір: а) Управи Відділу, б) делегатів на Загальний Збір у Львові; 6. Учительська бурса; 7. Внесення. — Члени не виявляють зацікавлення організаційними справами, тому й діяльність Відділу була дуже млява. В склад Управи Відділу ввійшли тт. Гарасим Василь — голова, Грубська Софія — заступниця голови, Беґей Микола — секретар, Олексюк Ярослав — скарбник, Болахівський Іван — бібліотекар та заступники Касараба Микола й Манастирська Ольга. До Контрольної Комісії вибрані тт. Чмелик Іван, Білоус Володимир, Грубська Емілія, та заступники Касарабова Марія й Лесик Роман. Мандати делегатів на Загальний Збір у Львові отримали тт. Гарасим Василь і Болахівський Іван.

Теребовля. — Звичайний Загальний Збір теребовельського Відділу В.П.У.В. відбувся в Теребовлі дня 1 лютого 1933 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення з діяльності; 4. Звідомлення Контрольної Комісії; 5. Вибір Управи Відділу; 6. Біжучі справи і внесення. — До Відділу належить 36 членів. У минулому році мав Відділ 2 товариські сходини. Товариство цікавилось культурними й економічними справами народу та складало відповідні жертви на ті цілі. Виділ звертав увагу на правильне вплачування членських вкладок та цікавився повітовою вчительською бібліотекою. До Управи Відділу ввійшли тт. Рушицький — голова, Томків — заступник голови, Яворський — секретар, Скоморівська — скарбник і Стецишинівна — бібліотекарка. До Контрольної Комісії вибрані тт. Мусянович, Барабаш і Берестянський та заступник Томків. Мандати делегатів на Загальний Збір у Львові отримали тт. Рушицький, Яворський, Томків і Ліпінська.

Львів. — На Загальному Зборі Відділу в дні 26 березня ц. р. встійнено напрямні культурної праці. Відділ числить 87 членів. До Управи Відділу належать тт. Зелений Андрій — голова; Бень Василь — заст. голови; Петрів Денис — писар; Хоминська Олена — скарбник; Марія Панейківна — бібліотекар.

Делегатами на Загальний Збір Т-ва вибрано тт. Михайла Заруцького, Сеньоту Івана, Хоминську Олену, Шубертівну Юлію, Сеницю Михайла, Бобеля Михайла, Бень Василя, Когута Теодора й Сникила Дениса.

Зміни в службовій прагматичі та емеритальному законі пояснив т. Зелений Андрій. Цікавого реферату вислухали приявні в повному задоволенні й зацікавленні.

Дня 13 травня ц. р. відбулися сходини Відділу, на яких передискутовано справи. Реконструкції „Фонду посмертних допомог“, Стипендійного Фонду, обов'язкової щадничої вкладки до „Учительської Каси“, справи Вчительської Бурси і вартатів праці. Ухвалено підтримувати на Загальному Зборі Т-ва проєкт зміни правилника „Фонду посмертних допомог“, а зокрема обстоювати відхилення § 12-го правилника. До інших справ поставилися члени негативно. Натомість привні заявлялися одностайно за примусовим виплачуванням 1 зол. оцадностей до „Учительської Каси“.

Войнилів. — Звичайний Загальний Збір членів войнилівського Відділу В.П.У.В. відбувся в Войниліві дня 12 березня 1933 року по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору й відчитання протоколу з останнього загального збору; 2. Звідомлення (організаційне й касове) з діяльності Відділу; 3. Пояснення нового статуту; 4. Вибір: а) Управи Відділу, б) Контрольної Комісії, в) Делегатів на Загальний Збір у Львові; 5. Учительська Бурса; 6. Біжучі справи й внесення. — Відділ числить 20 членів. На підставі звідомлення скарбника стверджено, що всі члени Відділу залягають із членськими вкладками на досить поважні суми. По оживленій дискусії доручив Збір новому скарбникові перевірити й відповідно виправити рахунки членських вкладок із попередніх літ та вівзав усіх членів повирівнувати всі свої залежності місячними ратами впродовж року. В склад Управи Відділу ввійшли: Коваль Генрих, Мацех Володимир, Кравець Василь, Лотоцька Марія і Грах Володимир та заступники Козловська Анна й Масюківна Анна. Про учительську бурсу виголосив доповідь т. Коваль. Відповідне внесення в тій справі вислав Відділ Дирекції Товариства.

Самбір. — Звичайний Загальний Збір членів самбірського Відділу В. П. У. В. відбувся в домівці „Українського Вселюдного Учителя“ в Самборі дня 15 лютого 1933 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 1. Звідомлення (організаційне й касове); 3. Вибір: а) Управи Відділу, б) Контрольної Комісії, в) Делегатів на Загальний Збір у Львові; 4. Біжучі справи й внесення. — Відкриваючи нараду, голова повитав уперше всіх членів у власній домівці, куплений цього року за 2.175 амер. доларів. Відділ розвиває досить оживлену працю. Крім купна власної домівки, заснували члени видавничий фонд і видали повість Филіпчика „За вчительським хлібом“ та роблять заходи до видання повісти „Бездомні плугаторі“. Відділ збирає також матеріали до хроніки українських шкіл у самбірському повіті. Відділ числить 84 членів на 117 українських народніх учителів(ок) у повіті. В минулому адміністраційному році мав Відділ 6.609.50 зол. у прибутках і 6.607.50 зол. у видатках, так, що касова готівка виносила 2.— зол. В склад Управи Відділу ввійшли тт. Сілецький Степан, Януш Іван, Федина Михайло, Булківна Омеяна і Мішкевич Віктор та заступники Мариняк Михайло і Несторович Софія. До Контрольної Комісії вибрані тт. Менцінський Остап, Пелулях Юстин і Кішакевич Марія та заступники Скорик Ольга й Чирнявський Кость. Делегатами на Загальний Збір у Львові будуть тт. Януш Іван, Булківська Омеяна, Мішкевич Віктор, Мариняк Михайло, Несторович Софія, Лазарів Василь, Стебельський Ілля й Скалок Петро. — Народи покінчилися відчитом проф. д-ра А. Княжинського „Про розвиткові степені дитини“ і чайним вечором без алькогольних напитків і танців, що протягнувся серед товариських розмов і співів до 4 год. ранку.

Поклик самбірського Відділу В. П. У. В. — Товариші й Товаришки! — Самбірський Відділ В. П. У. В. звертається до Вас, звертається до тих, котрим післали ми видану нашим Відділом педагогічну повість: „За вчительським хлібом“ — з гарячим проханням, щоби були ласкаві прислати за неї гроші в ціллі видання нових педагогічних повістей і новель, які аж просяться до друку. Прислали нам наші товаришки й товариші чотири на причуд гарні праці, переважно новел і повістей з учительського життя або з життя шкільної нашої молоді. Видання друком цих творів принесе честь і пошану нашому станові й нашому народові. — А ми безраді. Деякі відділи виповнили точно

й чесно повірене їм діло розпродажі післаної їм повісти, деякі в частині вивязались із припорученого їм діла, а деякі вперто мовчать, глухі на всякі прохання й делікатні пригадки. Для того тою дорогою звертаємося до всіх тих Товаришів і Товаришок із гарячим проханням: „Допоможіть нашій українській педагогічній літературі двинути, допоможіть їй побачити денне світло, допоможіть своїм Товаришам і Товаришкам надрукувати ці твори, які нам усім принесуть честь.

Звертаємося також до тих Товаришів і Товаришок, які належать до добре забезпечених, до багатих людей, із проханням, щоби на видання українських педагогічних повістей і новель прислали нам свої жертви до „Українського Кооперативного Банку“ в Самборі на чекове conto 412435 позиція 147 з допискою „на видавничий фонд“, за що відберуть собі опісля друківані нами твори. — За Відділ В. П. У. В. в Самборі: Ст. Сілецький, голова; Ом. Булківна, секретар; За Редакційний Комітет: І. Филипчак; В. Лазарів.

Сокаль. — Звичайний Загальний Збір членів сокальського Відділу В.П.У.В. в Сокалі відбувся дня 15 лютого 1933 по такій програмі нарад: 1. Відкриття збору й відчитання протоколу з останнього загального збору; 2. Звідомлення (організаційне й касове) з діяльності Відділу; 3. Вибір: а) Управи Відділу, б) Контрольної Комісії, в) Делегатів на Загальний Збір у Львові; 4. Біжучі справи і внесення. — Відділ числить 65 членів, крім емеритів, які виплачують свої вкладки безпосередно до каси Тов-а ві Львові. В минулому адміністраційному році мав Відділ у прибутках 3.039 зл. і 20 гр. а в видатках 2.894 зл. і 25 гр. Касова готівка в дні 15 лютого ц. р. вносила 144 зл. 15 гр. В склад Управи Відділу вибрані т.т. Покотило Гаврило, Ярмолюк Василь, Козира Гриць, Хмара Олесь і Бас Павло. До Контрольної Комісії ввійшли Петрущак Василь і Новаківська Марія.

Рава Руська. — Звичайний Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Раві Руській відбувся дня 2 лютого 1933 в домові „Української Бесіди“ по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору. — 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. — 3. Звідомлення з діяльності Виділу. — 4. Звідомлення Контрольної Комісії. — 5. Звідомлення делегата з минулорічного Загального Збору. — 6. Вибір Управи Відділу. — 7. Встановлення членської вкладки. — 8. Внесення й запити.

Впродовж минулого року мав Виділ 3 засідання. При Відділі розвивається добре власна бібліотека, зложена зі 100 творів у 118 томах. На купно нових книжок мав Виділ до розпорядження 200 зл. Загальний оборот Відділу виказав за рік суму 13.971 зл. У рахунку каси прихід вносив 6.993.16 зл., а розхід 6.978.20 зл. Рахунок резервового фонду вносить 1.528.16 зл., а в позичках у 22 осіб знаходиться сума 1.550 зл. На рахунок бібліотеки вплинуло в минулому році 93.95 зл. Адміністраційні видатки виносили 89.53 зл.

В склад Управи Відділу ввійшли: Мусій Теодор, Казанівський Іван, Канцір Іван, Рачинський Андрій, Олексин Жигмонт і заступники: Сухий Ілько й Депутатова Євгенія. До Контрольної Комісії вибрані: Гладюк Степан, Жеребецький Теодор, Черевківна Неоніля й заступники: Іванець Володимир та Хміль Тимко. — Мандати делегатів на Загальний Збір у Львові отримали: Іванець Володимир, Канцірева Марія, Чорнівна Юлія та Гладюк Степан.

Снятин. — Загальний Збір членів Відділу В. П. У. В. в Снятині відбувся дня 12 березня 1933 по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору. — 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору. — 3. Звідомлення з діяльності в минулому адміністраційному році. — 4. Звідомлення Контрольної Комісії. — 5. Вибір Управи Відділу. — 6. Програма діяльності на поточний адміністраційний рік. — 7. Вибір делегатів на Загальний Збір у Львові. — 8. Реферати: а) про значіння преси, б) про життєві забезпечення в „Карпаті“. — 9. Внесення й запити. — До Відділу належить 21 членів. Відділ має власну бібліотеку, в якій є 144 чисел творів різного змісту. Через касу Відділу перепило 711.00 зл. в приходах і 672.75 зл. у розходах. На рахунку

адміністраційного фонду було 144.68 зол. у прибутках і 131.58 зол. у видатках. Касова готівка виносить 13.10 зол. У склад Управи Відділу ввійшли: Фодчук Семен, Курилюк Степан, Костащук Василь, Пйотровський Микола, о. Фелицький Степан і заступники: Найдан Михайло та Хронович Волод. До Контрольної Комісії вибрані: Букачівський Володимир, Козак Михайло, Федорак Іван та заступники: Різун Петро й Найданова Стефанія. — Мандати делегатів на Загальний Збір у Львові отримали: о. Фелицький Михайло й Федорак Іван.

Снятин. — Товариські сходи членів В. П. У. В. Снятинщини й Заболотівщини відбулися в Заболотів для дня 14 травня 1933 з такою громою нарад: 1. Відкриття сходин; 2. Реконструкція правильника „Фонду посмертних допомог“; 3. Учительська Бурса; 4. Стипендійний Фонд; 5. Проекти варстатів праці для безробітного вчителства й учительських дітей; 6. Місячні 1-о золотів ошадності в „Учительській Касі“. Питання окремих справ цілої програми реферували поодинокі доповідачі. По доповідях вив'язувалася дуже оживлена й річева дискусія. Члени ставилися з повною повагою до порушуваних питань та вирішували їх у голосуванні з увагою на добро і цілість Товариства. З приводу цих сходин годиться зазначити відрядне з'явище, що на сходах явилось чимало товаришів(ок) із Заболотівщини та й багато таких членів, які рідко коли бувають на Зборах і сходах В. П. У. В. Це дає нам надію, що наш Відділ у найближчих літах ступить на шлях більше практичної й активної діяльності. Він поборе всі технічні труднощі й доведе до повного об'єднання всего вчителства в повіті в одинокій своїй професійній організації В. П. У. В.

Станиславів. — Загальний Збір членів Відділу ВПУВ. в Станиславові відбувся дня 12 лютого 1933 в домі „Рідної Школи“ в прияві 37 членів по такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення з діяльності (організаційне, касове й бібліотечарське); 4. Вибір: а) Управи Відділу, б) Делегатів на Загальний Збір у Львові; 5. Біжучі справи і внесення. —

Звідомлення із діяльності Відділу складали тт. голова, секретар, скарбник і бібліотечар.

На території Відділу працювало в 1932 році 346 учителів (люк); у тому числі 87 української народности. До Т-ва належить 63 учительські особи; поза організацією остануть 24 особи. Відділ відбув 11 засідань, 6 ширших сходин членів, на яких читали свої реферати т. Балицький і т. Гошовський. Члени зложили на рахунок членських вкладок 2160 зол., на „Посмертний фонд“ 1039 зол., до „Учительської Каси“ 264 зол. та на бібліотеку й адміністрацію Відділу 953 зол. Сальдо з 31 грудня 1932 року виносить 673.35 зол. Бібліотека числить 276 книжок; 185 українських, 77 польських і 14 німецьких. Вартість бібліотеки 1.751.70 зол.

До Управи Відділу ввійшли тт. Гіряк Омелян — голва, Повх Іван — заступник голови, Макогон Дмитро — секретар, Гошовський Осип — скарбник, Ткачук Кирило — бібліотечар та заступники тт. Олійник Ольга і Зубаль Іван; до Контрольної Комісії вибрані т. Дембійський і т. Якубчук. Мандати на Загальний Збір у Львові отримали тт. Гіряк, Макогон, Дембійський, Кандюк, Повх, Голубова, Гошовський, Ткачук і Пеліх.

Станиславів. — Відділ ВПУВ. в Станиславові влаштував дня 22 квітня ц. р. в домі „Сокола“ для своїх членів „Свячене“. На те свято явилось 27 товаришів (ок), представник „Учительської Громади“ др. Іван Велигорський, директор дівочої гмназі Р. Ш. і т. Івантишин, як відпоручник коломийського Відділу ВПУВ. На тих святочних сходах приявні члени перевели дуже мило кілька годин.

ЗВИЧАЙНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР

„УЧИТЕЛЬСЬКОЇ КАСИ“,

**ощадно-позичкової кооперативи українського народного
вчительства з обмеженою відповідальністю у Львові,**

відбудеться в п'ятницю, дня 16 червня ц. р. о год. 4-й по півдні в домівці „Української Бесіди“ ві Львові, („Народний Дім“, вул. Рутівського, ч. 22) з таким порядком нарад:

1. Відкриття Збору й покликання секретаря;
2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору;
3. Звідомлення Дирекції й Надзірної Ради з діяльності за час від 1 вересня 1931 року до 31 грудня 1932 року;
4. Відчитання звідомлення „Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові“ з ревізії, переведеної в „Учительській Касі“;
5. Звідомлення Контрольної Комісії з перевірки діловодства, рахунків і білянсу за час від 1 вересня 1931 до 31 грудня 1932 року;
6. Внесення Надзірної Ради на розділ чистого зиску;
7. Вибір трьох членів Надзірної Ради на місце вильосованих (§ 26 статуту) та двох заступників;
8. Внесення Надзірної Ради на: а) Заступлення Загальних Зборів Зборами Представників (§ 35 статуту). б) назначення границі найвищого кредиту, який може бути признаний одному членові (§ 34 статуту);
9. Внесення членів, предложені на письмі Предсідникові Загального Збору.

В Загальному Зборі беруть участь члени особисто. Правні особи заступають їх повновласники. Кожний член має лише один голос. За легітимацію служить Уділова Книжочка.

Річне звідомлення з рахунків і білянс будуть виложені до перегляду членів у домівці „Учительської Каси“ (вул. Якуба Стшиме 11) від дня 1 червня 1933 року, кожного дня від год. 9—12 перед півднем (§ 42 статуту).

Якщо в вище означеній годині не явиться вимагане §-фом 32 число членів (1/10), відбудеться Загальний Збір о одну годину пізніше, того самого дня, в тім самім місці і з тим самим порядком нарад без огляду на число членів. — *Петрів Денис*, в. р. — голова; *Домбровський Августин*, в. р. — секретар.

ЗВІДОМЛЕННЯ

з діяльності кредитової кооперативи „Учительської Каси“ за час від 1 вересня 1931 до 31 грудня 1932. — Не легко прийшлося Управі добути впродовж 16 місяців 1415 „заяв приступлення“ до „Учительської Каси“. Число поважне, але невдоволяюче, бо є ще щонайменше 400 таких членів В. П. У. В., за яких В. П. У. В. вплатила уділ, а вони й дотепер не підписали заяв приступлення до „Учительської Каси“. Чи не розуміють, що треба підписати заяву, щоби стати членом, чи не хотять? Маємо надію, що неосвідомлені скорше чи пізніше стануть членами „Учительської Каси“. Байдужних, а то неприхильних переконують може аргументи чисел нашого білянсу, яким замикаємо першу добу діяльності „Учительської Каси“, се є від 1 вересня 1931 р. до 31 грудня 1932 р.

Членів, як сказано вже вище, має „Учительська Каса“ 1415. Вони заявили 1491 уділів на квоту 14.910 зол., а виплатили вже 14.059.90 зол. Таких членів, що мають в „Учительській Касі“ щадничі вкладки, є 228. Зпоміж них 15 таких, що їх вкладки доходять від 50 до 3000 зол. і 213 таких, що їх вкладки не менші, як 10 зол.

Сума більших вкладок — 9.508.77 зол. — принесла вкладчикам відсотків 208.35 зол.; сума менших — 2.609.90 зол., — дала відсотків 76.79 зол. за другий піврік 1932 р. Зростаюче число більших вкладок свідчить, що „Учительська Каса“ добуває собі довіря. „Учительська Каса“ платить відсотки такі, як кожна інша кредитова установа і капіталізує їх піврічно.

Потребу „Учительської Каси“ доказує число виданих позичок. Видано було 252 позички на суму 68.354.85 зол. З днем 31 грудня 1932 р. лишилося несплачених 221 позичок на суму 46.482.17 зол. На рахунок членів ВПУВ., які не підписали ще заяви приєднання і членів „Учительської Каси“, які не доповнили ще щадничої вкладки до квоти 10 зол., записано 19.522.15 зол. Сума поважна! Маємо надію, що члени не відречуться своєї власності і кожний заявить своє приєднання до „Учительської Каси“ та дрібними місячними вкладками доповнить кожний свій рахунок до квоти 10 зол., які будуть йому вписані на щадничо-опроцентовану вкладку.

Чинний стан „Учительської Каси“ — значить те, що творить її (спільне членів) майно в дні 31 грудня 1932 р. такий:

1. Касова готівка	184.72 зол.
2. Поштова Каса Ощадности. (Також готівка)	172.26 „
3. Льокації. Гроші, зложені в укр. кред. установах	3.254.65 „
4. На позичках	46.482.17 „
5. Вартість обстанови (інвентар)	717.30 „
6. В.П.У.В. з рах. переходового	778.48 „
7. Кошти спору (до побрання)	65.00 „
Разом	51.654.58 зол.

Довжний стан — значить те, що „Учительська Каса“ повинна би в разі потреби звернути в дні 31 грудня 1933 р. такий:

1. Уділи	14.059.90 зол.
2. Запасний фонд (спільне майно)	2.832.00 „
3. Щадничі вкладки	12.403.81 „
5. Рахунок членів	19.522.15 „
5. Наперед побрані відсотки	328.19 „
Разом	49.146.05 зол.

З порівняння:

Чинний стан	51.654.58 зол.
Довжний стан	49.146.05 „
виходить чистий зиск	2.508.53 зол.

який доказує, що „Учительська Каса“ успішно розбудовується.

Для заспокоєння „цікавіших“ подаємо подрібний рахунок коштів зарідування. Видано на:

1. Кошти Надз. Ради і Контр. Комісії	91.30 зол.
2. Платні	1.275.00 „
3. Сезонові помічники	110.00 „
4. Домівка (чинш)	500.00 „
5. Опаі	56.70 „
6. Ревізійний Союз Україн. Кооп.	112.32 „
7. Канцелярійне приладдя	80.42 „
8. Друки	88.21 „
9. Порторія і пошт. оплати	384.26 „
10. Часописи	9.00 „
11. Трамвай	169.65 „
12. Кошти П. К. О.	187.79 „
13. Ріжні	321.10 „
Разом	3.385.75 зол.

З переносу	3.385.75 зол.
Кошти заснування	1.140.33 „
Сума беззворотних витатків	4.526.08 зол.

Цілу ту суму витатків покрила „Учительська Каса“ з рахунку побраних відсотків і з рахунку звороту коштів адміністрації, не порушуючи запасного фонду. Думаємо, що наші члени, маючи в руках наш рахунковий звіт, зможуть переконуючо поборювати чи то байдужність, чи навіть вороже відношення до „Учительської Каси“ серед, на жаль, ще досить великої частини українського вчителства.

Наше звітномлення доказує, що „Учительська Каса“ потрібна й життєздатна. Від загалу українського вчителства залежить її дальша доля! Управа зробила, що могла. Оцінку її праці дасть Надзінна Рада, Контрольна Комісія і Ревізійний Союз, які перевели основну перевірку цілого діловодства „Учительської Каси“. — Дирекція „Учительської Каси“.

Звітномлення з діяльності за час від 1 січня до 31 березня 1933. — В ч. 2 „Учительського Слова“ за лютий 1933 (стор. 46) подане звітномлення за час від 1 вересня 1931 до 31 грудня 1932. В ньому треба справити друкарські похибки в 5-тій і 6-тій відступі, а саме по словах: „Чинний стан „Учительської Каси“ і по словах: „Довжний стан“ мають бути скорочення „Зн. те“ (значить те), а не слова „За час“.

Ми написали звітномлення так, щоби міг зрозуміти його кожний, навіть той, що не визнається в рахунковості, що чуже йому й незрозуміле слово „білянс“. Тому й не вжили того слова, хоча й подали білянс. Від розуміння мови чисел і від доброї волі читача залежить, до яких висновків дійшов він по перчитанні цього звітномлення. В ніякому разі не можуть вони бути некорисні.

Нині даємо звітномлення за I-е чвертьріччя 1933 р., щоби члени, порівнюючи його зі звітномленням, про яке згадано вище, могли висказати свій осуд і оцінку на Загальному Зборі „Учительської Каси“, який відбудеться дня 16 червня ц. р.

В часі від 1 січня до 31 березня 1933.

Прибуло членів 88. Всіх членів є 1504.

В приходах побрано:

1. на запасний фонд	189.00 зол.
2. „ уділи	1089.20 „
3. „ щадничі вкладки	7992.71 „
3. „ зворот позичок	7653.67 „
5. „ відсотки	1167.97 „
6. „ зворот коштів адміністрації	264.17 „
7. „ рахунок членів	1427.16 „
8. з льокацій	500.00 „
9. на рахунок коштів спору	15.80 „
10. „ рахунок переходовий	2219.34 „
11. з П. К. О.	10943.76 „

В розходах виплачено:

1. з уділів (сторно)	3.50 зол.
2. „ щадничих вкладок	2021.51 „
3. позичок 40	10420.00 „
4. відсотків	2.97 „
5. коштів адміністрації	865.63 „
6. з рахунку членів	3525.00 „
7. ульоковано на щадниці	3696.00 „
8. на кошти спору	52.55 „
9. з чистого зиску за р. 1932	565.00 „
10. „ рахунок переходового	1337.02 „
11. П. К. О.	11080.59 „

Коли числа подані вище скомбінуємо з числами білянсу за р. 1932, дістанемо такий білянс із дня 31 березня 1933.

Стан чинний.

1. Касова готівка	77.51 зол.
2. П. К. О. (також готівка)	309.09 „
3. Векселеві позички	49248.50 „
4. Движимості (інвентар)	717.30 „
5. Льокації (щадничі вкладки)	6450.65 „
6. Кошти спору	101.75 „
	56904.80 зол.

Стан довжний.

1. Запасний фонд	3021.00 зол.
2. Уділи	15145.60 „
3. Щадничі вкладки	18375.01 „
4. Рахунок членів	17424.31 „
5. Рахунок переходовий	103.00 „
6. Решта чистого зиску з р. 1932	1943.53 „
7. Чистий зиск за р. 1933. (I—III)	892.35 „
	56904.80 зол.

Про те, чи „Учительська Каса“ потрібна, чи мають із неї користь члени, нехай говорять також числа.

В часі 1½ року (кінець вересня 1931 — 31 березня 1933) видала „Учительська Каса“ 292 позички на суму 78774.85 зол. Сплачено з цієї суми 29526.35 зол.

Сплачено в цілості 53 позички, несплачених остало 239. Коли зважимо навіть те, що деякі члени користувалися кредитом і два рази (зн. по сплаченні одної, дістали нову позичку), вирахуємо, що майже пята частина (19%) членів дістала позичку в своїй кооперативі.

Також і числа обороту в рахунку щадничих вкладок свідчать, що „Учительська Каса“ добуває собі довіря, але не в тій мірі, як заслуговує. Всіх вкладок за 18 місяців було 353 на загальну суму 21600.02 зол.; з неї звернено 3225.01 зол.

Числа „Рахунку Членів“ не говорять нічого доброго. Чому?..

Тому, що в тім рахунку містяться гроші тих членів В.П.У.В., які або не підписали ще заяви приступлення до „Учительської Каси“, або не доповнили чи то заявленого уділу, чи вкладки до висоти 10 зол.

Що правда, зменшився цей рахунок із квоти 19522.15 зол. на квоту 17424.31 зол., та всеж, колиб брати на одного члена пересічно 13 зол., вийде, що 1340 членів ..байдужні, нехтують і власним і загальним інтересом — добром. А проте не покидає нас надія, що українське вчителство прозріє і зрозуміє, що про долю так одиниці, як і меншої чи більшої громади рішає у великій мірі також економічний чинник. Дирекція Уч. Каси.

Що таке моглиб ми й коли? — Моглиб ми помагати не лише тим членам, що невеликою позичкою латають діри в своїм розхитанім бюджеті, але й тим, що їм не стає власного гроша на побільшення чи поліпшення свого господарства. Моглиб давати позички не лише дрібні короткоречинцеві, але й більші гіпотечні — довгоречинцеві, колиб щонайменше всі члени „Учительської Каси“, а є їх уже 1500, розуміли, як слід, яка то сила в кооперації.

Спільним зусиллям великого гуртка можна досягнути дуже багато. Хиба не належить до неможливостей заощадити що місяця (навіть у розхитаному бюджеті) 1—2 зол? Ті дрібні ощадності, вміщені в „Учительській Касі“, дали у своїй сумі по якимсь часі великий оборотовий капітал. Своім власним капіталом моглаб „Учительська Каса“ орудувати так успішно, що не лиш кожний її член мавби змогу поправити й піднести своє господарство (розуміється не всі нараз), але й через свою установу моглаб українське вчитель-

ство причинитися в великій мірі до економічного й культурного піднесення свого народу.

„Учительська Каса“ приймає й більші вкладки. — Всі вкладки опроцентовує так, як всі більші банки.

Чого й чому не можемо? Що й колиб могли? — Коли член просить, щоби дати йому позичку 1000 зол. на викинення дому, інший, щоби почекати на рату довше як 3 місяці, ще інший, щоби негайно звернути йому уділ, відповідь наша звучить: не можемо, бо: а) не вільно нам дати позичку більшу як 300 зол. (така ухвала Загального Збору); б) не вільно нам дати попуст довжникові на довший час (хоча на полекші в сплаті ми не скупі), бо векселеві позички є короткочинцеві, правильний оборот капіталу був би спинений і ті члени, що також потребують позички, булиб покривджені; в) не вільно нам звернути уділу, поки нема умови, передбаченої в §§ 15 і 16 статуту „Учительської Каси“.

Деякі члени не здають собі ясно справи з того, що таке уділ, а що вкладка (щаднича). Пояснимо це коротко.

Уділ членів — це встановлені статутум вкладки, з яких твориться основний капітал, що має послужити до осягнення цілей „Учительської Каси“. Той капітал є „залізний“, значить, не можуть його порушити — відібрати колибудь і після своєї впадоби члени, що на нього зложилися, хоча не перестают бути власниками, кожний свого уділу. Щаднича вкладка — це що інше як уділ. Вона може бути менша або більша, вона мусить дати своєму власникові дохід, її можна вибрати колибудь після впадоби (лише більшу як 500 зол. квоту треба наперед „виповісти“, щоби установа мала час приготувитися до виплати). За щадничі вкладки відповідає кожна установа цілим своїм майном, в першій мірі уділами членів у тій висоті, яку передбачує статут.

НЕКРОЛОГИ.

† **о. Александер Стефанович.** — В дні 23 травня 1933 помер на 86-ому році життя в Львові великий заслужений громадянин, член багатьох українських товариств, великий приятель українського народного вчителства, священник-ювілят, емеритований професор двох державних учительських семінарій у Львові. О. Александер Стефанович уродився дня 17 липня 1847 року в селі Озерянах коло Товмача, де його батько був священником. Початкову науку дістав у початковій школі (тоді німецькій) оо. Василіян у Бучачі, а середню освіту в стайславівській гімназії, де зложив іспит зрілості в 1867 році. Потім записався на богословський виділ львівського університету, де перебув два роки, а в слідуєчих двох роках студював у Відні. В 1873 році зложив іспит на катехита середніх шкіл і під кінець того року обняв становище вчителя релігії в обох державних учительських семінаріях (хлоп'ячій і дівочій) у Львові. На цьому становищі перебув аж до 1907 року, коли перейшов у постійний стан спочинку.

Як великий приятель українського народного вчителства, Небіщик причинився безпосередньою своєю працею до нашого професійного зорганізування, до народин нашої В. П. У. В. Цеж Він був головою першого віча руского вчителства в Львові дня 18 липня 1904 року та членом Екзекутивного Комітету першого віча руского вчителства.

Задля вшанування світлої пам'яті цього заслуженого Громадянина для українського народного вчителства та для його організації, помістимо в черговому числі „Учительського Слова“ спомини про Небіщика пера голови нашого Товариства т. Стронського Івана.